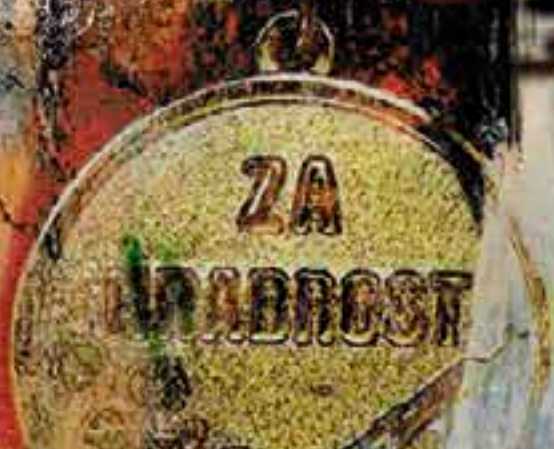

RUDI SMODIČ

**BOJ V KRAKOVSKEM
GOZDU**

Rudi Smodič

**BOJ
V KRAKOVSKEM
GOZDU**

BOJ V KRAKOVSKEM GOZDU

Avtor: Rudi Smodič

Recenzija: dr. Tomaž Teropšič

Založila in izdala: Zveza veteranov vojne za Slovenijo

Izbor fotografij: Rudi Smodič

Fotografije so iz osebnih arhivov, knjižnih izdaj, revij, video prispevkov ...

Oblikovanje naslovne strani: akademski slikar Rajko Čuber

Grafično oblikovanje notranjosti: Fotografika, Boštjan Colarič, s. p.

Tisk: Tiskarna Jordan, Drago Jordan, s. p.

Naklada: 500 izvodov

Krško, september 2019

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

94(497.434)"1990/1991"(082)

355(497.434)"1990/1991"(082)

SMODIČ, Rudi, 1959-

Boj v Krakovskem gozdu / [avtor, izbor fotografij] Rudi Smodič. -
Ljubljana : Zveza veteranov vojne za Slovenijo, 2019

ISBN 978-961-94594-1-6

COBISS.SI-ID 301438976

KAZALO

O avtorju	4
Recenzija	6
Uvod	9
Barikada na Medvedjeku	11
Postavitev barikade v Krakovskem gozdu	12
Odhod čete za posebne namene TO Sevnica v Krakovski gozd	27
Ustavitev kolone BOV-ov	31
Pred spopadom	50
Napad na kolono	56
Dan po boju	76
Kratka analiza boja	86
Enote TO v Krakovskem gozdu	113
Prejemniki visokih odlikovanj	119
Red generala Maistra 2. st. z meči	119
Red generala Maistra 3. st. z meči	119
Zlata medalja generala Maistra	120
Srebrna medalja generala Maistra	121
Bronasta medalja generala Maistra	122
Nosilci bojnega spominskega znaka Krakovski gozd	123
Nosilec medalje za ranjence	126
Nosilci medalje za hrabrost	126
Posttravmatske posledice	128
Vrsta orožja, uporabljena v Krakovskem gozdu	131
BOV-3	131
Netrzajni top M60	132
Ročni metalec RM M57	133
Armbrust	134
Avtomatska puška AP M70 7,62 mm	136
Puškomitraljez PM M72 7,62 mm	137
Polavtomatska puška PAP M59 7,62 mm	138
Puška M48 - repetirka 7,9 mm	139
Pištola Zastava M57	141
Postavitev spomenika v Krakovskem gozdu	142
Kratice	159

O avtorju

Rudi Smodič se je rodil 5. 4. 1959 v Brestanici. Po zaključku srednje strojne tehniške šole v Krškem je leta 1978 odšel na služenje vojaškega roka v JLA. Petmesečno usposabljanje pehote je opravil v Valjevu VP 6734-33 kot merilec puškomitraljeza M72 s činom razvodnika. Aprila 1979 je odšel v prekomando in bil do konca služenja pripadnik 2. podčastnega bataljona garde v Beogradu. Kot gardist je opravljal varovanje sakralnih objektov (Beli dvor, Stari dvor, Užiška, Rakovica, Dobanovaci, Karađorđevo pri Novem Sadu, lovske rezidence v okolici Beograda, Brioni...) ter v častnem postroju čete ali voda ob sprejemih, obiskih predsednika SFRJ, raznim vojnim atašejev, ambasadorjev, politikov, državnikov ... v večini na letališčih Surčin in Batajnica ter Belem dvoru.

Po odsluženju vojaškega roka februarja 1980 si je ustvaril družino. V zakonu z ženo Nino sta se jima rodila sin in hči, trenutno pa veliko časa posveča dvema vnukinjama. Takoj je bil razporejen v Teritorialno obrambo v Senovsko četo TO Krško in po enem letu prerazporejen v Protidiverzantsko četo TO Krško. Po številnih usposabljanjih in orožnih vajah je novembra 1990 kot prostovoljec postal pripadnik Intervencijskega voda TO Krško. Kot pripadnik te enote je s či-

Rudi Smodič

Foto: Rok Retelj

nom desetnika opravljal naloge pomočnika poveljnika za domovinsko vzgojo. Enota je v času osamosvojitvene vojne delovala po celem Posavju in bila udeležena v boju v Krakovskem gozdu.

Po osamosvojitvi si je najprej s študijem ob delu pridobil višjo izobrazbo in nato še visoko z diplomom diplomiranega ekonomista. Večino delovnega časa je opravil v kovinskopredelovalni industriji. V zadnjem obdobju kot vodja proizvodnje,

tehnični vodja, direktor družbe, trenutno pa kot vodja splošno kadrovskega sektorja družbe Metalna Senovo, d. o. o.

Aktiven je bil tudi na športnem in družbenem področju. V začetku kot igralec nogometne ekipe Celulozar Krško, nato predsednik TVD Partizan Brestanica, kasneje kot član organov in rekreativnih ekip v Odbojgarskem društvu Brestanica in Teniškem klubu Brestanica. Deloval je tudi kot član Sveta KS Brestanica in bil dva mandata občinski svetnik občinskega sveta Občine Krško.

Je ustanovni član OZVVS Krško in prvi častni predsednik društva. Do sedaj je opravljal tudi druge funkcije v Zvezi veteranov vojne za Slovenijo: bil je predsednik Pokrajinskega odbora ZVVS za Posavje, član predsedstva ZVVS in član delovnih teles ZVVS. Za svoje delo je prejel visoka društvena in zvezna priznanja.

***Rudi Smodič kot gardist na letališču
Surčin, maj 1979***

Foto: osebni arhiv

Recenzija

Rudi Smodič je v veteranskih krogih znana osebnost. Je ustanovni član Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Krško in prvi častni predsednik društva. Bil je predsednik Pokrajinskega odbora ZVVS za Posavje, član predsedstva Zveze veteranov vojne za Slovenijo in član delovnih teles ZVVS. Bil je med prvimi vojnimi veterani iz Posavja, ki je prejel zlato plaketo ZVVS. Za svoje delo je prejel še vrsto drugih visokih priznanj.

Teritorialec Rudi Smodič je po številnih usposabljanjih in vojaških vajah novembra 1990 kot prostovoljec postal pripadnik Intervencijskega voda Teritorialne obrambe Krško in v njej s činom desetnika opravljal naloge pomočnika poveljnika za domovinsko vzgojo. Enota je v času osamosvojitvene vojne Slovenije leta 1991 delovala po celotnem Posavju in bila udeležena v zmagovitem boju v Krakovskem gozdu.

Rudi Smodič je zelo aktiven na športnem in družbenem področju. V organizaciji vojnih veteranov Krškega pa je duša in gonilna sila. Tudi zaradi njegove dolgoletne uspešne dejavnosti so postali vojni veterani v domači javnosti vse bolj uveljavljeni in spoštovani.

Rudi je teritorialec po duši in srcu. Bolijo ga potvarjanja zgodovine, še posebej tista, v katerih je sam deloval. Zato se je odločil, da bo napisal in izdal knjigo o boju v Krakovskem gozdu z namenom širši javnosti predstaviti različno dokumentarno gradivo in svoj pogled na enega najpomembnejših bojev iz osamosvojitvene vojne Slovenije v letu 1991. V knjigi je avtor objavil precej zanimivih podatkov iz vojnega časa. Pri tem je uporabil že zbrano in objavljeno gradivo iz zbornikov, revij in časopisov. Na terenu je opravil več pogovorov z udeleženci boja in jih nato objavil. Podatke je črpal še iz bogato ohranjenega video gradiva. V knjigi je objavljenih veliko dokumentov iz vojnega časa, črno belih in barvnih fotografij ter skic. V nadaljevanju je avtor objavil seznam enot Teritorialne obrambe iz boja v Krakovskem gozdu z opisom njihovih bojnih poti, seznam prejemnikov visokih odlikovanj in nosilcev spominskega bojnega znaka Krakovski gozd. Posebno podpoglavje je posvečeno postavitvi spomenika v Krakovskem gozdu v letu 2005.

V knjigi zbrani podatki govorijo o zmagovitem boju teritorialcev – slovenskih bojnikov zoper agresorja v Krakovskem gozdu v občini Krško. Agresorjev lahki sa-

movozni mehanizirani topniško – raketni divizion zračne obrambe 580. mešane artilerijske brigade Jugoslovanske ljudske armade iz Karlovca na Hrvaškem, je po bojih z bojnimi enotami Teritorialne obrambe Dolenjske, na klancu Medvedjek pri Trebnjem, izgubil vsa transportna in spremljevalna vozila. Po umiku z Medvedjeka, ki je bil divizionu JLA vsiljen, je bil nato 1. julija 1991 zaustavljen ter blokiran v zasedi na barikadi v Krakovskem gozdu. Vojne enote 25. območnega štaba Teritorialne obrambe, ki so bile v zasedi, so 2. julija 1991 v zgodnjih jutranjih urah napadle enoto JLA in jo po kratkem ter silovitem boju premagale. Po napadu so pripadniki JLA minirali zapuščena bojna vozila ter se v pehotnih kolonah preko Gorjancev poskušali vrniti v matično vojašnico v Karlovcu. Več kot deset oficirjev, mlajših oficirjev in vojakov Jugoslovanske ljudske armade je Posebna enota milice Uprave za notranje zadeve Krško zajela v bližini vasi Planina na Gorjancih.

Knjiga teritorialca in vojnega veterana Rudija Smodiča o boju v Krakovskem gozdu je nov prispevek k celovitosti vpogleda v zgodovino osamosvojitvene vojne Slovenije v Posavju in Teritorialne obrambe v Posavju. Je pa tudi dober pripomoček za zmago resnice o veličini slovenske osamosvojitve.

Vojna in vojaška zgodovina Posavja je v publicističnem in muzeološkem pogledu najbolj obdelana regija v Sloveniji, knjiga Rudija Smodiča to samo še potrjuje. Je zanimivo in poučno branje, saj je pisana v prijetno berljivem jeziku. Zato jo priporočam v branje vsem tistim, ki jih zanima vojna in vojaška zgodovina, Posavkam in Posavcem in še posebej teritorialcem, njegovim bojnim tovarišem, pa tudi vsem tistim, ki se ukvarjajo z varovanjem vojne in vojaške dediščine in promocijo domoljubja.

Dr. Tomaž Teropšič, vojni in vojaški zgodovinar

Foto: https://sl.m.wikipedia.org/wiki/Krakovski_gozd

Uvod

Severno od Kostanjevice na Krki se razprostira Krakovski gozd. Pri nas je največji nižinski poplavni gozd, kot mokrišče reke Krke. Od leta 1952 je osrednji del na 40,5 ha razglašen za pragozdni rezervat.

Gozd je znan po 300 let starih hrastih dob, belih gabrih in črnih jelšah, je življenjski habitat mnogih ogroženih živalskih vrst in rastlin. Je težko prehodni in v osrčju neprevozen, poln jarkov z vodo, mlakuž, podrtega drevja, močvirnatega terena, za kar je orientacija v njem zelo otežena.

Znana je tudi Resslerova pot, imenovana po izumitelju ladijskega vijaka Josefu Ressleru, ki je v Pleterjah na Dolenjskem leta 1817 pričel s svojo službo kot gozdar.¹

Skozi gozd pa je vodila tudi pomembna prometnica M1, dvopasovna magistrala Zagreb - Ljubljana. V večini je bila po drugi svetovni vojni zgrajena iz betonskih blokov. Tako imenovano cesto bratstva in enotnosti so poleg gradbenih podjetij gradile tudi delovne brigade in vojska. V celoti je bila končana leta 1958. Kar nekaj odsekov je zgrajenih po stari rimski cesti, v povojnem razvoju pa je bistveno pripomogla k boljši in hitrejši povezavi Slovenije z drugimi republikami bivše Jugoslavije.

Kdo bi si mislil, da se bo bratstvo in enotnost ravno na tej cesti postavilo na kocko, da bo Jugoslovanska ljudska armada (v nadaljevanju JLA) v vlogi agresorja želela preprečiti ustavne odločitve Slovencev po samostojnosti. Morda je tudi v tej cesti, Dolenjki, nekaj simbolike? Zgrajena je bila z veliko znoja in truda na temelju povojne ureditve, ko so delovne brigade in vojska z velikim deležem pripomogle pri obnovi infrastrukture razrušene domovine po drugi svetovni vojni. Enotnost in vrednote, pridobljene z znojem, požrtvovalnostjo, bratstvom z drugimi narodi, so se ravno na tej cesti pričele rušiti z bojem na Medvedjeku in v Krakovskem gozdu.

Ko so se začela nasprotja proti demokratičnim spremembam v Sloveniji, smo vse bolj spoznavali, da nismo več za skupno državo. To smo pripadniki Teritorialne obrambe (v nadaljevanju TO) začeli čutiti ne samo po dnevno-političnih dogodkih, temveč po letu 1989 po vse pogostejših orožnih vajah.

¹ Vir: https://sl.m.wikipedia.org/wiki/Kravovski_gozd

Razmere so dozorele 25. junija 1991, ko je slovenska skupščina sprejela temeljno ustavno listino, ustavni zakon za njeno izvedbo in Deklaracijo o neodvisnosti Republike Slovenije. Na mejnih prehodih so zamenjali jugoslovanske napisne table in zastave, na meji s Hrvaško pa postavili mejne prehode.

26. junija je JLA začela z agresijo na Slovenijo. Akcije takrat že agresorske armade so bile najprej uperjene proti mejnim prehodom in letališču Brnik.

Spominski park na Medvedjeku

Foto: Rudi Smodič

Barikada na Medvedjeku

Komandant vojašnice JLA v Karlovcu, podpolkovnik Branko Ostojič je 26. 6. 1991 majorju Bošku Prodanoviću predal pisni ukaz, da se z oklepno enoto napoti ob obrobju Gorjancev, Bele krajine v Ljubljano in se do 6. ure 27. 6. 1991 priključi Ljubljanskemu korpusu. Kolona samovoznega mehaniziranega diviziona protizračne obrambe je bila sestavljena iz dveh baterij, to je 12 bojno oklepnih vozil BOV-3 (v nadaljevanju BOV), dveh kompanjol Fiat 1107, šestih tovornih vozil TAM 5000 ter vozila komande in zveze Pinzgauer 710.

27. 6. 1991 je ob 00.30 krenila iz Karlovca, prečkala slovensko mejo in se preko Bele krajine, Novega mesta napotila proti Ljubljani. V zaselku Poganci pred Novim mestom je naletela na prvo barikado TO. Pred prihodom na magistralo M1 Ljubljana - Zagreb je poveljujoči kolone ugotovil, da je del kolone s tovornjaki nekoliko zaostal in obtičal pred barikado. S preostalim spremstvom so se vrnili. Ko je bila kolona zablokirana tudi z druge strani, je poveljujoči zagrozil z uporabo orožja. Prišlo je do krajšega spopada, v katerem je bil ranjen poročnik JLA Jasmin Kadić. Z vozilom iz garnizona JLA Novo mesto so ga prepeljali v bolnico. Kolono so po pogajanjih spustili, da je nadaljevala pot proti Ljubljani, saj je bila ta blokada na neprimernem mestu zaradi urbanega okolja.

Na Medvedjeku je bila postavljena naslednja barikada, ki jo kolona ni mogla prebiti. Poveljujoči kolone je o situaciji takoj javil komandantu v Karlovec, kjer je dobil povelje počakati, da se barikada odstrani. TO je kolono zablokirala še z zadnje strani, tako da je bila ujeta v past. Dan in pol so čakali zaman, barikada s strani JLA ni bila odstranjena in tudi obljubljene pomoči s strani novomeškega garnizona ni bilo, kar se tiče hrane in vode. V petek, 28. 6. 1991, so predstavniki TO prišli do kolone z zahtevo po predaji. Major Prodanović je o zahtevi javil komandantu v Karlovec, a mu tega ni dovolil, obljubil pomoč in ostro ukazal, da se ne sme predati. Sledil je spopad in čez kakšno uro še bombni napad letal. Po dveh dneh negotovosti, brez povelja in navodil, se je major Prodanović 30. 6. 1991 ob 24. uri odločil za preboj barikade proti Zagrebu. Na Mačkovcu so odstranili drsno ograjo na mestu, kjer se magistralka dotika vzporedne lokalne ceste, se izognili barikadi in se vrnili na magistralo. Na mestu blokade so morali razen BOV-ov zapustiti ostala vozila, ker so bila po boju poškodovana in neprimerna za vožnjo.²

² Uradni zaznamek št. 22/4 UNZ Krško, z dne 3. 7. 1991, Policija Posavja v osamosvojitvenih procesih, uredil Miha Molan, str. 234 – 235

Postavitev barikade v Krakovskem gozdu

135. protidesantna četa TO Brežice je 25. junija zvečer pred Prosvetnim domom Globoko prvič stala pred drogom, po katerem so dvigali novo slovensko zastavo. Na svečanem postroju je ljudi preveval ponos in hkrati zaskrbljene misli o posledicah ustoličenja naše državnosti, saj JLA ni bila naklonjena procesom osamosvajanja Slovenije. Že naslednjega jutra je enota prejela ukaz, da mora pri zaselku Topol v Krakovskem gozdu postaviti barikado, kajti JLA je na meje poslala tanke. Predvidevali so, da bo napad potekal iz zagrebške smeri. V Krakovski gozd so se pripeljali z dvema avtobusoma. Izstopili so povsem na drugem koncu pri nadvozu za Zaloke, kjer se Krakovski gozd že konča. Ker so jih peljali predaleč, so se ob cesti napotili peš v koloni povsem na drugo stran, do potoka Senuša.

Četi je poveljeval stotnik Darko Udovič. Komandir 1. voda je bil podporočnik Dušan Skočaj, komandir 3. voda vodnik Ivan Srpčič, komandir 4. dodanega voda pa poročnik Tomaž Teropšič. Za koordinatorja je bil določen starešina 25. Območnega štaba TO Brežice (v nadaljevanju: 25. ObmŠTO Brežice), praporščak Edi Zanut.

Za barikado so bili predvideni tovornjaki iz prevoznega podjetja Transport Krško. Ko jih je praporščak Edi Zanut z vodnikom Matjažem Mavsarjem prišel iskat v podjetje, so ti že odpeljali proti Krakovskemu gozdu. Vozila so upravljali vozniki: Franc Čšek, Alojz Avsec in Smiljan Rabič. Vozila so pripeljali do odcepa za Rako, kakšne tri kilometre od predvidene blokade, tam je bila tudi patrulja milice. Dogovorili so se, da bodo miličniki promet proti Krškem preusmerjali proti Raki in Senušam.³ Barikado so postavili pri potoku Senuša. Preko ceste so zapeljali tovorna vozila s prikolicami in tako preprečili prevoznost ceste. Vozniki so kot civili na lastno željo ostali en dan v enoti in bili kasneje v pripravljenosti na poziv.

To mesto ni bilo naključno izbrano, saj sta gozd in nasip ob cesti omogočala primeren zaklon za zasedo. Območje ni naseljeno, s čimer so onemogočili poškodbe objektov in možnost civilnih žrtev.⁴

³ Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; Edi Zanut str.184-185

⁴ Izkoristek geografskega prostora TO Dolenjske pokrajine v vojni za slovenijo v letu 1991: Albin Gutman; 2000, str. 39

Za barikado so uporabili tovornjake podjetja Transport Krško.

Foto: Jože Gražl

Okoli 10. ure je bila barikada postavljena, nakar sta jih iz zraka začela opazovati dva helikopterja. Ves čas je bila prisotna negotova misel, ali bo prišlo do spopada, bodo zaustavili napadalce, bodo žrtve, bodo ranjeni ... Preleti in opazovanja iz zraka so potekali ves dan.

V popoldanskem času je prispela skupina inženircev TO, ki je tovornjake zaminirala s protitankovskimi minami. To ni bila enota v stalni sestavi, temveč sestavljena enota inženircev, ki je minirala tudi druge barikade in mostove na tej cesti. Poveljujoči skupine je bil referent za inženirstvo na 25. ObmŠTO Brežice, stotnik Mihael Ogorevc. Mine so k barikadi pripeljali z avtomobilom lado niva.⁵

Praporščak Edi Zanut je kurirju prenesel informacijo, da je na meji pet tankov. Ko je kurir to vest javil komandirju čete, jih je bilo že trideset, do večera že par sto. Takšne dezinformacije niso pozitivno vplivale na razpoloženje teritorialcev, so pa prispevale k temu, da so se resnosti položaja zavedali tudi tisti, ki še vedno niso verjeli v spopad.

Zveze s štabom še vedno niso uspeli vzpostaviti, saj so imele radijske postaje RT 20 TC6 zelo slabe akumulatorje, ki so delovali zelo kratek čas. Okoli 18. ure se je pooblačilo, s tem pa so se tudi prenehali preleti helikopterjev. Ker je še vedno kar nekaj naključnih voznikov pripeljalo do barikade, nekateri celo z veliko hitrostjo, so jo na obeh straneh dodatno zaščitili z vejami, ki so jih položili kakšnih deset metrov pred zaminirano oviro.

⁵ Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; Mihael Ogorevc, str.220

Podpis k sliki

Padla je noč z dežjem. Nekaj čez polnoč se je neko vozilo pripeljalo iz zagrebške smeri, zaropotalo in mislili so, da se je začelo. Izdan je bil ukaz: »Pripravi se za boj!« Ob zaporu so iz vozil izstopile postave in nekdo je ukazovalno zakričal: »Odstranite vozila!« Teritorialci so seveda mislili na vozila v barikadi, kmalu pa so ugotovili in se oddahnili, miličniki so lovili pobeglega voznika. Ukazano mu je bilo: »Odstranite se od vozila!« To pa je bilo povsem nekaj drugega, kar so fantje na položajih najprej razumeli. Kasneje so izvedeli, da je bil to nek opit domačin, čebelar, ki je ob tej uri iskal izgubljene čebelje panje.

27. junija so uspeli vzpostaviti zvezo s štabom, in sicer po telefonski liniji z domačije Jožice Puntar, Velika vas pri Krškem 57, kjer so imeli tudi improviziran štab, poveljstvo čete. Dnevna poročila in informacije o dogajanju po Sloveniji so prido-

Na domačiji Jožice Puntar je bil improviziran štab TO, desno Jožica Puntar.

Foto: Ljubo Motore

bivali preko radia v tovarnjaku, ki je bil v barikadi. Zvečer so izvedeli za spopad v Rigoncah in prvo smrtno žrtev v Posavju in Sloveniji. S tesnobo, jezo in resnostjo so sprejeli to informacijo. Ne bo šlo brez krvi, boja, mrtvih, ni dvoma! Sedaj gre zares. Poostрили so pripravljenost, pregledali opremo, strelivo, misli so ves čas uhajale na padlega tovariša, na njegovo družino, posledice ... Ob tem je dodaten nemir povzročalo streljanje v okolici Letališča JLA Cerklje ob Krki, še zlasti ponoči.

28. junija se je dan začel z veliko hrupa z bližnjega letališča in spraševali so se, ali se vsi avioni dvigujejo za napad na njih. K sreči so se odpeljali v nasprotno smer,

kasneje pa so izvedeli za napad na letališče prejšnji večer in posledični umik vsega, kar je letelo. Takrat je bilo na letališču 1200 vojakov, 67 letal in 30 helikopterjev.⁶

Tega dne so ognjeno moč v barikadi v Krakovskem gozdu povečali še s posadkama dveh netrzajnih topov NT M60 (v nadaljevanju netrzajni top). Namestili so jih ob jasi v smeri proti Zagrebu.

Prejeli so informacijo, da se iz novomeške smeri nekaj približuje. Nastala je napetost, saj so bili položaji primerni za branjenje barikade iz zagrebške smeri. Komandirju tretjega voda vodniku Ivanu Srpčiču ni dalo miru in splezal je na hrast. Pri plezanju mu je izpadla ročna bomba M52, ki se k sreči ob padcu ni aktivirala, dih se je počasi umiril. Zasedel je primerno opazovalno mesto, z dobro preglednostjo na cesto in opazoval. Zgodilo se ni nič posebnega.

Hladne noči, ko je temperatura padla na 6° C, soparni dnevi, prehladi in invazije komarjev niso omajali volje in njihovega poslanstva. Tudi želja po alkoholnih pijačah je samodejno izginila. Vsega je bilo dovolj, saj so okoliški domačini prinašali vino in žganje, vendar je nastala situacija zahtevala trezno presojo in odgovornost do sebe, kot do svojih tovarišev.

29. junija se je zgodilo zanimivo srečanje. Iz smeri Novega mesta se je pripeljalo vozilo in se pred prepreko ustavilo. Barikado je branil 1. vod. Izstopila je skupina vojakov v neznanih uniformah. Poveljujoči podporočnik Dušan Skočaj je skupino ustavil v ostrem tonu in po nesporazumu ugotovil, da je v skupini poveljnik 2. pokrajinskega štaba TO Dolenjske (v nadaljevanju 2. PŠTO Novo mesto), podpolkovnik Albin Gutman. Oblečeni so bili v nove maskirne uniforme, do takrat teritorialcem neznane. Poveljnik je bil s postopkom zadovoljen, čeravno bi moral kmalu »puzati« po močvirnih tleh.⁷

⁶ Bil sem zraven: dr. Tomaž Teropšič, 2011; str. 15

⁷ Zmagovito Posavje: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič, 2011; Dušan Skočaj str. 149-152

BREZ STOPNJE TAJNOSTI

Republika Slovenija
25. OBMOČNI ŠTAB ZA TERITORIALNO OBRAMBO
BREŽICE

~~VOJAŠKA TAJNOST~~
~~STROGO ZADANO~~

Številka: SZ-804-01/4-91
Datum : 26.06.1991

POVELJNIKU 228. ČOP

Na podlagi ukaza v.d.poveljnika 2.PŠTO Novo mesto št. SZ-804-03/160 z dne 26.06.1991 ter radijske depeše 2.PŠTO

U K A Z U J E M

1. Biti v največji bojni pripravljenosti z oddelkom NTT 82mm in oddelkom RM M-57 za blokado in oviranje na komunikaciji avtoceste Drnovo-Smednik v rajonu otoka Senuše.
2. Popolniti se z b/k MES za navedena orožja, izvršiti vse priprave za b/d in biti 24 ur v popolni bojni pripravljenosti.
3. Oviranje omenjenih rajonov in komunikacij izvaja DO Transport Krško s svojo mehanizacijo in transportnimi sredstvi.
4. Za izvršitev naloge dajem na razpolago tovorno vozilo, po potrebi pa za prevoz iz rajona razmestitve uporabiti tudi osebna vozila. V času prevoza imejte NTT na vozilu pod cerado.
5. Popolniti se s sredstvi zvez (RT-1-600) in biti na stalni zvezi z operativnim dežurnim 25.ObrŠTO Brežice na kanalu 420-na sprejemu. Naziv skupine po sredstvih je za prvo MURA-4, za drugo MURA-5.
6. O izvršeni nalogi in stopnji bojne pripravljenosti poročati dne 26.06.1991 ob 17.00 uri.
7. Usklajevalec te naloge med komandirjem 228.ČOP in k-dirjem ekipe za oviranje je zastavnik Edi ZANUT.
8. Za pričetek izvajanja naloge je signal: " O V I R A " .

BREŽNIKAR
ObnŠTO BREŽICE

Republika Slovenija
25. ODMOČNI STAB ZA TERITORIALNO OBRAMBO
BREZICE

Številka: SZ-804-031/29-91
Datum : 27.06.1991

2. POKRAJINSKI STAB ZA TO
NOVO MESTO

ZADEVA: dnevno operativno poročilo

VOJAŠKA TAJNOST
STROGO ZAPRNO

ZAPRNO

GŠSV, št. 1022-02-5/2002-1,
z dne 30. 12. 2002

BREZ STOPNJE

GŠSV, št. 022-5/2010-92,
z dne 10. 5. 2010

1. NASPROTNIK

Z aktivnosti v zraku je prišel že ob 07.00 uri, ko sta v smeri Zagreba odletela 2 helikopterja MI-8. Ob 09.00 je iz smeri Zagreba priletelo 10 he MI-8 in 1 he GAZELA. Takoj po pristanku na letališču so pričela zletati lovška letala, med njimi tudi izvidniška s taktiko neobičajno nizkih preletov. Ob 09.36 uri smo opazili prelet 1 he MI-8 iz prispelke eskadrilje nad Brežicami in severno od njih. Ob 10.35 so pričela doletati transportna letala AN-26, ki so pristajala do 11.19, dve minuti pred zadnjim letalom pa so pristale 2 GAZELE in civilno letalo JAK-40, ki ga uporablja IOS. Ta je bila po razpoložljivih podatkih v raketnem divizionu. Ob 11.30 je poleg obstoječega lovskega letalstva bilo na letališču 7 letal AN, 12 he MI-8 in 2 GAZELI. Ponovne aktivnosti so pričele ob 11.57 uri s poletji letal AN v smeri Zagreba in Ljubljane.

Ves čas so bila aktivna lovška in izvidniška letala, ki so preiskovala teren.

Številčno stanje na letališču je po podatkih, ki se potrjujejo večje za okoli 400 ljudi. Med njimi je bilo opaženo okoli 50 vojakov v uniformah z baretkami na glavi. Nekateri podatki kažejo, da je vsaj del ljudstva prispel iz Niša. Gibanje se je okrepilo tudi v okviru letališča. Dovažali so oborožitev za letala iz skladišča Garice (izgubili so 6 raket), v okviru samega letališča pa razvažanje intendantske opreme (kuhinje, spalne vreče, šotore).

Glede na razpoložljive podatke, so KRAGULJE, ki so še vedno na letališču sem pripeljali starejši piloti, ki jih je pred tem k-dant baze BIGA predstavil kot svoje goste.

V nadaljevanju aktivnosti pričakujemo zaostrovanje situacije in možnost delovanja dela novo prispelga ljudstva proti Brniku, ni pa izključeno delovanje proti našim enotam na 25. Odmočju.

2. LASTAN DEJAVNOST

2.1. Izvršene naloge v štabu

- realizirane so bile priprave za aktiviranje načrta "ROG-1",
- v sodelovanju z UO za obrambne zadeve smo realizirali naloge iz načrta "JEZERO"
- kontrolna ekipa je opravila obhod enot. Enotam so podane dnevne informacije v skladu z našimi možnostmi
- izvajali smo priprave za dvig bojne pripravljenosti.

- 2 -

2.2. Izvedene naloge enot TO

- 1., 2. in 3. vod/110. JOD TO so bili pripeljeni v pričakovane rajone za realizacijo nalog iz načrta "ROG-1". Iste naloge je opravil tudi 1. vod/228. ČOP TO, kateremu je pridodana skupina za oviranje. Nalogi sta v popolnosti realizirani, enote so pripravljene za izvršitev bojne naloge.
- 67. ČTO je nadajevala z varovanjem objektov posebnega pomena. V teku dne ni bilo ekscesov.
- JOD TO za posebne naloge je izvedel bojno streljanje na strelišču Radna Sevnica
- pehotna učna četa je po izvršeni mobilizaciji začela z izvajanjem nalog po načrtu JEZERO
- vse ostale enote so bile v rajonih razmestitve. V teku noči je bila dvignjena bojna pripravljenost.

3. ODLOČIL SEM

Vse enote TO območja imeti v stalni in popolni bojni pripravljenosti. Enotam zagotoviti 1 b/k nadkalibernega streliva oziroma razpoložljiva protiočepna sredstva in ročne bombe.
Izvršiti vse priprave za premik štaba na naslednje PM.
V skladu z zahtevo 2. PŠTO pridodati 123. PdivČ TO (-1 vod) ter 174. PdivV TO omenjenemu štabu.

4. ZAHTEVE DO PREDPOSTAVLJENIH

Močno pogrešamo povratne obveščevalne podatke o nasprotniku na področju 2. PŠTO. V teku prejšnjega dne smo dobivali informacije samo preko sredstev javnega obveščanja.
Prosimo za podrobne informacije o dogodkih dne 26.06.1991 vsaj na območju 2. PŠTO.

Priloga:
- priloga ob.A

Ernest BREZNIKAR
POVELJNIK 2. PŠTO BREŽICE

25 Območje

2 PŠTO Novo Mesto

18/06-91

BREZ STOPNJEGSSV, št. 022-5/2010-92,
z dne 10. 5. 2010Vojška tajnost
" " " "**ZAUPNO**GSSV, št. 022-02/5/2002-1,
z dne 10. 12. 2002

1. Nasprotnik

Na letališču so akcije izvajali četri HE gazela, okoli 20 HE Mi-8 in okoli 15 do 20 transportnih letal AN 26, katerih število je bilo težko ugotoviti. S svežimi silami so dodatno zavarovali letališče hkrati pa s helikopterji in letali izvajali neprekinjeno izvidovanje naših sil in odvažanje in dovajanje moštva s obilnim izvajanjem HE desantov na vireem območju Slovenije ter odvajanja psihološkega pritiska na prebivalstvo. 18 HE Mi-8 in neidentificirano število AN 26 je zvečer odletelo v smeri Zagreba, kar se je zgodilo po izvedeni akciji naših sil na letališče.

Popoldan je iz smeri Zagreba prišla prodirala oklepna enota v dveh kolonah. Za 2 eno so prispeli do v Ribnica ki je štela 10 tankov, predhodnica, druge, moči treh tankov in enega oklepnega transporterja ter policijskega vozila se pozneje okrepila s celotnim prednim odredom (še 36 tankov) proči pa iskala z izvidnicami po okoliških vaseh verjetno možnost neoviranega prehoda proti Brežicam in Krškem. Po izjavi predanega vojaka se v samoboru nahaja enota 7. sekretarja skosa ki ima verjetno cilj

predneth do Novoga Henta, kar skupaj s...
 mrežala njegova enota (vezist) vzpostaviti redne zveze na
 Trbinovem vrhu.

Dne 28. 6. 1991 v zraku ni bil aktiven. Del tankovske enote
 se je vrnil v sosednjo republiko, na mejnem prelozu bregana
 je stacionirano 10 tankov, v debeni okoli žel postaje pa 4
 teški in deljeni transporter, ter vozilo zvez Oskiba enot
 izvajajo iz smeri Zuprečiča. Vzpostavljeno so bila pogajanja, ki
 jih je organiziralo vodstvo držine kjer je vodja enote povedal da
 je dobil ukaz, naj ne strelja, ne bo pa razočaral svojih vojakov
 in se predal. Na letališču je zubi psihozo med enotam
 zavarovanja, saj so streljali na mimovozvoče vozilo, v
 katerega se nahajala 3-članska družina.
 - Menjajo smo, da se nasprotnik poskuša na novo organizirati
 in po vsej verjetnosti nadaljevati z dejavnostmi.

2.

2.1 Izvršene aktivnosti štaba

Štab je zagotovil maksimalno bojno pripravljenost podrejenih
 enot in jih pripravil za izvajanje bojnih nalog.

Ob 6⁰⁰ uri dne 27. 6. 1991 štab začne izvajati priprave
 za bojna delovanja proti nasprotniku.

Ob 20⁰⁰ štab se premika na rez. položaj v Gletoko

Ob 2³⁰ 28. 6. 1991 štab se premika na naslednje
 poseljsko mesto v Strančje.

Ob 4⁰⁰ štab izdaja povelje za mobilizacijo čete TO KS
 Senoxo na črtni kvčko.

Ob 17⁰⁰ štab se premika na novo poseljsko mesto
 v rekreacijski center Labdan na v Strančje.

7.7. Enote :

123 PDVČ in 174 PDVČ so pridodana 2. PETO za izvajanje kopnih aktivnosti pri varovanju bloкаде.

Intervencijska skupina iz BRZIC je v rajonu Rigonea izvedla napad na oklepne transporterje. Pri tej akciji je eden vojak izgubil življenje eden pa ranjen.

Dve posadke iz 228 čop so izvedle ognjeni udar na letališče Cerklje.

- 1) Četred 201 posadne ravne je blokirala skupino oklepnikov v vasi Dobovca.

Posadka RH iz interventne skupine je razstavila navigacijsko napravo za vodenje letal na letališče Cerklje v temi.

3. Odločil se je:

V toku dopolnilnega izvršiti premik štaba na mirnodolni sedež 25. obm. STO.

- 1) Nadaljevati izvajanje zavarovanje objektov posebnega pomena.

Enote izvajajo kontrolo teritorij in lokacijo ob komunikacijah s posebnimi poudarki na blokado objektov garnizona Cerklje.

merist Grečnikar

prilpnik 25. obm STO Brežice

Republika Slovenija
25. OBMOČNI ŠTAB ZA TERITORIALNO OBRAMBO
BREŽICE

Številka 804-031/2991

Datum: 29. 6. 1991

VOJAŠKA ~~TAJNOST~~

BREZ STOPNJE

GŠSV, št. 022-5/2010-02,
z dne 10. 6. 2010

2. POKRAJINSKI ŠTAB ZA TO
NOVO MESTO

ZADEVA: dnevno operativno poročilo za dan 29. 06. 1991 od 00 do 21.00

1. NASPROTNIK

- 1) Svoje sile je stacioniral v Dobovi, kjer ima 2 tanka, 2 OT in kampanjolo in v Bregani - Obrežje, kjer so 4 OT in oklopno vozilo vojaške policije. Obe enoti sta redno oskrbovani s strani Zagreba z gorivom in prehrano. V Bregani-Obrežju se je pojavljal avtomobil z reg. št. ZG-685-821, ki se je ta dan dvakrat pojavilo. S skupino v Dobovi je bil vzpostavljen kontak zaradi predaje, ki pa jo je na novo postavljeni komandir zavrnil. V zraku se je v večernem času pojavilo letalo Orel, vendar ni podatka če je pristalo. Letališče sicer ni bilo aktivno. Število letal nismo mogli potrditi. Letališče je zavarovano s specialci. Znotraj letališča je bilo slišati strele s strani letališča so bila predlagana pogojenja. Stik je bil vzpostavljen, vendar brez posebnih rezultatov. Morala stalnega starešinskega kadra je v upadanju. Možni so izpadi iz letališča, glede na podatek o transportu tankov Vinkovci-Zagreb pa ni izključeno v nadaljevanju nastopanje le teh na smeri proti Ljubljani.

2. IZVEDENE NALOGE IN AKTIVNOSTI ENOT IN ŠTABOV 25 Obm ŠTO

V času od 9.00 - 10.00 29. 6. 1991 se je 25 Obm ŠTO premaknil na mirnodobni sedež štaba v Brežice.

123 PDiv Č se je iz rajona baziranja dom Milke Kerin premaknila intizvedla zavzemanje obrambnih položajev po vodih v okolici letališča (Skopice-Krška vas-Boršt- Račja vas) z nalogo, da prepreči izhod agresorja iz garnizona Cerklje, ter zaščiti prebivalstvo.

Odredu za posebne namene kateri se nahaja v Lovskem domu zaselka Sela-Pištače je pridodano skupina za oviranje iz 228 ČOP z nalogo da ščiti postavljeno barikado na komunikaciji Dobova Brežice in nedovolji premik preboj oklepna in mehaniziranim vozilom agresorja čez barikado v

Predano ob. 10⁴⁵

smeri Brežic.

175. Pdiv Vodseje premaknil iz vasi Zabukovje v dom Milke Kerin Krško, ter je polni bojni pripravljenosti za izvajanje nalog.

1 V 110 J0d je izvedel premik iz rajona baziranja širše okolice Čateža v rajon Prilip- začetek Motokros steze, kjer je postavljena barikada na cesti. Zagreb - Ljubljana s ciljem varovanja barikade in zaštite prodora agresorja v smeri Cerkelj.

Vse ostale enote so v najvišji stopnji bojne pripravljenosti, ter pripravljene za izvajanje bojnih nalog.

Vse enote smo vv toku dneva popolnili z potrebnim strelivom in mes, ter imajo pripravljeno 1 Sbk streliva in Mes. Istočasno s temi aktivnostmi poteka pogajanje z poveljnikom letališča Cerklje in poveljnikom oklepno meh. skupine v Dobovi.

Formirane so sanitetne ekipe katere so izvedle obhode enot na bojnih položajih in v rajonih razmestitve, ter jim nudile potrebno zdravstveno zaščito. Pripravljene so tudi za asanacijo bojišča.

Vse enote na bojnih položajih so bile dopolnjene z potrebnimi interdent-skimi sredstvi.

Ob 17.00 uri je intervencijaka skupina sodelovala pri pogrebu ubitega vojaka.

Ernest BREZNIKAR

v.d. POVELJNIK Območja BREŽICE

Bauer

Podpolkovnik Albin Gutman, poveljnik 2. PŠTO Novo mesto, in major Ernest Breznikar, poveljnik 25. ObmŠTO Brežice

Odhod čete za posebne namene TO Sevnica v Krakovski gozd

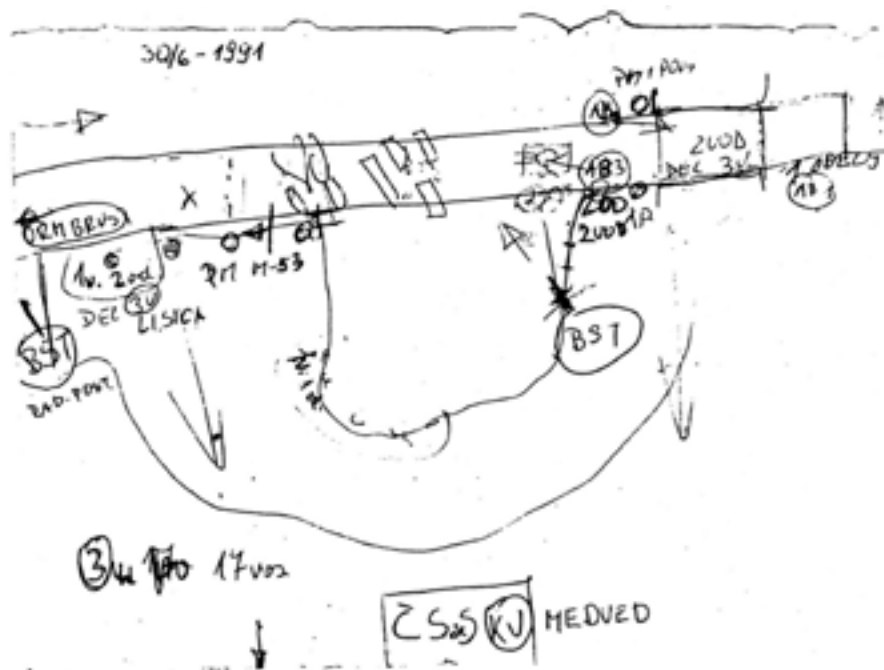
30. junija dopoldan je bil v Sevnici dan alarm za zračni napad. Četa za posebne namene TO Sevnica (v nadaljevanju: ČPN TO Sevnica) je bila skupaj s Četo za posebne namene TO Krško nastanjena v samskem domu na Planinski cesti.

Umaknili so se v dolino reke Sevnične na lokacijo nove pekarnice in se pripravili za morebitno obrambo. V centru je ostal vezist in en stražar, stotnik Jože Košir jima je pred odhodom ukazal, da ob morebitnem letalskem napadu takoj zapustita center, ker bodo vso orožje in opremo z vozili odpeljali. Čez dve uri je bila nevarnost zračnega napada preklicana.

Vezist je iz centra na Planinski cesti v Sevnici po radijski zvezi sporočil, da je v center prispel stotnik Mirko Ognjenovič in da je nevarnost zračnega napada preklicana. Po prihodu enot nazaj v center stotnik Mirko Ognjenovič je prenesel ukaz o zamenjavi enote na položaju v Krakovskem gozdu. Predlagal je, da na položaj odide ČPN TO Sevnica, ČPN TO Krško pa ostane v centru v Sevnici. ČPN TO Sevnica v sestavi ni imela komandirja čete, zato je stotnik Mirko Ognjenovič za komandirja določil stotnika Jožeta Koširja. Starejši vodnik Franci Rupret je ostal v centru v Sevnici s ČPN TO Krško. Kmalu za tem je prispel skladiščnik Vili Logar in vojake opremil z nekaj manjkajoče opreme. Po prihodu avtobusov se je ČPN TO Sevnica odpeljala v Krško. Pred njo v vozilu »katrca« pa kot predhodnica stotnik Mirko Ognjenovič in stotnik Jože Košir.

Enota je bila oborožena z avtomatskimi (AP) in polavtomatskimi puškami (PAP), kar nekaj pa je bilo še starih pušk M-48. Imeli so 24 trenutnih in kumulativnih tromblonskih min, dva zaboja ročnih bomb M-52 in štiri Armbruste. V Krškem so nekaj opreme v skladišču TO dopolnili in nadaljevali pot v Krakovski gozd. V očeh teritorialcev je bilo razbrati veliko mero odločnosti pa tudi zaskrbljenosti zaradi pričakovanih dogodkov.

V zaselku Topol za Veliko vasjo v smeri proti Rimšu so se okoli 12. ure izkrcali. Vso opremo so z lokalne ceste kakšen slab kilometer prenesli v gozd, kjer so se srečali s 135. protidesantno četo TO Brežice, ki je do tedaj branila območje barikade.

Skica o razporeditvi enote in netrzajnih topov

Častniki obeh enot so po pregledu barikade in položajev opravili zamenjavo. ČPN TO Sevnica je ob 14. uri zasedla položaje.

Komandir čete stotnik Jože Košir je nato s komandirji vodov ponovno pregledal položaje ter izdal ukaz za vkopavanje. Na položaju sta ostala dva netrzajna topova, za katera so določili nove posadke in mesta vkopavanja. Določil je mesto četne postaje za oskrbo, mesto komandirjev oddelkov, komandirjev vodov, ki je bilo kakšnih sto metrov za položaji, in komando čete, ki je bila nameščena na domačiji Jožice Puntar, kjer je bila edina klasična telefonska veza s 25. ObmŠTO Brežice. Hiša je bila od položajev oddaljena kakšnih 500 m. Določili so tudi mesto bolničarjev, približno na polovici med položaji in poveljstvom, in zavarovanje enote s hrbtne strani. Dobili so tudi sredstva za zveze, ki pa niso delovala, zato so postavili močno kurirsko vezo med enotami. Za popolnitev vseh nalog je začelo primanjkovati teritorialcev. V tistem trenutku je bilo prisotnih 62 teritorialcev, od tega devet nižjih častnikov in štirje častniki.⁸

⁸ Moje videnje boja v Krakovskem gozdu - sestavki poročil: Vojko Kotnik, 20. 8. 1991

Ročna bomba M 52

Foto: Branko Noč

Smer Zagreb je položaje zavzel 1.vod, ki mu je poveljeval podporočnik Bojan Flajs, ki je bil hkrati tudi namestnik komandirja čete. Smer Ljubljana je zavzel 3. vod, ki mu je poveljeval podporočnik Vojko Kotnik. Polovica drugega voda, katerega komandir je bil podporočnik Vinko Kovšček, je bila priključena prvemu, polovica pa tretjemu vodu. Razdelili so tromblonske mine (trenutne in kumulativne) ter ročne bombe M 52⁹ ter štiri nova protioklepna sredstva Armbrust. To orožje je bilo za vse novo in so ga videli prvič, z njim ni še nihče rokoval, kaj šele usposabljal. Kljub preprostosti uporabi je bilo čutiti nekaj nezaupanja. V glavnem so odgovornost prevzeli komandirji vodov in si jih razdelili med seboj.

Pred barikado so postavili desetnika Simona Hočevarja, ki je še z dvema teritorialcema usmerjal in vračal voznike, ki so pripeljali do barikade. Najprej so okoli 14. 30 ure pripeljali trije Turki s tovornjaki, kasneje še tuji novinarji, ki so hoteli snemati po vsej sili. Največ naporov in celo z grožnjo po uporabi strelnega orožja pa so morali uporabiti pri vozniku lade 1200, ki je pripeljal z vso hitrostjo in z močnim zaviranjem skoraj pristal med njihovimi položaji.

Okoli 16. ure so pripeljali kosilo. Pozno popoldne in večer je bil namenjen izboljšanju kritja, predvidevanju dogodkov in šele okoli enih zjutraj počitek, ki to ni bil. Rahlo je pihljalo, krošnje dreves so povzročale šumenje, ki so prekrivale zvoke, zato se na sluh nisi mogel zanesti. Negotova situacija, hlad, neudobnost, bojazen desanta, ... ni dalo mirnega spanca, le rahel dremež.

⁹ Teritorialci smo jim rekli kinder jajčki.

ZAPISKI IZ BELLEVNICE ZAVLEČNIKA ČETE ZA POSEBAN
VARNOST - SEVNICA STOTNIKA KOŠIR JOŽE - JAVI

ŠTAB - KRAKOVSKI GOZD 30/04-1991

↑
ŠTAB:

DRUGA ENOTA V 7
ARTIČE - OŠK. SOLA

1. BRLOGAR TONE - SOFER
2. ŽENIDAR JOŽE - KURIR
3. MOUŠAK DRAŽO - INTENDANT (TRAKTORIST)
4. TRIKAJ SILVO - OBVEŠČEV. - KURIR

PO SPISKU 60 (-1 - VOJNA POLIC) - KURIR
+1 - PROSTOVOLJEC
VKRSKEM

1. ŠT. OFICIR
3. OFICIRJI (KOTLIK FRANJ, KOVŠČEK)
9. N. OFICIRJI

50 VOJNAKOV.

KA 884-10

- RANŠEN V ČELJASTI; KAJTNA RUD,
ŽIRONICA DO ŽID. H.
- " - V NOGO: KUEZ SILVO
- HADINC TOMAZ - LUKOVEC V BOJNE
(PREDSTAVI DOMA)

PO BITKI ↑

OPERATIVA ŠT. 77-365 (SRONIT)
TRBOVLJE: PIŠKUR/KOMAND
KA POLICIJ 77-022 (6-1)

RADEČE (0601) 81-022
81-022 (MILICA)

1/1/91

Ustavitev kolone BOV-ov

1. julija okoli 3. 30 je dežurni pri telefonu v hiši Jožice Puntar javil poveljniku čete, da se iz smeri Ljubljane približuje kolona štiridesetih tankov. Najprej presenečenje, saj so kolono pričakovali iz zagrebške smeri, pa tudi zaseda na tej strani je bila bistveno močnejša. Dogodki so se začeli odvijati z veliko naglico.

Po posvetovanju s poveljnikom 25. ObmŠTO Brežice majorjem Ernestom Breznikarjem je prejel ukaz o takojšnjem napadu kolone.

Komandir čete stotnik Jože Košir je takoj poslal kurirja voznika Tonija Brlogarja in varnostnika Silva Trkaja do enot na položaju za prenos ukaza. Tudi sam se je v teku napotil do enote.

Noč je bila jasna z mesečino, z rahlo kopreno meglo pri tleh. Kolona se je z velikim hrupom približala barikadi. Ob 3.35 uri je prvi oklepnik JLA z veliko hitrostjo predril cestno zaporo iz vej in se počasi pripeljal do barikade, ostali so se ustavili nekaj sto metrov zadaj in ugasnili motorje. Ker so se dogodki odvijali vzporedno, zveze pa le preko kurirja, je stotnik Jože Košir nekje na pol poti srečal enega izmed kurirjev, ki se je vračal. Povedal je, da so ujeli vojake iz predhodnice kolone, slišal je tudi klice dežurnega: »Stotnik Košir, Breznikar vas nujno potrebuje!«¹⁰

Malo za tem še en preplah, pred barikado iz zagrebške smeri stoji neznana motorizirana kolona. Na vozilih ni imela prižganih luči, v mesečini pa se razločno ni videlo, kdo je. Kolona treh kombijev renault trafic se je ustavila 20 m pred prvo prepreko, ki jo je varoval 1. vod.

Iz vozil smo izstopili pripadniki Intervencijskega voda TO Krško pod poveljstvom stotnika Jožeta Arha. Po izkrcanju iz vozil smo zaslišali šume in poke vej iz temnega gozda. Popadali smo po tleh in za vozila, saj drugega kritja ni bilo. Kljub mesečini nas v SMB ("sivo maslinasta boja")¹¹ uniformah zaseda 1. voda ni prepoznala. Bili smo tudi kosmati, bradati, saj se po dogovoru ni nihče že dlje časa bril, zgodbe o četnikih pa so bile na dnevnem redu ves čas vojne. Nastopile so dolge mučne minute! Začelo se

¹⁰ Posavje v letih 1989 – 1991, Jože Košir, str. 129

¹¹ sivo olivna barva

je: »Kdo ste? Pripravi bombe,« je zakričal stotnik Jože Arh. »Smo iz TO iz Sevnice,« so spregovorili iz gozda. Povejte geslo: »MASKA – MARIBOR«, a se žal ni ujemalo. Pogovori in pregovori so bili zelo napeti in v nezaupljivem tonu. Tako branitelji barikade kot mi smo bili tik pred spopadom in le sreča je prekinila nepotrebno medsebojno prelivanje krvi. Stotnik Arh je zahteval, naj pride sogovornik iz zasede na cesto. Ker je pogovor potekal v slovenskem jeziku, je napetost malce popustila. V zasedi so bili v stoječem zaklonu s puškomitraljezom M72 vkopani sogovornik Boštjan Ban, Rudi Kajtna in Silvo Knez. Od nekod se je našla steklenica vinjaka in kratek požirek je proslavil srečen konec in pomiritev napetih živcev.

Pomaknili smo se ob magistrali do prvega podvoza, potoka Senuše, nad katerim je bila postavljena cestna barikada. Takrat je pred podvozom že stal prvi BOV kot izvidniško vozilo.

Iz njega je izstopil kapetan Milenko Kapuran osebno, ker ni zaupal svojim vojakom, da ne bi pobegnili. Vse je bilo tiho. Čez čas so branitelji barikade zaslišali pritajeno, a razločno srbohrvaško govorico. Kapetan Kapuran je kmalu ugotovil, da ni sam in rekel: »Ne pucajte, vračamo se u kasarno!«¹²

Ob robu ceste sta se v mesečini srečala kapetan JLA Milenko Kapuran in podporočnik TO Vojko Kotnik, ki ga je razorožil in napotil po brežini, da se je ta opotekel in pristal stotniku TO Jožetu Arhu skoraj v naročju. Stotnik Arh je pozval kapetana Kapurana na vdajo, ta pa odgovori: »To nije moguće, ne mogu se predati. Mi smo sa generalom Rašetom kućni prijatelji, ako se predam, pobiće mi čitavu familiju!«¹³

Iz BOV-a so izstopili tudi vojaki, ki se po pozivu stotnika Arha najprej niso hoteli predati. Vojaki srbske narodnosti so temu nasprotovali. Po prerekanju med seboj in pozivu stotnika Arha, da bo čez nekaj trenutkov napad, so v vdajo pristali. Vseh pet so razorožili in zaplenili avtomatske puške.

Razdelili so jih častnikom ČPN TO Sevnica, saj so bili ti oboroženi le s pištolami TT-33 in M57. Zaplenili so jim tudi dokumente zvez, ki so služili komunikaciji med

¹² *Ne streljajte, vračamo se v vojašnico!*

¹³ *To ni moguće, ne morem se predati. Mi smo z generalom Rašeto hišni prijatelji, če se predam, mi bodo pobili vso družino!*

Teritorialci na položajih

Foto: Jože Gražl

Stotnik Mirko Ognjenovič

Foto: Jože Gražl

Stotnik 1. st. Mitja Teropšič in stotnik Jože Košir

Foto: Jože Gražl

oklepniki in komando, kar je kasneje prišlo prav našim vezistom pri prisluškovanju pogovorov med majorjem Prodanovičem in pomočnikom komandanta 5. armijskega območja, general-polkovnikom Andrijo Rašeto.¹⁴

Takoj za tem okoli 5. ure so prispeli na položaje še stotnik Mirko Ognjenovič in načelnik 25. ObmŠTO Brežice, stotnik 1.st. Mitja Teropšič.

Iz smeri Novega mesta je voznik Brane Šenica v vozilu puch pripeljal stotnika 1. razreda Marjana Grabnarja, načelnika operativno učnega odseka iz 2. PŠTO Novo mesto. V vozilu je imel radijsko napravo RACAL, ki jo je kasneje predal stotniku Jožetu Koširju z namenom zveze z 2.PŠTO-jem Novo mesto, ki pa žal ni delovala.

Pred prihodom sta v bližini Otočca srečala voznika cestnega podjetja Dušana Kumpa, ki je z nasutjem gramoza na magistrali preprečil umik kolone v smeri Novega mesta, kakšnih 100 – 200 m za mostom, v bližini današnjega bencinskega servisa Petrol Zaloke. S tem je bila kolona zablokirana z obeh smeri in ujeta v past. Kump je bil slabe volje in je negodoval, ker so teritorialci »spustili« kolono z Medvedjeka.

Pod podvozom je imel podporočnik Vojko Kotnik zastražene ujetnike. Zajeti vojaki so bili prestrašeni, neprespani, utrujeni, lačni, žejni, popolno dehidrirani ter psihično čisto na tleh. Takrat je prišel tudi stotnik Franc Kene, varnostnik v varnostnem sektorju 25. ObmŠTO Brežice, in stotnik 1. st. Marjan Grabnar, ki je kasneje predal

¹⁴ Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; Jože Košir, str. 128-130

ustno povelje poveljnika 2. PŠTO Novo mesto podpolkovnika Albina Gutmana, ko je imenoval stotnika 1. st. Mitjo Teropšiča za poveljnika vseh enot v Krakovskem gozdu.

Že med potjo do Puntarjeve domačije sta stotnik Franc Kene in stotnik 1. razreda Marjan Grabnar začela z zasliševanjem zajetih vojakov JLA. Izvedela sta, da je enota na pot odšla 27. junija v zgodnjih jutranjih urah, da so šli branit zahodne meje Jugoslavije, ker je napadena s strani sosednjih držav. Dva vojaka sta na služenje prišla 16. junija in še nista opravila svečane prisege. Kar pomeni, da še nista bila usposobljena za posadko BOV-a. Po nacionalnosti sta bila dva iz Srbije, dva iz Bosne in Hercegovine ter eden iz Hrvaške.¹⁵

Naši fantje so jim ponudili hrano, pijačo in cigarete ter jih pomirili. Prepričani so bili, da se nahajajo na avstrijsko-slovenski meji in se niso želeli vrniti v kolono, saj jim je bila obljubljena prosta pot domov. Ko pa jim je njihov častnik izdal ukaz, so se molče vrnili v drugi BOV. Kot da so nekaj slutili. Ta oklepnik je bil namreč kasneje ob napadu najbolj na udaru in verjetno je bila med njimi tudi kakšna smrtna žrtev.¹⁶

Z zajetim častnikom kapetanom Milenkem Kapuranom so se začela pogajanja o vdaji cele enote. Na pogajanjih so sodelovali stotnik 1. st. Mitja Teropšič, stotnik Mirko Ognjenovič in stotnik Franc Kene. Ker se je kapetan Kapuran izogibal odgovornosti, češ da nima pristojnosti o vdaji, je bila dana zahteva, da naj pride na pogajanja poveljnik enote major Boško Prodanović. Stotnik Arh in podporočnik Kotnik sta hodila od BOV-a do BOV-a in iskala poveljnika. V enem izmed BOV-ov sta ga našla, vendar se je pripetil neljubi dogodek. Iz sosednjega BOV-a je vojak prosil, naj mu dovolijo na osebno potrebo, kar mu stotnik Jože Arh dovoli, vendar ne stran od ceste. Ko se je vojak oddaljil in stopil s ceste, je podporočnik Vojko Kotnik repetiral avtomatsko puško. To je strašno razjezilo častnika iz vojakovega BOV-a, ki je hotel uporabiti strelno orožje, na kar sta se oba hitro umaknila v gozd, sicer bi prišlo do streljanja.

Stotnik 1. st. Marjan Grabnar je ob magistrali z megafona pozival majorja Prodanovića, naj pride na pregovore. Uporabil je izjavo predsedstva RS, da se vsem zagotavlja varnost ob predaji.

¹⁵ Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; Franc Kene, str. 243-244

¹⁶ Video: »Brez smrti zemlja nikdar ne postane domovina« TV Slovenija, Izobraževalni program, 2005-2006

Čez kakšno uro se je major Prodanović odločil in prišel na pogajanja, a do pogajalcev ni imel zaupanja, saj je mislil, da ga bodo zajeli. Na pogajanja ga je vodil stotnik 1. st. Marjan Grabnar, in sicer skozi položaje, kjer je videl netrzajni top, armbruste, ročne metalce,... do Puntarjeve hiše na jasi, kjer je bil štab. Vse to je imelo tudi psihološki učinek na majorja, saj je spraševal, zakaj je to potrebno.

Major je bil seznanjen s pogoji vdaje, ki jih je določil glavni pogajalec stotnik 1. st. Mitja Teropšič. Na majorja je budno pazil stotnik 1. st. Mitja Teropšič, na kapetana Kapurana pa stotnik Mirko Ognjenović. Poveljniku kolone so pojasnili, da je poznana njihova oborožitev, da imajo teritorialci dovolj sredstev za uničenje kolone in da so v boljšem taktičnem položaju. Kljub vsemu se major s pogoji ni strinjal in se izgovoril na ukaz nadrejenih, s katerimi nima vzpostavljene veze. Stotnik 1. st. Marjan Grabnar je po telefonu obvestil poveljnika Gutmana, da sta na pogajanja prišla major Prodanović in kapetan Kapuran. Poveljnik Gutman ga je opozoril, da naj pazijo na Kapurana, ker je nevaren. Prodanoviću je bil omogočen telefonski klic nadrejenih v Karlovac. Stotnik 1. st. Marjan Grabnar je nanj vršil pritisk k predaji, vendar od nadrejenih ni dobil dovoljenja za predajo. Ves čas sta bila oficirja JLA pod budnim nadzorom.

Stotnika Franc Kene in Jože Košir (v maskirnih uniformah) s kurirji

Arhiv: Jože Košir

Major Prodanovič je zahteval srečanje s poveljnikom 2. PŠTO Novo mesto podpolkovnikom Albinom Gutmanom.

Med 7. in 9. uro je stotnik 1. st. Marjan Grabnar majorja Prodanoviča odpeljal na 2. PŠTO Novo mesto v puchu. Poleg je bil samo voznik, Kapuran pa je ostal v Krakovskem gozdu pod nadzorom stotnikov Mirka Ognjenoviča, Jožeta Koširja in Franca Polanca, rezervnega častnik 25. ObmŠTO.¹⁷

V drugem vozilu so peljali zajete vojake iz prvega BOV-a. Med vožnjo je Prodanoviča ves čas nagovarjal k predaji enote in ga opozarjal na posledice napada. V žargonu mu je celo rekel, da bo pustil kosti v Sloveniji, ker bomo uničili njegovo enoto, če se ne predajo.

Na pogajanju bi major Prodanovič zagotovil predajo, a le z ukazom višjega častnika JLA. Poveljnik garnizije JLA Novo mesto in istočasno poveljnik brigade podpolkovnik Rade Bogičević ni bil pripravljen izdati ukaza o predaji, vendar je namesto njega prišel v prostore 2. PŠTO polkovnik Vasilije Milinković, komandant partizanske divizije JLA. On je s povzdignjenim glasom ukazal majorju Prodanoviču, da se vrne v kolono. Skupaj z majorjem so se vrnili tudi vojaki iz prvega BOV-a. Po pregovarjanju se je le eden izmed njih odločil, da se ne vrne, ostali pa so se z majorjem okrog 15. ure vrnili v Krakovski gozd.¹⁸

Takole je poveljnik 2. PŠTO Novo mesto podpolkovnik Albin Gutman opisal zaslišanje: »Po blokadi kolone v Krakovskem gozdu je bil na 2. PŠTO Novo mesto prepeljan major Prodanovič s spremstvom.

Pogovor z njim je potekal le med menoj in njim. Ni bil prijateljski, vendar tudi ne sovražen. Njegovo zaupanje sem pridobil, ko sem mu dovolil telefonirati na poveljstvo enote. Opozoril sem ga, da ne sme povedati, kje se njegova enota nahaja, čeprav sem vedel, da bo poskušal to storiti. In tudi je, vendar je bil prepričan, da je med Brežicami in Zagrebom. Pustil sem ga, da je povedal do konca, in prekinil telefonsko povezavo. Očitno je njegova informacija pripomogla, da so ga poskušali najti z letali na relaciji Brežice - Zagreb. Ob kasnejšem letalskem napadu na enoto

¹⁷ Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; Jože Košir, str. 130

¹⁸ Revija obramba: Kronologija vojne za Slovenije – Peti dan: objavljeno 1. 7. 2015

TO je bilo povsem jasno, da ne vedo, kje so, saj je letalstvo zahtevalo, da s prednjim in začetnim vozilom strelja v zrak iz topov, da je označil svoj položaj. Ko so letala priletela do enote, pripadnikov TO ni bilo več tam.

V pogovoru na PŠTO Novo mesto je Prodanovič, ki je bil vidno utrujen in negotov, postopno popuščal in bi enoto predal, vendar le, če mu to ukaže nekdo višji po činu iz JLA. Ker so že prej preko radijskih naprav kontaktirali z vojašnico v Novem mestu, je sprejel možnost, da mu ukaz izda nekdo iz vojašnice. Iz neznanih razlogov so poslali polkovnika Milinkoviča, ki pa je nastopil do Prodanoviča izjemno arogantno in nesramno ter ga dobesedno nagnal nazaj k enoti in mu prepovedal pogajanja s TO. S tem je povzročil, da je enota vztrajala, kljub temu, da so vsi nadrejeni v JLA dobro vedeli, da nima nobenih možnosti.«¹⁹

V zgodnjih jutranjih urah je v Krakovski gozd prispel Milan Haralovič, zadolžen s strani poveljnika 25. ObmŠTO Brežice majorja Ernesta Breznikarja, da organizira nujno medicinsko pomoč. Po pregledu stanja je ugotovil, da je sanitetni material pomanjkljiv, s potekom roka uporabe... Ta material je zamenjal iz civilnih zalog. Sledil je še dogovor o načinu nudenja prve pomoči v civilnem delu zdravstvene službe. Koordinacija je bila opravljena z dr. Rudolfom Ladiko, dogovor pa je bil, da vojaška sanitetna služba TO nudi nujno pomoč na mestu ter evakuira ranjence z bojne črte do ekip nujne medicinske pomoči, ki bodo približno kilometer stran, civilna zdravstvena služba dokončno oskrbi ranjence ter poskrbi za transport v odgovarjajočo ustanovo, kjer bo možno ustrezno zdravljenje, ta del službe naj izvaja Zdravstveni dom Krško z ekipami na terenu in dodatnimi ekipami v zdravstvenem domu.²⁰

Tuji in domači novinarji so prispeli do Puntarjeve domačije, kjer so snemali in opravljali intervjuje s posamezniki. Kasneje sta bila stotnik Mirko Ognjenovič in stotnik Jože Košir na jasi in videla, kako se druga skupina novinarjev s kamerami premika med barikado, sestavljeno iz vozil, ki je bila minirana. V diru sta se napotila do ovire in jih nekako preusmerila.

Intervencijski vod TO Krško je bil razporejen vzhodno od 1. voda ČPN TO Sevnica, za morebitno posredovanje iz smeri Zagreba, prav na robu, kjer je magistrala speljana v gozd.

¹⁹ Albin Gutman, osebni arhiv

²⁰ Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; Milan Haralovič, str.251-252

Stara magistrala skozi Krakovski gozd

Foto: Ljubo Motore

Nekaj po 12. uri je položaje kakšnih 1000 m za zadnjim BOV-om na desni strani magistrale v smeri Novega mesta zasedla Šentjernejska četa TO Novo mesto pod poveljstvom stotnika Borisa Petančiča. Položaje za protioklepna orožja so imeli premišljeno izbrane z dobro preglednostjo. Enota je imela dva armbrusta in en ročni metalec. Njihova naloga je bila preprečitev premika kolone v smeri Novega mesta, če bi ji uspelo obiti barikado iz gramoza.²¹

Skupina za protioklepno borbo TO Krško, ki ji je poveljeval stotnik Branko Slivšek, je na položaje prispela okoli 17. ure. Položaje je naprej zasedla na mostu Zaloče, kasneje pa so se premaknili bližje oklepnikom, vse do podvozja, ki je bil oddaljen še kakšnih 250 m. Enota je bila razporejena tako, da je tretji oddelek zavzel položaje na levi strani ceste v smeri Novega mesta, prvi oddelek pa na desni. Dogajanje v koloni so spremljali z daljnogledi in si pod podvozom uredili zaklonišče, primerno proti letalskemu napadu kot pred oklepniki. Drugi oddelek je ostal s kombijem municije globje v gozdu na desni strani magistrale.

²¹ *Vloga TO Dolenjske v procesu osamosvajanja Slovenije na vojaškem področju: Zbornik prispevkov s posveta PO ZVVS Dolenjska; Boris Petančič str. 373*

REPUBLIKA SLOVENIJA
25. Območje BREŽICE

Štev.: SZ 804-031/30-91

Datum: 30.06.1991

2. POKRAJINSKI ŠTAB ZA TO
NOVO MESTO

ZADEVA: Dnevno operativno poročilo za dan 30.06.1991
od 21.00 - 21.00

1. NASPROTNIK

Stanje v Dobovi in Bregani ni spremenjeno, posadke so normalno oskrbovane, saj v Dobovi ni možno zaradi ravnine postaviti učinkovitih blokad.

Letališče so po izjavah prebega zapustila vsa bojna letala sinoči, kar je izjavil tudi pilot preko radio zveze, ko je zapuščal letališče. Na letališču je po izjavi istega prebega (vodnik) okoli 800 ljudi. Od tega okoli 200 padalcev in protidiverzantov iz Niša in Skopja. Varovanje ni stalno z istimi enotami na istem mestu, pač pa jih menjujejo, da ne moramo ugotoviti kje kdo ščiti.

"Specialce" predstavljajo. Trenutno so razporejeni na severu. Morala pri domači posadki je na psu. Okoli 90 % tega ljudstva bi se po izjavah prebega predala, če bi ne bilo "specialcev". Ne strinjajo se z ravnanjem JA. Prisotna so streljanja v notranjosti.

Pričeli so prebegi, vendar so težki zaradi močnega varovanja. Prebege tudi sprejemamo iz sosednje republike preko sekretariata. Pričakujemo nadaljevanje prebegov, notranjih obračunov pa ne moramo predvidevati, ker je pristono preveč strahu. Okoli naših enot so se pojavljala po dvakrat naslednja vozila:

- GOLF LJ 538-625 (tablice odjavljene 27.01.90)
- Z 101 LJ 538-625
- VW kombi ZG 642-91
- beli mercedes Zg registracije

VOJAŠKA TAJNOST
STROGO ZAPRNO

ZAUPNO

GŠSV, št. 1022-02-5/2002-1,
z dne 30. 12. 2002

BREZ STOPNJE

GŠSV, št. 022-5/2010-92,
z dne 10. 5. 2010

2. Izvedene naloge in aktivnosti enot 25.ObmŠTO

Na podlagi ukaza poveljnika Obm ŠTO se je četa TO KS Senovo z dvema vodi premaknila na Cestno podjetje Krško. 1.vod. je izvršil premik na Grad Brestanica, z 18 v/o iz te enote pa je bila izvršena povezava s poveljniškim mestom in zavzete straže na objektu Leskovec - pogonsko gorivo.

135. PDČ je izvršila premik iz rajona baziranja Krakovski gozd v rajon Globoko s ciljem počitka in priprave za naslednje aktivnosti.

Četa za posebne namene iz Sevnice je posedla položaje v Krakovskem gozdu in prevzela naloge, ki jih je imela 135. PDČ.

2.Jurišni vod iz llo.JOd TO je iz rajona Tovarne pohištva Brežice (Marofa) izvedel premik v rajon Osnovne šole Artiče, kjer se je enota vključila v sestav svojega poveljstva. Zamenjava drugega voda llo.JOd TO v rajona Marofa je izvedla intervencijske skupine iz Krškega z nalogo varovanja cestne blokade Trnje.

175. Pdivv TO Sevnica je pridodan 123.Pdivč TO Krško in je zavzel obrambne položaje po odločitvi k-dirja čete v rajonu Boršt - Račja vas z nalogo preprečiti eventuelen prodor agresorjevih specialnih sil iz Garnizije.Cerklje v smeri Gorjancev s ciljem obrambe civilnega prebivalstva.

4. vod jurišnega odreda je izvedel premik v rajon Prilipe in zavaroval 1. vod llo.JOd TO s katerim je izvedena zamenjava. Ta pa se je premestil v OŠ Artiče s ciljem počitka in popolnitvi opreme.

V času predaje stražarjev iz sestave JA v rajonu Leskovec je bil zabeležen tudi vojni plen, ki smo ga že sporočili.

Ves čas so naše enote, ki so na položajih okoli letališča Cerklje budno opazovale aktivne premike enot snotraj garnizije in ojačanje enot na vzhodni strani letališča.

Pred izvedbo premikov so enote pregledane s strani sanitetnih ekip, ter jim nudile ustrezno zdravstveno zaščito.

Vse enote na bojnih položajih so bile popolnjene s potrebnim strelivom in MES, intendantskimi sredstvi (ki so nam na razpolago) ter pripravljene za izvajanje bojnih nalog.

Ernest Breznikar
POVELJNIK Obm ŠTO

01/07 '81 18:52 1208 008 21818

NO KRŠKA - 18.02 111 111 111 111

120818

Na podlagi obvestila o preletu letal nad Krškem in prispetju
štirih helikopterjev v Cerklje ob Krki, ter obvestilu o močnem
napadu letalstva na barikade na cesti Ljubljana - Zagreb v
Krakovskem gozdu je Center za obveščanje ob 17.46 dal alarm za
zračni napad v meju Krške, Vinre, Dolenja vas in V. Podlog.
Prebivalstvo smo alarmirali zaradi verjetnosti dejstevanja
sovražnikovega letalstva po ciljih v bližini naseljenih krajev in
možnosti dolovanja tudi po tem delu. Območje občine severno od
Krškega (Brestanica, Senovo) nismo alarmirali, čeprav smo
potneje zvedeli da je bil v Brestanici samoiniciativno dan alarm
ob 17.57.

Na podlagi obvestila, da so se letala in helikopteri umaknili iz
občine Krške smo ob 18.20 dali znak za konec alarma.

Center za obveščanje
občine Krške

OBČINA NOVO MESTO CENTER ZA OBVEŠČANJE	
Ev. št.: 25.91	
Sprejeto po sredstvu	12.7
Dan: 1.7.	čas: 18.02
Obdelano in predano:	
Dan: 1.7.	čas: 21.36
Podpis:	

22 1570

Republika Slovenija
25. OBMOČNI STAB ZA TERITORIALNO OBRAMBO
BREZICE

Številka: SZ-804-031/J1-91

Datum : 01.07.1991

2. POKRAJINSKI STAB ZA TO
NOVO MESTO

VOJASKA TAJNOST
STROGO ZAJFNO

ZAJFNO

GŠSV, št. 022-02-5/2002-1,
 z dne 30. 12. 2002

BREZ STOPNJE

GŠSV, št. 022-5/2010-92,
 z dne 10. 5. 2010

ZADEVA: dnevno operativno poročilo

1. NASPROTNIK

V Dobovi, Bregani in na letališču razporejen brez sprememb glede na situacijo sinoči. Na novo je prispela kolona 11 OT iz smeri Otočca do blokade na Drnovem, kjer se je posadka enega OT predala, s poveljujočim pa potekajo pogajanja.

Pričakujemo aktivnosti okoli vračanja posadk v vojašnice.

2. IZVEDENE NALOGE IN AKTIVNOSTI ENOT 25.ObmŠTO

Na podlagi sporočila 2.PŠTO, da je blokada v rajonu Otočec prebita z 11 OT je 25.ObmŠTO prevzel naslednje aktivnosti:

- takoj je bila obveščena četa za posebne namene iz Sevnice ter na podlagi obvestila izvršila prerazporeditev sil za delovanje v smeri Novega mesta
- skupina za POB, ki je bila pridodana JOD za posebne namene se je premaknila iz rajona Pistače v rajon Krakovskega gozda ter posadla položaje izza stoječe nasprotnikove kolone tako, da mu preprečuje izmik v smeri Novega mesta
- del 228.ČOP iz rajona Transport Krško je izvršila premik v rajon Drnovo z nalogo, da bi v slučaju prebijanja blokade delovala po razporedu nasprotnika
- vse ostale enote so v popolni bojni pripravljenosti, kakor tudi transportno sredstvo za njihov premik
- nasprotnikova kolona je v blokadi. Še vedno se vršijo pogajanja. Posadke prvega OT se je predala našim silam. V/o iz tega OT so razoroženi, OT pa je zastražen.

3. ODLOČIL SEM

Nadaljevati z blokado komunikacij. Inžinerijsko ureditev položajev vršiti z dodatnim miniranjem PG ovir.

Nadaljevati z varovanjem objektov posebnega pomena. Izvajati vse mere borbenega zavarovanja enot.

- 2 -

Enote, ki so v blokadi po potrebi zamenjati s svežimi silami iz rezerve.
Zagotavljati vso materialno in zdravstveno oskrbo enot. Po potrebi izvršiti
popolnitev s strelivom in MES.

Priloga:

- obrazec A

Ernest BREZNIKAR
POVELJNIK ODRS TO BREZICE

[Handwritten signature]

Republika Slovenija
25. OBMOČNI ŠTAB ZA TERITORIALNO OBRAMBO
BREZICE

Številka: 804-031/32-91
 Datum : 01.07.1991

2. POKRAJINSKI ŠTAB ZA TO
NOVO MESTO

VOJASKA TAJNOST
STROGO Z A U P N O

Z A D P N O

GŠSV, št. 022-02-5/2002-1,
 z dne 30. 12. 2002

BREZ STOPNJE

GŠSV, št. 022-5/2010-92,
 z dne 10. 5. 2010

ZADEVA: dnevno operativno poročilo za dne 01.07.1991 ob 19.00 uri

1. NASPROTNIK

Ves dan je nasprotnik miroval. V teku so bila pogačanja. Ob 18.00 smo prejemali prejetih podatke o možnostih napada, hkrati pa je začela aktivnost letal Orlov-2 (po enem nesigurnem podatku 5). Prileteli so 4 he Mi-8 in pričeli vkrcavati ljudstvo. Ne so šli proti Novem mestu, nato pa zaokrožili nad Gorjanci. Sklepamo, da so pričeli odvažati ljudstvo z letališča.

2. IZVEDENE NALOGE IN AKTIVNOSTI ENOT 25. OBMOČNI

Bojna razporeditev enot je enaka kot v prejšnjem poročilu.

- težišče dnevne dejavnosti je bilo spremljanje pogačanj z agresorjevo enoto v rajonu Krakovskega gozda
- po navodilu za poročanje o zbirnih centrih je dano poročilo o številu in nacionalni strukturi ter stanju v zbirnih centrih (telefaks)
- vse dobljene naloge iz strani 2. PŠTO so realizirane
- vsem enotam je sporočeno, da so v popolni bojni pripravljenosti, da bo verjetno agresor z avioni poskušal razbiti ovire, zato je ukazano enotam, ki ovire varujejo, naj se odmaknejo od blokad, s tem, da v slučaju napada, s skupinskim ognjem uničijo sovražnika
- z razjetimi sredstvi zvez smo vpadli v sistem zvez agresorja, katerega prisiliskujemo.

3. ODLOČIL SEM

Nadaljevati z varovanjem objektov posebnega pomena. Izvajati vse mere borbenega zavarovanja enot. Enote, ki so v blokadi v Krakovskem gozdu, odstraniti od ovir in biti v polni bojni pripravljenosti. Vse enote naj povečajo opazovanje zračnega prostora in biti v pripravljenosti v slučaju spuščanja zračnega desanta ali avio napada.

Ernest BREZNIKAR
 Voj. Poveljnik OBMOČNI BREZICE

Republika Slovenija
2. POKRAJINSKI ŠTAB ZA TERITORIALNO OBRAMBO
NOVO MESTO

Številka: 804-03/172
Datum: 2.7.1991

REPUBLIŠKI SEKRETARIAT ZA
LJUDSKO OBRAMBO
REPUBLIŠKI ŠTAB ZA
TERITORIALNO OBRAMBO

LJUBLJANA

VOJAŠKA TAJNOST
STROGO ZAPRNO

ZAPRNO

GŠSV, št. 1022-02-5/2002-1,
z dne 30. 12. 2002

BREZ STOPNJE

GŠSV, št. 022-5/2010-92,
z dne 10. 5. 2010

REDNO BOJNO POROČILO ZA 1.7.1991

1. NASPROTNIK

V toku včerajšnjega dne so bile zabeležene naslednje aktivnosti JA na območju Dolenjske pokrajine:

Oklapna enota iz Medvedjeka se je premaknila v rajon Velka Vas v Krakovskem gozdu, kjer je bila vas dan in noč blokirana. Kljub večkratnim ponudbam na pogajanjih, da vojaki zapustijo bojna vozila, major Predanovič na to ni pristal.

Zabeležili smo več preletov letal in helikopterjev. Helikopterji so bili označeni z rdečim križem. Tankovska enota na V. Obresju se je umaknila na ozemlje R. Hrvaške.

Opazen je bil pristanek helikopterjev v rajonu Suhor v Beli Krajini.

Povečana je aktivnost oseb v vozilih z reg. številkami iz južnih republik.

V Mokronogu st. vodnik Grušič grozi, da bo razstrelil skladišče goriva.

2. LASTNA DEJAVNOST

Nadaljevali smo z zavarovanjem objektov po načrtu "Objekti B-2".

V sprejemnih centrih sprejemamo v/o iz JA in izvajamo urjenje.

Pregledali smo rajon Medvedjek in pobrali odvržene TMS in OVO.

Urili smo posadki za orosje za ognjeno podporo.

Organizirali smo PLO Novega mesta in Krakovskega gozda s S-2-M.

- 2 -

V sodelovanju s PEM smo blokirali skladišče goriva v Mokronogu.

Organizirali smo izvoz MTS iz skladiš JA in organizirali razdelitev po enotah.

Izbirali smo podatke, urejali evidence.

Tezišče dela je bilo na blokadi kolone BOV-ov v Krakovskem gozdu.

Razpored enot brez pomembnostnih sprememb.

3. Načrtujemo naslednje akcije:

- Uničenje kolone BOV-ov v Krakovskem gozdu
- Pregrupiranje enote 25. br.TD
- Varovanje objektov B-2
- Varovanje meje z R Hrvaško z blokadami
- Blokade voj. objektov
- Izvlačenje vojnega plena in praznitev skladišč, ki smo jih zasegli
- Prerazporeditev TMS in DVD po enotah
- Usposabljanje po učnih centrih
- Formiranje enot za ognjeno podporo LRL 128 mm in ZQJ

4. Potrebujemo 12 lanserskih mehanizmov za S2M (rakete imamo)

- granate za netržajni top 82 mm
- sredstva zvez

Albin Gutman
POVELJNIK

Pred spopadom

Ko so majorja Prodanoviča pripeljali iz Novega mesta do domačije Puntar na poveljniško mesto, so na dvorišče pripeljala tri reševalna vozila. Major Prodanović se je začudil, čemu so tu.²²

Takšna reakcija kaže na to, da JLA še vedno ni računala na naš napad, kljub Medvedjeku in drugih akcijah po vsej Sloveniji, ali pa ni znala sprejeti odločitve, kako pomagati zajeti koloni. Majorja Prodanoviča je držala na obljubah in svetem ukazu zdržati brez predaje za vsako ceno, saj pomoč prihaja. Lahko razmišljamo tudi drugače. Morda je vrh JLA želel žrtvovati kolono zaradi sovražne propagande z namenom omadeževati TO v svetu in s tem opravičevati svoja neslavna dejanja.

Ena od interpretacij je lahko tudi takšna: »V častniškem oziroma oficirskem zboru te kolone so bili tudi nekateri oficirji JLA, ki so imeli pomembne zveze v generalštabu in se jih je hotelo na vsak način rešiti. Namestnik poveljnika JLA general Andrija Rašeta je preko različnih komunikacij v tistih dneh prvih poizkusov pogajanj o premirju na prvo mesto svojih zahtev postavljal to kolono oz. varnost te kolone. Verjetno je nekdo stalno klical iz Beograda v Zagreb in zahteval, da se ta kolona reši. Očitno je bila usoda te kolone močno povezana s tem, kako dolgo je generaliteta v Beogradu vztrajala na agresiji na Slovenijo. Vztrajanje pa je vedno povezano s ceno ...«²³

Poveljujoči so začeli pripravljati načrt za uničenje kolone. Podporočnik Vojko Kotnik ter stotnika Mirko Ognjenović in Jože Arh so z nekaj teritorialci odšli v izvidnico. Obšli so kolono in proučili možnost udara z desne strani. Pogoji so bili slabi. Na določenih mestih je bilo preveč čistine, hkrati pa je gosto grmičevje onemogočilo varno približanje koloni. Prišli so do podvoza, ki je bil za oklepniki. Takrat še ni bila znana ognjena moč kolone, koliko je oklepnikov, hkrati pa se s tega mesta tega ni dalo določiti. Izvidništvo z leve strani je opravil podporočnik Vojko Kotnik. Na srečo ga iz kolone niso opazili, saj je bil na trenutke od njih oddaljen le kakšnih deset metrov. Uspešno mu je obhoditi in preplaziti kolono, kjer je ugotovil, da je v koloni dvanajst ali trinajst oklepnikov. Po informacijah zajetih vojakov in predvidevanjih je bilo v vsakem oklepniku po sedem vojakov in oficirjev, torej bi jih bilo vseh nekaj čez osemdeset.

²² Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič; Mitja Teropšič; Franc Kene str. 245

²³ Janez Janša, del govora v Zalokah, 2. 7. 2016

Bojno oklepno vozilo BOV-3 Foto: Jože Gražl

Pri improviziranemu štabu sredi gozda so bili prisotni: stotnik 1. st. Mitja Teropšič, stotnik Mirko Ognjenovič, stotnik Jože Košir, stotnik Franc Kene, stotnik 1. st. Marjan Grabner, stotnik Jože Arh in podporočnik Vojko Kotnik. Po proučitvi zbranih informacij se je poveljujoči vseh enot TO stotnik 1. st. Mitja Teropšič odločil, da se zaseda oblikuje v obliki črke L. Večina lahkega protiokepnega orožja s parom netrznajnih topov so skoncentrirali na čelo zasede, saj zaradi samega terena in gozda teh sredstev bočno ne bi mogli uporabiti. Ostali in enote bočno na desni strani pa s pehotnim orožjem preprečujejo izpad vojakov iz BOV-ov in usmerjajo izstrelke po kolesih oklepnikov.²⁴

Po izdanem ukazu so enote zavzele nove položaje z udarno močjo na lokaciji 3. voda ČPN TO Sevnica, smer barikada Novo mesto. ČPN TO Sevnica je bila razporejena na čelo kolone in vzdolž kolone.

²⁴ Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; Mitja Teropšič, str.238

Poveljujoči so določili nova položaja za netrzajna topova, prav tako večino protioklepni orožij. Posadki netrzajnih topov sta izkopali nova zaklona. Enega so vkopali blizu ceste in prvega BOV-a, ki je bil od ostalih oddaljen kakšnih 150 do 200 m. Pri tem so imeli slab občutek, kajti iz BOV-a so jih ves čas opazovali in samo čakali so, kdaj bo počilo. Netrzajna topova so zaradi dobre preglednosti iz kolone prestavili šele ob mraku.

Po neuspešnih jutranjih pogajanjih o predaji so bili BOV-i ves čas opazovani. Bil je vroč dan, zaradi vročine je zrak okoli njih kar migetal. Biti zaprt v oklepniku cel dan pri takšni vročini, brez tekočine, pri tem pa v večnem strahu pred napadom, ni lahko.

Niso smeli prižigati motorjev, niso smeli premikati kupole s cevmi, vojaki pa so lahko zapustili oklepnike samo na območju ceste za opravljanje osebnih potreb.

V zgodnjem popoldanskem času so začeli po zvočnikih vse v koloni pozivati k predaji. Pozivi so se vrstili v srbohrvaščini, albanščini, makedonščini in slovenščini.

»Predsedstvo Republike Slovenije ponovno poziva vse častnike in vojake, ki služijo vojaški rok v JLA, naj ne sodelujejo v agresiji na Republiko Slovenijo.«

»Vojaki in častniki, ki ste na tem območju, radi bi vam sporočili, da se je nekaj vaših kolegov že predalo enotam TO Slovenije. Poskrbeli smo zanje in jih poslali domov!«²⁵

Stotnik Mirko Ognjenovič je od poveljujočega stotnika 1. st. Mitje Teropšiča prejel ukaz, naj preveri vse enote, njihovo bojno in moralno pripravljenost. Po kosilu je bil izdan prvi preplah zaradi bližajočih avionov. Premik v notranjost gozda na rezervne položaje. Del drugega voda ČPN TO Sevnica se je umaknil pod most in pozorno spremljal smer letenja letal, da so se umaknili na pravo stran zaklonišča. Letala so opravila samo prelete, v nas pa tesnoba in pogledi v nebo, saj protiletalskih sredstev nismo imeli.

Kmalu zatem nov preplah, tokrat desant s helikopterji. Po ponovnem premiku kmalu preklic, helikopterji ne letijo v našo smer. V obeh primerih so dobili informacijo po edini amaterski radijski postaji, ki jo je imel stotnik Mirko Ognjenovič. Sreča je bila

²⁵ Video: »Brez smrti zemlja nikdar ne postane domovina« TV Slovenija, Izobraževalni program 2005-2006

v tem, da so sporočila prihajala v časovnih zamikih, kar je omogočilo, da so v razdalji kakšnega kilometra kurirji v diru prenesli povelja na položaje.

Po teh preletih se je med nami povečal nemir. Postali smo nestrpni in nemirni. Prihajale so še različne informacije o možnosti napada JLA na civilne cilje, kar je povzročilo

Zavzetje novih položajev

Foto: Jože Gražl, desno zg. Borut Kranjc, Mladina

dodaten strah in skrb za znance in svojce. Živčna napetost se je stopnjevala. Čakanje na začetek ognja, ko posameznik ne ve, ali bo naslednjo minuto padel prvi strel, bodo letala napadla naše položaje, kakšen bo izid ... Enega so odpeljali zaradi srčnega napada, veliko drugih je zaradi napetosti imelo prebavne motnje, psihične težave, nekateri so potrebovali zdravniško pomoč. Za hrano je bilo dobro poskrbljeno, dobili smo so jo na položaje, tudi pijačo, vendar prave lakote in žeje ni bilo! V popoldanskem času smo prejeli še zaščito proti komarjem in klopom, pravo olajšanje.

Bil je vroč dan, komarji, klopi, čakanje, sicer pa tesnoba in razmišljanje o različnih scenarijih. Misli posameznikov so motili nenehni pozivi na predajo iz zvočnikov, kot pokvarjena plošča.

Intervencijski vod TO Krško je dan pričakal na obrobju gozda ob magistrali v smeri proti Zagrebu. Čez dan smo se pomaknili globje v gozd in čakali nadaljnja navodila. V popoldanskem času med 17. in 18. uro je na položaje prispela tudi skupina teritorialcev z ročnimi metalci M57 iz Bele krajine. Poimenovali so jih prostovoljci iz Črnomlja, s čimer se sami s tem nazivom niso strinjali, saj so bili določeni. Varovali so most v Metliki. Poročnik Stane Becele je njihova imena prebral z listka in z njimi opravil kratko usposabljanje. Kdo jih je določil in na kakšen način, jim ni bilo znano. Skupina je bila sestavljena iz petih merilcev in petih pomočnikov ter voznika, skupaj enajst teritorialcev. Večina se je s tem orožjem prvič srečala. Usposobljen za merilca ročnega metalca je bil le Anton Težak. Po usposabljanju so jih odpeljali v Novo mesto z namenom varovanja vojašnice. Tam pa so prejeli nov ukaz, premik s kombijem v Krakovski gozd. Vozil jih je Leopold Grahek. Ko so prišli do položajev, so jih razvrstili na čelo kolone. S seboj so prinesli šest zabojev min. Merilca Jožeta Broza na desno stran ceste v smeri Novega mesta, merilca Mladena Filaka na levo stran ceste in merilca Branka Ozbetiča na čelo, tako da jim je bil celo prvi zapuščen BOV kot delni zaklon. Ostala dva merilca s pomočnikoma in voznikom so bili vključeni na desno stran položajev, kašnih sto metrov višje, ker ni bilo primernih mest za streljanje.

Največji problem pa so bile zveze. Med posameznimi vodi in enotami so bile samo hitre kurirske noge!

Pozno popoldne je bil približno na sredi kolone v smeri Novega mesta prestavljen Intervencijski vod TO Krško. Položaje smo zavzeli malce v notranjosti gozda z na-

menom jutranjega premika neposredno do ceste. S položajev kolona ni bila vidna, tam je enota tudi prenočila.

Razen pozivov k predaji se do noči ni zgodilo nič posebnega. Bilo je mirno, budnost na višku, za spanje ni bilo volje. Gozd je teritorialce varoval pred pogledi s ceste, nudil zaklonišče, vendar je na nek način varoval tudi oklepnike, saj se jim na vseh mestih ni bilo možno varno približati. Premikanje v neposredni bližini ni bilo dovoljeno, saj smo predvidevali, da imajo v oklepnikih naprave za nočno opazovanje.

Okoli 22.30 je prišel poveljnik 2. PŠTO Novo mesto podpolkovnik Albin Gutman s spremstvom. S stotnikom 1. st. Mitjo Teropšičem je odšel na ponovna pogajanja o predaji, a tudi ta so bila neuspešna.

Ukazal je, naj bodo enote TO pripravljene za napad ob 5. uri zjutraj, dokončno odločitev pa bo sprejeta na republiškem vrhu. V primeru letalskega napada je odobril takojšen umik s položajev in bojišča, po odločitvi in ukazu poveljujočega vseh enot TO v Krakovskem gozdu, stotnika 1. st. Mitje Teropšiča. Odobrena mu je bila tudi rezervna enota, 174. protidiverzantski vod TO Brežice (dvajset teritorialcev) pod poveljstvom poročnika Igorja Praha, ki je bila predvidena kot zaščitna enota za primer desanta JLA. Ta enota je že imela nekaj izkušenj z Medvedjeka. Zaradi nevarnosti so družino Puntar evakuirali iz domače hiše.²⁶

²⁶ Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; 2001, Mitja Teropšič, str. 239-240

Napad na kolono

2. julija, kakšno uro čez polnoč, je tišino v gozdu prebudil prelet helikopterjev, kar je povzročilo rahel umik s položajev, nato vrnitev.

Ob 3. uri je stotnik 1. st. Mitja Teropšič od poveljnika 25. ObmŠTO Brežice majorja Ernesta Breznikarja prejel ukaz za napad ob 5. uri. Takrat je na položaje prispel tudi 174. protidiverzantski vod TO Brežice. Kasneje je napad potrdil še podpolkovnik Albin Gutman. Ob 4.40 so poveljniki obšli položaje in seznanili enote, naj se pripravijo na napad, v kolikor se kolona ob zadnjem pozivu ne preda. V zaledju so bile pripravljene ekipe prve pomoči in vozila za umik.

Za uro napada so informacije različne. Napovedan napad je bil ob 5. uri, vendar naj bi bil po izjavi komandirja Intervencijskega voda TO Krško stotnika Jožeta Arha napad napovedan ob 5.30. Zato je imela ta enota ob napadu velike težave, saj je ob znaku za napad le del enote že zasedel položaje, del pa se je še premikal proti magistrali. Enota je imela v oborožitvi za protioklepno borbo tri ročne metalce, armburst in zoljo.

Ob 5. uri je stotnik 1. st. Mitja Teropšič še enkrat preko megafona pozval poveljujočega kolone k predaji. »V kolikor se predaja ne bo zgodila v 15 minutah, bo sledil napad in uničenje!« Odgovor je bil: »Nema predaje!«²⁷

Hladno vlažno jutro, svitanje, polno rose v travi in podrasti, vendar vlaga in mokre hlače niso nikogar motile. Ob 5.15 je bil izstreljen rafal iz avtomata in s tem dan znak za napad.

Po koloni smo vžgali iz vseh sredstev. Zaradi premočnega povratnega ognja iz oklepnikov polnilci netrzajnega topa niso mogli do novih granat, ki so bile skladiščene malce stran na robu gozda, zato so počakali v kritju. Merilec Anton Kovačič in pomočnik Novšak sta bila prikovana na tla, zato sta lahko samo čakala v rovu, saj ni bilo možno streljati, niti se umakniti. Posadke netrzajnih topov niso bile izurjene, saj so pomočniki služili druge rodove. Pri umiku netrzajnih topov ni bilo možno odpeljati s seboj, zato so ostali na položajih.

²⁷ Ni predaje! Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič, 2001, Mitja Teropšič, str. 240

Posledice boja Foto: Jože Gražl

Podporočnik Bojan Flajs je izstrelil iz armbrusta in iz drugega BOV-a se je pokadil siv dim. Imel je še enega, vendar merjenje in izstrelitev na tretji BOV ni bila več mogoča, saj so se na položaje usule krogle kot dež.²⁸

Tudi tromblonske mine niso bile povsem učinkovite, veliko jih ni eksplodiralo, nekaj se jih je le odbilo. Z leve strani armbrust izstreliti tudi Ivan File. Na cesti okoli BOV-ov se je močno kadilo, veje so se drobile od izstrelkov in padale po položajih. V zraku je smrdelo po ožganem.

Merilec ročnega metalca Mladen Filak na levi strani položajev najprej po znaku za napad izstreliti mino, nato se je zaslíšal izstrellek Branka Obzetiča s čela, nazadnje je z desne strani izstrelil še Jože Broz. Merilec Anton Težak, ki je bil na desni strani, je izstrelil eno mino, zaradi slabe vidljivost in močnega povratnega ognja je pristal v jarku. Mladenu Filaku je uspelo izstreliti še eno mino, čelno Branku Obzetiču pa skupaj tri. Filakov pomočnik Marjan Veselič je iz BOV-ov videl samo črn dim,

²⁸ *Zmagovito Posavje: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; 2011, Bojan Flajs, str. 159*

izstrelil je deset nabojev iz papovke in drugega mu ni preostalo, kot da je v zaklonu počakal na ukaz umika s položajev.²⁹

S prve bojne črte je k stotniku Jožetu Koširju pritekel vojak in mu sporočil, da je več ranjenih. Z bolničarjem sta se v goščavi ob močnem delovanju nasprotnikovega ognja in ostalega pehotnega orožja prebijala do položajev. Bolničarja ČPN TO Sevnica Aleša Juršiča je stotnik Jože Košir v trenutku eksplozije granat nad glavo vrgel ob tla, tako da sta jo oba srečno odnesla.

Drobec eksplozivnega naboja iz BOV-a je zadel teritorialca Rudija Kajtno, ki je bil v tej bitki ranjen v čeljust. Takole je opisal dogodek:

»Prišel je tisti čas in odjeknil je rafal. Okoli mene je zaropotalo in odjeknilo nekaj močnih eksplozij, po katerih sem sklepal, da so bili to zadetki naših protioklepni sredstev. Ko dobimo ukaz za umik, prenesem povelje še svojim kolegom v bližini. Vstanem in se v nizkem položaju odpravim. Naredim tri korake, nato tresk, naredi se mi tema pred očmi, v glavi šumi in piska: »Kaj je to?« se vprašam. « Sem zadet, sem še živ?« Pogledam okoli sebe, vsi se umikajo. Bil sem na kolenih, puško držim v rokah. Vstanem, pogledam po sebi, nisem krvav, pomislim, še sem živ, nato spet v tek. Skok čez jarek, nato se spet pogledam, po sebi sem bil ves krvav, kri mi je tekla iz brade curkoma, nisem vedel, ali imam brado in jezik, nisem mogel govoriti, le momljal sem, ranjen sem. Dva me pograbit pod rokama, odložim puško in se jima prepustim. Peljeta me po gozdu, grmovju, okrog nas poka. Kam? Pot je neznana. Pridemo do jase, se ustavimo, kjer me obvežejo s prvim povojem, kar ne ustavi krvavitve. Nekako me privlečejo do rešilca, kjer me še enkrat obvežejo, nato pa takoj v Zdravstveni dom Krško. Sledi vožnja v Sevnico, kjer me še enkrat obvežejo in takoj v Celje. Ob pol osmih sem bil operiran, zbudim se s cevkami iz nosu.«³⁰

Častnik, ki mu je nudil prvo pomoč in ga povil s prvim povojem, je bil stotnik Franc Kene. Skupaj s soborcem Silvom Knezom sta ga spravila do rešilnega vozila in se nato vrnila do položajev, ki pa so bili že prazni. Ponovno sta se varno vrnila v zaledje. Zadet je bil drugi in četrti oklepnik. Povsem na koncu kolone je pri podvožju napadla Skupina za protioklepno borbo TO Krško. Izstrelek iz armbrusta, ki ga je izstre-

²⁹ *Moje videnje boja v Krakovskem gozdu - sestavki poročil: Težak Anton, Obzetič Branko, Broz Jože, Furjanič Nikola, Urh Peter, Grahek Leopold, Plut Božidar, Veselič Marjan, Filak Mladen, Agnič Robert, Metlika, Črnomelj, avgust, september 1991*

³⁰ *Moje videnje boja v Krakovskem gozdu - sestavki poročil: Rudi Kajtna, 20. 8. 1991*

lil Karel Žveglič je letel v rahlem loku, se odbil od ceste, ne da bi eksplodiral, letel pod zadnjim BOV-om in zadel predzadnji oklepnik. Pokadil se je siv dim. Po položajih Skupine za protioklepno borbo Krško se je usula toča izstrelkov, zato se prvi in tretji oddelek umakneta pod podvoz, kjer je bilo idealno zaklonišče. Drobci betona in izstrelkov so leteli povsod. Po kratkem zatišju so ponovno udarili z rafali iz avtomatskih pušk po koloni in se ponovno umaknili pod podvoz.

Nepoškodovani oklepniki so vračali ogenj posamično in skupaj v valovih. Vidljivost zaradi dima je bila vse slabša, rafali, poki so povzročali strašen hrup.

Kalibri nabojev (z leve): 7,9 mm; 7,62 mm; 20 mm; sledilni in zažigalni naboj 7,62 mm

Foto: Branko Noč

Intervencijski vod TO Krško je bil zasut z izstrelki oklepnikov, še predno je zavzel idealne položaje in bil primoran v zaklonu počakati na ugodnejši trenutek za premik na boljšo lokacijo in napad. Stotnik Arh je skupaj z višjim vodnikom Andrejem Jenžurjem ogledoval položaje v neposredni bližini tretjega BOV-a z zadnje strani, enota je bila diagonalno na cesto pomaknjena v notranjost gozda, kjer je imela zelo slabo preglednost. Od magistrale je bilo začelje oddaljeno kakšnih 50 do 100 m. Zmanjkalo je 5 do 10 minut, da bi zasedli primerne položaje za napad. Iz oklepnikov so bruhalo rafali kakšen meter nad našimi glavami, bili smo dobesedno prikrovani na tla, le kakšen posameznik je izstrelil kakšen rafal proti koloni. Sreča je bila predvsem v tem, da oklepniki niso mogli povestiti trocevne protiavijske topove kalibra 20 mm z eksplozivnimi naboji in streljati prav po položajih, temveč so izstrelki leteli nad nami. Tega takrat v enotah nismo vedeli, sicer se bi jim lahko še približali in napadli z ročnimi bombami. Oklepniki so hkrati proizvajali neznosen hrup. Slišalo se je kot močno dodajanje na plin in občutek zaradi odmevov in pokov je bil, kot da se oklepniki premikajo bočno za naš hrbet. To je povzročalo veliko napetost med teritorialci, a k sreči ne panike.

Preglednost je bila vse slabša. Nad glavami rafali, ki so rezali gozd kot živo mejo. Postajalo je vse bolj napeto, negotovo in zastrašujoče. Psihološki efekt pa vse bolj obremenjujoč, zaradi vej, ki so kot odsekane padale na nas, in drobcev eksplozivnih nabojev, ki so švigali vsepovsod.

Zaradi prisluškovanja zvezam med poveljujočim kolone in nadrejenim poveljstvom v Zagrebu smo se po prenehanju ognja umaknili kakšnih 50 m v gozd.

Radijske zveze v 25. ObmŠTO Brežice sta nekaj dni prej vzpostavila radioamaterja Črtomir Čargo in Drago Bučar. Med vezisti, ki so prisluškovali, so bili tudi posamezniki, ki so prebežali iz JLA in drugi. Uporabljali so 28. junija zaplenjeno vojaško radijsko postajo iz skladišča goriva v Leskovcu. Z veliko improvizacije in znanja so uspeli prisluškovati tako pogovorom med oklepno kolono in komando v Karlovcu, kakor tankovsko kolono, ki se je približevala Prilipam.³¹

Na sredini radioamater Črtomir Čargo

Foto: Jože Gražl

Stotnik Mirko Ognjenovič se je v času spopada nahajal na koncu kolone pri Enoti za protioklepno borbo TO Krško, z edino amatersko radijsko postajo na položajih. Enote so se po ukazu uspešno umaknile na rezervne položaje in po približno 40 minutah do roba gozda, kjer so jih že čakali avtobusi in vozila za umik. Tudi skupina ročnih metalcev iz Črnomlja se je srečno vrnila v Metliko.

Podporočnik Vojko Kotnik, desetnik Ivan File, kurir in še en prostovoljec so se vrnili na položaje, da preverijo, če je kdo ostal. S seboj so vzeli še preostali armbrust in tromblonske kumulativne mine ter izvedli še en napad. Poškodovali so še en BOV in se pravočasno umaknili.³²

Pri umiku je Kotnik začutil ostro bolečino v ustih, jezik trd, okus po krvi. Na srečo

³¹ Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; 2001, Črtomir Čargo, str. 361-362

³² Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; 2001, Mitja Teropšič, str. 241

ni bilo hudega, pri izstrelitvi tromblona, ga je puška udarila po ustih in mu presekal ustnico in del jezika.

Enota za protioklepni boj TO Krško se ni umaknila skupaj z drugim oddelkom, ker je bila med bojem s kombijem s strelivom v notranjosti gozda. Ob začetku napada so se nahajali zraven kombija, polnega streliva. Zaradi nevarnosti so se od njega oddaljili in si poiskali zaklonišče. Poleg komandirja Franca Butkoviča so bili prisotni voznik Ivan Bizjak, Franc Žunec, Franc Škofljanc in Milan Oštir. Ukaza o umiku niso prejeli, saj s svojo enoto niso bili v stiku, tudi avtobusov za umik niso videli, zato so čakali v zaklonu, kjer so doživeli prvi letalski napad JLA. To preizkušnjo so doživeli z grozo, mitraljiranje, hrup, zvoki letal... Vsa sreča, da letala niso napadala po njihovih položajih. Po napadu so se premaknili globlje v gozd in doživeli drugi letalski napad. Po napadu so se umaknili proti Senušan do domačije Dimc. Od tu so spremljali tretji napad letal in se okoli 12. ure vrnili po kombi. Domačina so nagovorili, naj si gre kot gobar s košarico ogledat teren okoli kombija, da preveri, če je varno. Takrat je v gozdu vladala tišina, nevarnosti ni bilo. S kombijem so se umaknili preko Straže na Cestno podjetje Krško. Svoji enoti so se živi in zdravi priključili naslednjega dne.

Zaradi delno vkopanih in dobro izbranih položajev 20-mm topovi iz BOV-ov niso imeli primerne učinka, kar je vplivalo na malo izgub. Teritorialci so imeli enega težje in enega lažje ranjenega, JLA pa najmanj tri mrtve in 13 ranjenih (podatki se razlikujejo) ter pet različno poškodovanih oklepnikov.

Prvi napad so letala izvedla ob 6.43, kakšnih deset do petnajst minut po umiku enot TO. Teritorialci so iz različnih lokacij po Posavju opazovali napad letal.³³

Letala so svoj smrtonosni tovor trosila po položajih z vso grozo. Marsikoga, ki je te navale opazoval iz varne razdalje, je kar stiskalo in pomisliti niso smeli, kaj bi bilo, če bi ostali v gozdu.

Po ugotovitvah enote za deaktiviranje neeksplodiranih bojnih sredstev pri Občinskem sekretariatu za ljudsko obrambo Krško, ki je kasneje opravila strokovni pre-

³³ *Moje videnje boja v Krakovskem gozdu - sestavki poročil: Mirko Ognjenovič, Jože Jani Košir, Bojan Flajs, Vinko Kovšček, Vojko Kotnik, Ivan File, Simon Hočevar, Anton Kovačič, Jože Cizerle, Danijel Cvelbar, Peter Končina, Rudi Kajtna, Branko Slivšek, Edi Zanut; Brežice, 20. 8. 1991*

Napad letal JLA na položaje v Krakovskem gozdu

Foto: Zlatko Kalle, Vjestnik

gled, so letala delovala predvsem po levi strani ceste v smeri Ljubljane. Barikad niso uspeli uničiti. Ni natančno jasno, koliko letal je napadlo Krakovski gozd in iz katere enote JLA so bile.³⁴

Okoli 8.30 je napad z lahkim raketnim lanserjem LRL 128 mm na kolono izvedla tudi skupina iz 2. PŠTO Novo mesto na ukaz majorja Ivana Vladimirja Šteblaja. Skupino so sestavljali Suad Muslimović Ibro, Iztok Fink, Matjaž Šinigoj in Boris Hrvatini. S kombijem so se odpeljali v bližino kolone in od štirih granat izstrelili tri ter se zaradi možnosti ponovnega letalskega napada umaknili na varno. Ta napad ni imel posebnega učinka na kolono.³⁵

Drugi letalski napad je bil izveden ob 8.45, ko sta raketirala območje Krakovskega gozda MIG 21 in MIG 29.³⁶

Šentjernejska četa je oba letalska napada opazovala s položajev, vendar ni bila v dosegu dometa. Zadnja se je umaknila okoli 10. ure, ko je dobila ukaz o premiku. Tretji napad letal so opazovali iz bližine Rake. Četa se je z več manjšimi vozili umaknila preko Rake, Bučke, Škocjana in Vinjega vrha v Šentjernejo.³⁷

Okoli 14. ure so novinarji BBC v Zdravstveni dom Krško pripeljali tri ranjene vojake JLA iz Krakovskega gozda. Po oskrbi so enega odpeljali v celjsko, dva pa v novomeško bolnišnico.³⁸

Tu obstaja tudi proti-propaganda in očitki s strani JLA, da za ranjene pripadnike JLA nismo poskrbeli. Dejstvo je, da sredi boja in kasneje ob napadu letal na položaje TO ni bilo ne časa ne možnosti nuditi prvo pomoč ranjenim vojakom JLA. Kasneje je bilo poskrbljeno za vse, do katerih je zdravstveno osebje uspelo priti ali so jih do njih pripeljali. Pri tem so sodelovale celo civilne osebe in novinarji.

V toku dneva se je tudi *milica* skušala pogajati o predaji, vendar brezuspešno. Ponoči z 2. na 3. julij je bilo več pogovorov med 2. PŠTO Novo mesto in poveljstvom enote

³⁴ *Revija obramba: Kronologija vojne za Slovenijo – Šesti dan: objavljeno 2. 7. 1991*

³⁵ *Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; 2001, Suad Muslimović Ibro, str. 281-282*

³⁶ *Policija Posavja v osamosvojitvenih procesih, uredil Miha Molan, november 2016, str. 228*

³⁷ *Vloga TO Dolenjske v procesu osamosvajanja Slovenije na vojaškem področju: Zbornik prispevkov s posveta PO ZVVS Dolenjska; Boris Petančič, str. 373*

³⁸ *Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; 2001, Rudolf Ladika, str. 338*

Foto: Igor Modic, Delo

Foto: Borut Kranjc, Mladina

Foto: Igor Modic, Delo

JLA iz Karlovca, republiško koordinacijo in višjim poveljstvom JLA, ki jih je najbolj zanimala usoda BOV-ov. Kaj je z njimi, kje se nahajajo...? Zaradi nadaljnjih dogodkov je ostalo le pri pogovorih.

Kako so razmišljali vojaki JLA v koloni, pa je razvidno iz razgovora med novinarjem Yutela Ivico Puljićem z desetarjem JLA Bahrudinom Kaletovićem 2. 7. 1991 v Krakovskem gozdu:

Novinar: »Kaj pravijo, proti komu se borite?«

Desetar: »Kako naj vem? Samo vem, da streljajo na nas.«

Novinar: »Ne veste, kdo strelja?«

Desetar: »Streljajo teritorialci, kdo bi drug.«

Novinar: »Ali veste, zaradi česa je ta vojna, ta bitka?«

Desetar: »Kako naj vem, kaj jaz vem. Kolikor razumem, se oni želijo osamosvojiti, a mi jim ne dopustimo. Mi se samo hočemo vrniti v kasarno, nič več.«

Novinar: »Kaj vi mislite, kako naprej? Boriti se?«

Desetar: »Kaj imamo za misliti? Samo živi želimo ostati. Pa saj si bil v vojski, veš, kako je. Kar ti rečejo, to narediš... Ampak niti eden oficir ni umrl, samo moji tovariši, jebem jim mater!«

Novinar: »Ali veš, koliko tovarišev je umrlo danes?«

Desetar: »Danes trije in eden oficir... ne vem niti, kateri dan je danes, nič ne vem, živa norišnica... Kam naj strelam?... Samo preživeti hočem, nič več!«

Novinar: »Koliko si star?«

Desetar: »19.«

Novinar: »Kako ti je ime?«

Desetar: »Bahrudin.«

Novinar: »Koliko vojakov je umrlo?«

Desetar: »Do sedaj štirje.«

Novinar: »Tukaj na tem terenu?«

Desetar: »Ne, tukaj trije, dva zjutraj in tretji, ki je bil ranjen, je tudi umrl!«

Novinar: »Kakšno je stanje v enoti?«

Desetar: »Kaj naj vam rečem? Vsi molimo boga, da se to enkrat konča in da se živi vrnemo na svoje domove. Ne vem... samo staršem bi rad povedal, da sem živ in zdrav. Če bo bog dal, se bom vrnil, nič več, samo to.«

Novinar: »Želimo ti veliko sreče!«

Desetar: »Hvala.«

Novinar: »Ne moremo ti pomagati!«

Desetar: »Vem. Vi samo delajte, koliko morete... da preko medijev, televizije, časopisov, radia, obveščate..., da se umaknemo. Oni pravijo, da se nočemo, a mi umiramo, želimo se umakniti nazaj v kasarno, da se vrnemo, da nas pustijo...«

Novinar: »Kje pa je vaša kasarna?«

Desetar: »V Karlovcu.³⁹«

Bahrudin Kaletović se je živ in zdrav vrnil v domačo Tuzlo. Ker ni bilo dela, se je preživljal kot glasbenik z igranjem po kavarnah, leta 1992 pa sta se z očetom med prvimi priključil armadi Bosne in Hercegovine. Kot vezist je bil večkrat na preizkušnji in preživel dolgo štiriletno vojno.⁴⁰

Kolona JLA je bila po letalskem napadu in umiku enot TO ukleščena in ni mogla ne naprej, ne nazaj. Po poročilu o nastali situaciji je major Prodanovič dobil ukaz, naj se prebije iz Krakovskega gozda v smeri Zagreba na čistino, da bo morebitni nov napad onemogočen zaradi večje preglednosti in boljših možnosti branjenja zaradi vidljivosti. Javili so mu tudi, da je pri Čatežu cesta blokirana, naj počaka tankovsko kolono iz smeri Zagreba, ki mu prihaja na pomoč.

Ker so takrat ostali sami na cesti, so izkoristili priložnost in začeli z razminiranjem nebranjene barikade. Pri tem so bili delno uspešni, saj jim ni uspelo razminirati vsega in barikado v celoti odstraniti.

Takrat so se med njimi pomešali nekateri domačini, novinarji in tuji poročevalci. Kapetan Kapuran, ki je bil takrat na začetju kolone, je zajel dva neoborožena domnevna pripadnika TO, vendar se je pozneje izkazalo, da gre za dva civilista, zgolj oblečena v uniformo rezervnih enot JLA. Major Prodanovič ju je zaslišal, nato so ju navzočim novinarjem zmagoslavno kazali in izpustili.⁴¹

Kasneje je bilo ugotovljeno, da sta bila to Bojan in Franc Žibert, ki sta oblečena v uniforme kot rezervista JLA vinjena hodila po Krakovskem gozdu.⁴²

³⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=xsaQKJKeggo>

⁴⁰ Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropsi, Mitja Teropsi; povzetek iz Nedeljskega dnevnika z dne, 7.12.1997 je za zbornik priredil mag. Tomaž Teropsi str.261-263

⁴¹ Revija obramba: Kronologija vojne za Slovenijo – Šesti dan: objavljeno 02.07.2015

⁴² Policija Posavja v osamosvojitvenih procesih, uredil Miha Molan, november 2016, str. 228

JLA svojega rezervista –prodajala–
kot ujetega teritorialca

(Posnetek © MLADINA d.o.o., avtor: BORUT KRAJNC; iz knjige DESET DNI VOJNE ZA SLOVENIJO)

TUDI FOTOGRAFIJE LAHKO LAŽEJO

Med lastno junjsko vojno v Sloveniji je jugoslovanska uporabljala najrazličnejše propagandne metode in inke, z katerimi je skušala pred svetovno javnostjo očrnilo Slovenijo, njeno vodstvo, predvsem pa našo Teritorialno obrambo. Ključ temu, da si je lovska armadna mašinerija v petinšindeseh letih nabrala bogate izkušnje na tem področju, v vojni v Sloveniji ni bila uspešna.

Eden njenih spletnih trikov je bila tudi fotografija, ki je nastala 2. julija leta v Krakovskem gozdu. Na njej naj bi bila dva ujeta pripadnika Teritorialne obrambe Slovenije. Ko je prišla fotografija v javnost, so začeli v enotah TO na Dolenjskem miselnično iskati, kdo naj bi bila ujeta fantia. Kmalu so odkrili, da pri njih nihče ne manjka.

Zato se je postavilo vprašanje, kdo sta fanta z dvignjenimi rokami na fotografiji. Izkazalo se je, da sta res dva Slovenci, in sicer brata Bojan in Franc Žibert, ki živita v občini Sevnica, ki pa do junja leta nista bila nikoli pripadnika Teritorialne obrambe Slovenije. Nasploh Bojan je bil takrat kot rezervist razporejen v Vojni pehoti 4664 v garniziji JLA v Novem mestu, v bojni enoti 5177/17. O tem prča tudi izpisek načrta popisovne listnice, ki ga imajo v Oddelku za obrambo občine Sevnica in v katerem je Bojan Žibert vpisan pod št. 183. Obelikej je uniformo JLA, ki jo je imel doma, dobil pa jo je na občini v Sevnici že veliko pred tem dogodkom. Ne va pa, odkod je imel uniformo njegovi brati, saj takrat ni imel vojaškega razporeda.

Kot pravi Bojan, sta bila tistega dne z bratom nekoliko v »robitar« in malo iz užaljenosti, ker Bojan ni dobil vovklica, še bolj pa iz navedenosti, kaj se dogaja v Krakovskem gozdu, sta navedena bratranca, da ju je odpeljal do prve barikade, nato pa sta pot nadaljevala peš. Bojan pravi, da sta se nenadoma znašla v oklepniku, kjer so ju vojaki JLA začeli zasliševati. Potem ko so spoznali, da imajo opravka s »svojima« človekoma, so ju upustili, še prej pa so jima vzele kapi s petokrako zvezdo in dovolili hrotopostojem, ki so bili v bližini, da ju fotografirajo.

Posnetki dveh fantov z dvignjenimi rokami pa so obšli svet, prav tako so objavljeni tudi v nekaterih knjižnih publikacijah, ki obravnavajo junjsko vojno, a seveda brez pravega pojasnila.

Bojan Kuntarčič

Med tem so pripadniki JLA vdrli v tovarnjake, menjalnike prestavili v prosti tek in jih z BOV-i zrinili na stran, toliko da so si naredili prosto pot.⁴³

Uspelo jim je premakniti osem BOV-ov v smeri proti bencinski črpalki Drnovo. Ustavili so se kakšnih sto metrov pred odcepom za Krško, na odprtem prostoru in čakali na pomoč. Daleč naokoli so imeli zelo dobro preglednost, da se jim je bilo nemogoče neopazno približati. Poveljnik posebne enote Milice UNZ Krško Andrej Bobek navaja, da so bili dogovori med milico in TO o ponovnem napadu na kolono, vendar so zaradi okoliščin, dobre preglednosti in nejasne koordinacije od tega odstopili.

Okoli 9.30 so se začeli boji na Prilipah, kjer je 110. jurišni odred TO Brežice ustavil in razbil oklepno mehanizirani bataljon 4. oklepne brigade JLA iz Jastrebarskega, ki je iz zagrebške smeri prihajal na pomoč ujeti koloni v Krakovskem gozdu.

Področje bitke v Krakovskem gozdu je bilo zapuščeno. To zapuščeno stanje so izkoristili nekateri nepridipravi ter kradli in demolirali posamezne dele iz BOV-ov, motili jih niso niti preleti helikopterjev. Zato so na to območje poslali patrulje milice, ki so preprečile nadaljnje plenjenje. Na samem kraju spopada so našli posamezne kose orožja, streliva, oba netrzajna topova in več druge vojaške opreme. V samih BOV-ih pa okrvavljena notranjost in različni vojaški material. Vse so pobrali, naložili na vozila in prepeljali v garažo PM Krško. O tem je bila obveščena TO, ki je topova prevzela. Bila sta poškodovana brez merilnih naprav, ki so jih verjetno odstranili pripadniki JLA pred odhodom. Ostalo najdeno orožje je ostalo v oborožitvi milice.⁴⁴

V toku dneva so v 2. PŠTO Novo mesto prejeli še 11 lahkih sistemov za protizračno obrambo STRELA 2-M in sedem lahkih raketnih lanserjev LRL 128 mm. Podpolkovnik Albin Gutma je te sisteme takoj poslal v bližino Krakovskega gozda, z namenom zaščite zračnega prostora. Nalogo je zaupal stotniku Žarku Henigmanu, sicer svetovalcu za varnostne zadeve na področju Dolenjske, in poročniku Bojanu Zupancu, zadolženemu za obveščevalno dejavnost. Tudi to orožje so morali najprej proučiti in določiti najprimernejša mesta za uporabo. Okoli 18. ure so LRL sistem postavili ob avtocesti v kraju Smlednik, z možnostjo bojne uporabe proti Drnovemu, sistem STRELA 2-M pa južno od cerkve sv. Valentina na koti 222, kjer je bil

⁴³ Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; 2001, Žarko Henigman, str. 277

⁴⁴ Policija Posavja v osamosvojitvenih procesih, uredil Miha Molan, str. 230

dober položaj, saj je bilo širše področje kot na dlani. Veliko vnemo in pripravljenost na uporabo orožja je prekinilo Predsedstvo RS, ki je ob 21. uri sprejelo sklep o enostranski ustavitvi ognja. Kljub priložnosti teh sistemov na tem področju nismo smeli več uporabiti.⁴⁵

Oklepna kolona je na pomoč zaman čakala cel dan. Zaradi blokad ni bil možen premik do bližnje garnizije JLA Cerklje ob Krki. S sestradano in izmučeno enoto so 2. julija ob 23. uri zapustili kolono. Sabotirali in s protipehotnimi minami so zamirali oklepne (med vojaki imenovane paštetke) in se napotili peš v dveh večjih skupinah proti Gorjancem, s ciljem prečkati hrvaško mejo v smeri Žumberak, Jastrebarsko, Karlovac. V skupini majorja Prodanovića je bilo 16 vojakov in kapetan Branislav Jovčevski. Približno enaka je bila tudi druga skupina. V zgodnjih jutranjih urah so jih opazili občani in o tem obvestili UNZ Krško. Stekla je akcija, v kateri je posebna enota Milice pod poveljstvom Andreja Bobka ter z vodičem, domačinom Ervinom Stipičem začela z obkoljevanjem kolone na smučišču nad vasjo Planina. Akcija je bila izredno dobro vodena in izpeljana, saj so bili pripadniki milice neopaženi, od kolone JLA pa oddaljeni le kakšnih 50 metrov. Pri obkoljevanju so v travi izsledili svežo sled druge skupine, ki se je ločila in pobegnila na Hrvaško. Predvideva se, da jo je vodil kapetan Milenko Kapuran. Takoj po pozivu k vdaji so pripadniki JLA zavzeli kritje in se niso hoteli predati. Tudi po drugem pozivu ne, nato pa se Bobek domisli ukane in pozove poveljujočega: »Druže majore, snajper imaš uperen tačno u čelo, imaš 15 sekundi vremena, da s vojnicima dođeš na travnjak sa podignutim rukama!«⁴⁶

Takoj za tem so se pripadniki JLA predali. Med zajetimi je bil poveljujoči kolone major Boško Prodanović, kapetan Branislav Jovčevski, mlajši vodnik Draško Stojičević in devet vojakov. Zanimivo pri tem je bilo, da so imeli v zaseženih avtomatskih puškah prebojne-zažigalne naboje, ki jih do takrat pripadniki milice niso poznali. Zasegli so tudi oficirske torbice z dokumenti in zemljevidi, oficirjem pa so vrnili izpraznjene pištole.⁴⁷

⁴⁵ Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; 2001, Žarko Henigman, str. 274-275

⁴⁶ *Tovariš major, ostrostrelna puška ti meri točno v čelo, imaš 15 sekund časa, da z vojaki prideš na travnik z dvignjenimi rokami!*

⁴⁷ Posavje v letih 1989 – 1991: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič; 2001, Andrej Bobek, str. 266-268

V zaselku Premagovci so isti dan zajeli še eno skupino vojakov in nekaj dni pozneje še dva pripadnika JLA pri zaselku Brezovica. Milica je tu našla lado niva karlovške registracije, s katero sta se v Brezovico pripeljala dva hrvaška državljana, ki sta bila kot civila zaposlena v vojašnici Karlovac. Njun namen je bil prepeljati ta dva vojaka v vojašnico. Vse so zajeli in odpeljali na UNZ Krško. Pri lastniku zidanice Jožetu Kodriču so miličniki izvedeli, da je moral tri vojake peljati v smeri Stojdrage in nato v vojašnico Karlovac, kjer so ga popisali. Pri vasi Orehovec se je vdalo še sedemnajst pripadnikov JLA. Pripadniki civilne zaščite so obvestili patruljo milice, da se pod kozolcem Franca Bobiča nahaja večja skupina pripadnikov JLA, kjer so jim organizirali prehrano in pijačo, ker so bili popolnoma izmučeni. Kriminalist Milan Bračun je skupaj s poveljnikom civilne zaščite Jožetom Cunkom odšel do njih in zahteval predajo in izročitev orožja. Na voljo so imeli deset minut. Skupina je bila dobro nadzorovana. Po glasnem prepiranju so se brez težav predali. Zajete častnike in podčastnike so odpeljali v zbirni center Dob, vojake pa na oddelke za ljudsko obrambo. Med vojaki je bil eden z zelo okrvavljeno srajco. Povedal je, da je nosil ranjenega tovariša, ki je med potjo umrl, pokopali so ga nekje ob vodi. Miličniki so teren pregledali, vendar groba niso našli.⁴⁸

⁴⁸ *Policija Posavja v osamosvojitvenih procesih, uredil Miha Molan, str. 232-237*

Republika Slovenija
25. ODMOČNI STAB ZA TERITORIALNO OBRAMBO
BREŽICE

Številka: 804-031/33-91
 Datum : 02.07.1991

2. POKRAJINSKI STAB ZA TO
NOVO MESTO

VOJASKA TAJNOST
STROGO ZAPRNO

ZAUPNO

GŠSV, št. 1022-02-5/2002-1,
 z dne 30. 12. 2002

BREZ STOPNJE

GŠSV, št. 022-5/2010-92,
 z dne 10. 5. 2010

ZADEVA: dnevno operativno poročilo za dne 02.07.1991 s stanjem ob 07.00 uri

1. NASPROTNIK

Razporeditev enaka kot sinoči, s tem, da se je nasprotnik v Dobovi prestavil na drugo lokacijo, bližje Rigoncem (Livarna).

Enota v blokadi v Krakovskem gozdu je ob 05.17 uri sprejela boj. Okoli 5 OT je uničenih, imajo ranjene in mrtve. Nasprotnik je dobil letalsko pomoč.

Pričakujemo povračilne akcije.

2. IZREDNE NALOGE IN AKTIVNOSTI 25. OdmSTO Brežice in njegovih enot

Po izvršenem ognjenem udaru so se enote z zavarovanja blokade v Krakovskem gozdu umaknile. Bojna razporeditev ostalih enot ista kot v prejšnjem poročilu.

- Težišče dejavnosti je bilo na blokadi oklepne enote
- Ognjeni udar na enoto v Krakovskem gozdu izvršen ob 05.25 uri, verjetno uničenih 5 OT
- Po dosedanjih podatkih so enote pri izvedbi naloge imele enega ranjenega (čeljust, lice)
- Ob 04.00 uri je NE Krško začel s hladnim ustavljanjem
- Vse naloge dobljene od 2.PŠTO so realizirane
- Komuniciranje med enoto v Krakovskem gozdu in nadrejenimi je posneto na kaseto.

3. ODLOČIL SEM

Nadaljevati z aktivnim bočnim delovanjem na razporeditev sovražnikovih sil na komunikaciji Drnovo-Brežice-Prilipe. Vse enote biti v pripravljenosti za protidesantno obrambo poseameznih območij. Izvajati vse ukrepe borbenega zavarovanja. Na nizko leteče he streljati z pehotnim orožjem. Popolnitev enot z strelivom dopolniti do 1 b/k. Nadaljevati z varovanjem objektov posebnega pomena.

gest BREZNIKAR
 LJNJK OdmSTO BREZICE

IZJAVA BLAGOJA ADŽIĆA

● 2. julija 1991

Načelnik generalštaba oboroženih sil SFRJ, generalpolkovnik Blagoje Adžić, se je 2. julija 1991 v imenu članov štaba vrhovnega poveljstva obrnil na jugoslovansko javnost z naslednjo izjavo:

»Vsem je dobro znano, s kakšno nalogo so se enote JLA pred nekaj dnevi odpravile v Slovenijo. To smo storili v skladu z ustavo in odločitvami najvišjih organov oblasti te države, da bi vzpostavili s politiko izvršenega dejstva in z enostranskimi postopki porušeni režim na meji Jugoslavije. Tako določen cilj in nalogo smo, kljub številnim oviram in odporu, uresničili v dobrih 24 urah.

Takoj potem smo javno sporočili, da prekinjamo dejavnosti. To je vodstvo Slovenije izkoristilo, prekršilo dogovorjeno prekinitev ognja in s 36 000 oboroženimi ljudmi krenilo v splošen in najbolj umazan napad na vsakogar, ki je nosil uniformo in oznake JLA in ki je imel kakršno koli zvezo z njo.

Na žalost nam je vsiljena vojna za obrambo države. Zato bomo morali vojno sprejeti, saj alternativa - vdaža in izdaža - za nas ne obstaja. Ker vsaka vojna zahteva žrtve, so tudi v tej neizbežne. Prizadevali si bomo, da bo vojna, v katero smo prisiljeni, trajala čim krajši čas.

Prizadevamo si storiti vse za zaščito življenj in dostojanstva pripadnikov JLA. Prisilili bomo nasprotnika, da bo spoštoval prekinitev ognja in prenehal z arogantnim obnašanjem. Prevzeli bomo nadzor in stvari izpeljali do konca.«

Dan po boju

Zgodaj zjutraj 3. julija je iz 2. PŠTO Novo mesto proti Krakovskemu gozdu krenila skupina voznikov BOV-ov. Dobila je nalogo pregledati stanje in uporabnost napadenih oklepnikov oz. tisto, kar je od njih ostalo. Naleteli so na grozovit prizor, najprej v odejo zavitega mrtvega vojaka JLA ob cesti, obraz je imel mladosten in čisto bled. Še briti se ni začel, nato še na zогlenelo truplo v kupoli prvega oklepnika, ki je bil popolnoma uničen. Vonj po ožganem mesu, pomešan s človeškimi iztrebki in krvjo. Prisotnim je obračalo želodce, bili so žalostni, kot da so naleteli na svoje tovariše. V glavah so jim rojile misli, ali je bilo to potrebno ter zakaj se niso vdali.

Kumulativni izstrelek je oklepnik zadel s prednje strani v rezervoarje in periskope voznika. Na tem območju so bili štirje BOV-i na pogled v zelo slabem stanju. Kmalu je prispela še ena enota in komunalni delavci iz Novega mesta, ki so trupli odstranili in odpeljali.

Drugi BOV je imel maj poškodb in prestreljene pnevmatike. Vozniku Ladu Hočevanju je uspelo zagnati motor in BOV odpeljati 200 m nazaj. To je bil prvi BOV v novi oborožitvi TO, ki so ga prisotni z navdušenjem pospremili teh nekaj metrov. Tretji BOV je bil poln krvi in le s težavo so ga spravili v tek in poizkusili srečo še pri četrtem. Pnevmatike so bile prazne, brez akumulatorja, hidravlične cevi so bile prestreljene, na levi strani še poškodba kumulativne mine, ki se je odbila. Manjkajoče dele so pobrali iz prvega oklepnika in ga usposobili v vozno stanje. Vse tri so odpeljali v Novo mesto, del voznikov pa se je vrnilo. Večja popravila so opravili v Agroservisu v novomeški Žabji vasi.

V daljavi so opazovali še osem oklepnikov, ki so bili od prvih štirih oddaljeni kakšnih 1500 m. Niso vedeli, ali so prazni, ali je vojska JLA še v njih, saj so bili topovi obrnjeni na vse strani. S temi BOV-i so se po spopadu prebili skozi barikado. Ker so bili na odprtem prostoru, so se jim previdno približali in v veliki napetosti ugotovili, da so prazni. Še predno so začeli pripravljati vozila za odhod, je bil dan preplah zračnega napada, ki pa je bil kmalu preklican. Pri teh BOV-ih je bilo največ poškodb namernih, povzročenih s strani vojakov JLA, ki so vozila zapustili. Električna napeljava je visela povsod, pnevmatike so bile prazne. V notranjosti je bila oprema okrvavljena, kompleti prve pomoči porabljeni, strelivo je ležalo povsod. Do

Premik vozniš BOV-ov iz Krakovskega gozda proti Drnovemu.

Foto: Jože Gražl

poznega popoldneva so usposobili sedem BOV-ov in jih odpeljali v Novo mesto, le pri zadnjem je bilo več težav.⁴⁹

Mesto je zavarovala patrulja miličnikov iz Krškega. Med njimi je bil tudi rezervni miličnik Jože Kodrič, sicer poklicni voznik. S težavo in po daljšem času je uspel zag-nati motor preostalega oklepnika. Kljub težavam in s praznimi pnevmatikami so uspeli zadnji BOV pripeljati v Kovinarsko Krško. Med potjo se je zgodil danes nam

⁴⁹ *Zmagovito Posavje: Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič, 2001, Lado Hočevnar, str. 165-168*

zanimiv dogodek. Pri odcepu za Brege je nasproti pripeljal voznik renaulta 4. Ko je ugledal oklepnik, je zavil s ceste in vožnjo v smeri Drnovega nadaljeval kar po njivi.

Odgovorni v UNZ Krško so stopili v stik z Metalno Krmelj. Dogovorili so se, da naslednji dan pride strokovnjak iz tovarne, ki bi pomagal pri usposobitvi oklepnika. Ko so za podvig miličnikov izvedeli v 2. PŠTO Novo mesto, so preko ministra Igorja Bavčarja dosegli, da so oklepnik vrnili TO. S tem se je končala kratka pot oklepne enote milice.⁵⁰

25. ObmŠTO Brežice je izdal dokument pod št. 804-03/25-91, informiranje pripadnikov TO, kjer navaja število udeležencev v bitki s strani TO:

- Četa za posebne namene TO Sevnica 58 pripadnikov,
- Intervencijski vod TO Krško 21 pripadnikov,
- Skupina za protioklepno borbo TO Krško 27 pripadnikov
- ter pridodana enota iz Novega mesta 35 pripadnikov.

Za slednjo je mišljena Šentjernejska četa. Po tej varianti je skupna številka 141 pripadnikov TO. V tem navedku manjka zaščitna enota, to je 174. protidiverzantski vod TO Brežice z 20 pripadniki TO, 11 teritorialcev z ročnimi metalci iz Črnomlja, sanitetna služba in poveljstvo, torej bi bilo vseh skupaj na področju Krakovskega gozda okoli 180 oseb. Neposredno je na prvi bojni črti sodelovalo okoli 121 teritorialcev. Številke se v različnih virih razlikujejo.

Tudi pri mrtvih se številke razlikujejo. Na strani TO eden huje in eden lažje ranjen, po drugih virih dva lažje ranjena. Na strani JLA ni točnih podatkov, viri so različni: osem mrtvih in 13 ranjenih, trije mrtvi, dva na bojišču, eden umrl na poti pri umiku proti Hrvaški..., desetar Bahrudin Kaletović navaja tri mrtve vojake in enega oficirja.

⁵⁰ Policija Posavja v osamosvojitvenih procesih, uredil Miha Molan, str. 238-239

Foto: Zlatko Kalle, Vjestnik

250 Območje

2. Poročinski štab za TO

Vojaška tajnost
strogo zadržano

ZAUPNO

GŠSV, št. 1 022-02-5/2002-1,
z dne 30. 12. 2002Zadevi: Dnevno operativno poročilo za dan 27. 1991 o
skrajnem ob 7⁰⁰ uri.

BREZ STOPNJE

GŠSV, št. 022-5/2010-02,
z dne 10. 5. 2010

1. Naprednost

Zagorod naprednost se glede na razpisni dan ni bistveno spremenil. Ob močni letalski podpori je stališče predno do prilep. Kolona iz Krakovskega gozda se je v popoldanskem času iztekla iz obroča in prišla na rob Krakovskega gozda v rajonu Jurovo. Iz Dobove se je naprednost umaknil v smer Čapčevca. Pričakuje se možnost nadaljevanja operacij.

2. Naše sile

- A. Pregled angažiranja sil
- 25. Območni štab se nahaja na PT v rajonu Brancija
 - 6. vod MO JSD se nahaja v rajonu vasi Pripe z nalogo da drži položaje in prepreči pravičenje kolone naprednosti
 - četa za posebne namene Semica, intervencijska skupina iz kmetega, protokolarna skupina ter del čvot iz kroga Mesta in Luncanija so se po izvajanju bojnih aktivnosti v Krakovskem gozdu postavljeni na izhodne položaje.

Težnja delovanja naših sil je bilo na preprečevanju prodiranja naprednosti po kumuniziranih in odloji proti Brezicih in nato proti Dobovi in proti četaki.

3. Odločil sem

Z protokolarnimi skupinami in skupinami za oskranje uveljaviti položaje v rajonu kot so stanovitane poročilne kolone. Obsepi protokolarno varstvo s pridanimi protokolarnimi oddelki.

Poveljnik
Poveljnik
Poveljnik

28/08 '91 20:08

035 65 24731

SLO Novo mesto --- IS 50 Brežice VO 0001

Republika Slovenija

15. Območni štab za teritorialno obrambo
Brežice

1. PŠTO

Novo mesto

POROČILO ZA DAN 03.07.1991

STANJE V ZBIRNIH CENTRIH	SLO	HRV	SRB	MAK	CRN	ALB	DRUGI
1. STAREŠINE JA	20	2		1	1		1
2. VOJAKI JA	60		1				
3. CIVILNE OSEBE V SLUŽBI JA	49	15					

UJETI	SLO	HRV	SRB	MAK	CRN	ALB	DRUGI
1. STAREŠINE JA							
2. VOJAKI JA		1	2	1	1	1	2
3. CIVILNE OSEBE V SLUŽBI V JA							
4. PRIPADNIKI RSNZ							
5. PRIPADNIKI ZVEŽNE CARINE							

RANJENI	JA	TO	RSNZ	CIVI.
STAREŠINE				
VOJAKI		4		

MRTVI	JA	TO	RSNZ	CIVI.
STAREŠINE	4			
VOJAKI	9			

PROSTOVOLJCI	SLO	HRV	SRB	MAK	CRN	ALB	DRUGI
	1						

UNICENA SREDSTVA	JA	TO	RSNZ	CIVI.
Tanki	2			
Oklapni transporterji	4			
Ramohodna art. orožja	4			
Artiljerijska orožja				
Terenska vozila				
Tovornjaki				
Avtobusi				
Osebnostna vozila				

Poročila poslati na 2. PŠTO ob 5.30 in 17.30

35 Območje STO

ZAUPNO

GŠSV, št. 1 022/02-5/2002-1,
z dne 30. 12. 2002Vojaske Hujnost
strogo zaupnoZadeva: Poročilo o ranjenih mrtvih in
pogrešanem s stanjem 3.7.91 ob 7⁰⁰

BREZ STOPNJE

GŠSV, št. 022-5/2010-02,
z dne 10. 5. 2010

V včerajšnji akciji naših enot v Krakovskem gozdu
sta ustrela dva vojaka. Še nismo ugotovili njihove
identitete.

Od večerj od 10⁰⁰ ure po prazniku staba na poslednjem
lokaciji pogrešamo stolpnica pšenice Viktorja.

Glede na to da nimamo zveze s vseno enoto
in skupinam iz okolaja mislimo da se nahaja
pri eni od njih.

V včerajšnji akciji nismo imeli mrtvih.

Ranjen je bil en vojak.

Na prostoru je imel pet do sedem mrtvih v rajonu
Krakovskega gozda, ter tri v boju pri vasi Polipe.

Ernest Breznica
Poročnik 250. armade

25 Območje

2. PŠTO Novo Mesto

ZAPISNO

GŠSV, št. 1022-02-5/2002-1,
z dne 10. 12. 2002Vojaske / Vojnost
Strogo Zaprano

BREZ STOPNJE

GŠSV, št. 022-5/2010-92,
z dne 10. 5. 2010Zadeva: Podatki o vojnem planu
starje 37 91 do 70

Včeraj so naše enote v popadu n. razpredelnici v
kratkotermi gozdu zajele 9 AP in 210 km polja
762 m.

Vojaske plan smo takoj razporedili v enoto za posebne
namene in sornice ki se nodelovata pri izvajanju dela.

Ernest Brankar
Poveljnik PŠTO

Ref. št. 21
sprijem
21. 91

Republika Slovenija
25. Območni štab za kakovostno obrambo
Drobnice

2. PŠTO
Ibso mesto

BREZ STOPNJE

OŠSV, št. 022-5/2010-02,
z dne 10. 5. 2010

Območno upravnost
Strogo zaupno

ZAUPNO

OŠSV, št. 1026-02-5/2002-1,
z dne 30. 12. 2002

Kazena: Društvo operativno poročilo za dan 03. 07. 1991 s
stanjem ob 19⁰⁰ ur.

1. Vnapredek:

Glede na jutranje stanje ni napredoval. V Krakovu je
umaknjena kolona BOV, iz Dravcov - Obrepi se je o smer
Takrat umaknjena kolona tankov (7 vozil) opazilo, da
je ostalo okrog 45 tankov in ena četa peške. Podatki niso
preverjeni, saj se nahajajo enote na dnuški črki republike.
Vnapredek se je ob dan razvil, preoblikoval in ne določil
je letala na višini 5000 m. Tankod je prešel hobiater.
Društvo umaknjena delovanja.

2. Uboje niti:

Prejeli angažiranja ni
25. Obsto se nahaja v rajonu Trnava na PH.
Uboje niti se nahajajo v rajonu Trnava na PH.
Prejeli angažiranja ni.

Enote so bile o pripravi, enost. Uporabljajo se rajonu
Trnava na PH. Enote so bile o pripravi, enost. Uporabljajo se rajonu
Trnava na PH. Enote so bile o pripravi, enost. Uporabljajo se rajonu

V skladu z dogovorom o PŠTO smo izvedli
protivladno oborožje suver, ki vodi iz Trnave
preko reke Ljubljanice v Trnavo.

Ustanovili smo t.i. učni center s katerim bomo upo-
rabljali skupine za protivladni boj.
Priloge smo z mobilizacijo direktorata enot iz
katerih bomo formirali en direktorata vod.

3. Odlogi in reši:

V toku jutrišnjega dne pričati z uporabljenimi
skupinami za protivladni boj, izvedli popolnoma z
skladnostjo ni protivladni sredstva. Uboje, voditi
s protivladnim oborožjem in protivladno voditi
rajonov razmetitve enot.

ERNEST BEČIČ
poveljnik Območja

Foto: osebni arhiv Mitja Teropšič

Kratka analiza boja

Janez Janša navaja: »Dolenjska je bila v tistih dneh ključna. Čez Posavje in Dolenjsko so vodila vrata v prestolnico. To je bila najkrajša pot tudi potem, ko so prihajale okrepitve v prvem valu poraženi JLA, da bi se Slovenija zlomila.

Na teritoriju, ki ga je pokrival 2. PŠTO Novo mesto pod poveljstvom podpolkovnika Albina Gutmana, je bilo nekaj ključnih bitk v vojni za Slovenijo, ki so odločale ali pa soodločale v ključnih trenutkih, kam se bo nagnila tehtnica. Bitka v Krakovskem gozdu je ena od teh. Ne gre zgolj za ustavitev močne oklepne kolone JLA, ne gre zgolj za zaplembo oklepnikov, ki so predstavljali kar pomembno ognjeno moč v sestavi TO, gre tudi za psihološki pomen, saj tu ni šlo za neko neznano enoto. Šlo je za enoto, ki si jo je vsa Slovenija, vsa takratna Jugoslavija, pa tudi večina sveta, ki je takrat spremljala dogodke pri nas, zapomnila zaradi prve bitke na Medvedjeku, kjer je bila kolona ustavljena. Ko so takrat tuji novinarji spraševali po bojnih akcijah, so vsi omenjali Medvedjek in to oklepno protiletalsko baterijo JLA, ki je bila tam ustavljena. Zelo pomembno je bilo, da ta enota, ki je nekako, vsaj za navzven simbolizirala vse okupatorske oklepne kolone, ki so divjale po Sloveniji ali šle proti nam, da ta enota ne pride iz Slovenije nekaznovano ali pa, da ne pride iz Slovenije kot neka zmagovalka. Ta enota oziroma večji del te enote je imela namen iz Slovenije zbežati. Šli so proti Zagrebu, ker bojno niso bili več sposobni, predvsem zaradi padca morale, dezerterstva in vsega ostalega, oziroma so bili bojno omejeno sposobni. vsekakor pa bi dejstvo, če bi ta oklepna kolona prišla iz Slovenije, to povzročilo neslutene medijske pospeške v prikazovanju uspeha ali pa neranljivosti oklepnih enot jugoslovanske armade. To je bilo še posebej pomembno, ker so takrat že pripravljali naslednji val, ki je bil v veliki meri tudi zaustavljen tukaj na Dolenjskem, v Posavju in tudi drugod. Čeprav mi takrat tega še nismo vedeli.«⁵¹

Poveljnik 2.PŠTO Novo mesto podpolkovnik Albin Gutman takole ocenjuje takratno situacijo: »Spopad v Krakovskem gozdu je potrebno ocenjevati z vidika kompleksnih vojnih dogajanj na območju TO Dolenjske. Ključna dogajanja, ki so vplivala na bitko v Krakovskem gozdu, so predvsem spopad v Pogancih in na Medvedjeku ter dogajanja v vojaškem skladišču pri Mokronogu, ki so neposredno vplivala na

⁵¹ Janez Janša, del govora v Zalokah, 2. 7. 2016

odločanje o usodi oklepne kolone JLA. Po bitki na Medvedjeku je enota JLA ostala blokirana, vendar zaradi nenehne podpore letalstva JLA napad nanjo ni bil več mogoč. Za nadaljnje odločitve 2. PŠTO so bili pomembni:

1. Pogovori o predaji, vendar niso bili uspešni, saj se je takratna vlada RS dogovarjala o premiku kolone v Zagreb z generalom Kolškom. Za te pogovore 2. PŠTO ni vedel, vendar so informacije o tem pridobljene na amaterskih frekvencah, na katerih je bilo mogoče poslušati radijsko komunikacijo enote JLA z njenim poveljstvom.
2. Dogajanja v vojaškem skladišču pri Mokronogu, ki so razkrila, da informacije o delovanju TO Dolenjske zelo hitro » najdejo pot« do JLA.

Potrebno je bilo zmanjšati obseg informacij in selektivno dodeljevati naloge, tako da je vsak posameznik vedel le za svoje zadolžitve. To je na eni strani povečalo uspešnost TO, na drugi med pripadniki TO ustvarilo nekaj nezaupanja, vendar je bilo tovrstno delovanje nujno in kot so kasnejši dogodki pokazali, tudi zelo uspešno.

Izdelana je bila ideja o »vsiljenem premiku« kolone v Krakovski gozd. Izdani so bili ustrezni ukazi, vendar tako, da izvedba enega ukaza ni z ničemer kazala na načrtovano aktivnost TO Dolenjske. Osebnostno sem obiskal vse ključne točke, še zlasti barikado v Krakovskem gozdu. Težava je bila le enota JLA, ki se je na Medvedjeku počutila dovolj močno in zaradi nenehne zaščite letalstva tudi dovolj varna. Niso želeli nikamor in so le čakali na razplet dogovora s Kolškom.

Če smo hoteli enoto razbiti, se je morala premakniti, torej smo jim navidezno ponudili in s pomočjo predstavnika JLA novomeške garnizije sugerirali možnost premika po vzporedni cesti do Trebnjega in naprej proti Zagrebu. Potrebna je bila ukana in, ker so pričakovali, da se bo Kolšek uspel dogovoriti s slovenskim vodstvom, so sledili našemu načrtu in se, ne da bi za ukano vedeli, zapeljali do barikade v Krakovskem gozdu. Pogajanja na Medvedjeku, ki sem jih vodil, se je udeležil tudi predstavnik vojašnice v Novem mestu. Iz razgovora z majorjem Prodanovičem je bilo razbrati, da o dogajanjih v Sloveniji ne ve skoraj ničesar ter da išče možnost izmika z območja Medvedjeka. Torej smo mu to možnost ponudili. Potrebno je bilo le počakati, kar je seveda zahtevalo veliko potrpežljivosti v TO, saj so se pojavljale

ideje o ponovnem napadu na kolono, čeprav je bilo jasno, da bi bil, če ga izvedemo, neuspešen in verjetno z velikimi žrtvami.

Umaknili smo vse enote TO od Medvedjeka do Krakovskega gozda in blokirali vse izvoze z magistralne ceste. V Mačkovcu pri Novem mestu smo na nadvozu magistralne ceste razporedili postavljene ovire tako, da so nudile možnost premika proti Novemu mestu in dajale vtis, da je smer proti Zagrebu neprevozna, vendar jih je bilo mogoče obvoziti in nadaljevati premik proti Zagrebu.

Ko smo prejeli sporočilo, da se enota JLA na Medvedjeku »vkopava«, je bilo jasno, da odstranjujejo ograjo na magistralni cesti in da bodo začeli s premikom. Obstajalo je le tveganje, da bi preveč zagreti poskušali kolono ustaviti pred Krakovskim gozdom. Kritično je bilo le pri oviri v Mačkovcu, kjer so se ustavili. Ko pa so videli, da je ovire mogoče obvoziti, so to storili. Kakor mi je Prodanovič povedal na Dobu, so v tistem trenutku že mislili, da so se izvlekli, ovira v Krakovskem gozdu jih je temeljito presenetila. Žal še nismo imeli ukaza, da kolono napademo.

Premik kolone je povzročil precej »hude krvi« v Ljubljani, saj so bili iz nam neznanih razlogov prepričani, da gre proti Ljubljani.⁵²

Pomanjkljivost niti ni prava beseda, pametneje bi bilo reči, kaj bi lahko bilo bolje opravljeno v Krakovskem gozdu. Vedeti moramo, da je danes lahko ocenjevati, saj je dogodek za nami. Izid je za nas ugoden, poznamo več ali manj veliko podrobnosti, cel potek akcije je znan, takrat pa je bilo potrebno ukrepati s tistim, kar je bilo na razpolago, tako z obveščevalnimi podatki, kakor z materialnimi sredstvi.

Najprej se je predvidevalo, da je bilo v koloni BOV-ov 91 vojakov, podoficirjev ter oficirjev.⁵³

Kasneje je bilo z zaslišanja majorja Boška Prodanoviča na UNZ Krško 3. 7. 1991 navedeno, da je na pot odšlo 56 vojakov in starešin.⁵⁴

⁵² Albin Gutman, osebni arhiv

⁵³ Vloga TO Dolenjske v procesu osamosvajanja Slovenije na vojaškem področju: Zbornik prispevkov s posveta PO ZVVS Dolenjska; Matjaž Ravbar, str.143

⁵⁴ Uradni zaznamek št. 22/4 UNZ Krško, z dne 3.7.1991, Policija Posavja v osamosvojitvenih procesih, uredil Miha Molan, november 2016, str. 234

O vozilih BOV nismo veliko vedeli, nismo poznali ognjene moči, osebno sem poznal le naziv, vedel sem, da je oklepno vozilo in da kovinske dele izdelujejo po vojaškem programu v Metalni Krmelj.

Potrebno je bilo veliko iznajdljivosti in improvizacije, mnogo požrtvovalnosti in tovarištva. Vsi, ki smo bili v Krakovskem gozdu, smo odslužili vojaški rok v JLA, poznali smo moč te armade, kakor tudi način delovanja. Tega smo se dobro zavedali in hkrati bali. Vedeli smo tudi, da nimamo dovolj protioklepnega orožja in nobene protizračne obrambe. Ta dejstva in informacije, ki so prihajale o bližajočih tankovskih kolonah, preletih helikopterjev in avionov, možnost desanta in avionskih napadov, videnih četniških enotah, nižjih specialcih... vse to nas je na položajih zelo psihično obremenjevalo. Ne vem, kako smo do teh informacij prišli, vendar je bilo to hujše kot same razmere na terenu: dež, hladne noči, vroči dnevi, napadi komarjev in klopov... Vsak je razmišljal o izidu spopada, o lastni usodi in o nalogi, ki jo je treba opraviti. Imeli smo dovolj časa za razmišljanje, stiske so se stopnjevale, kar pa vsi psihično niso zdržali. Pohvalno za poveljujoče je, da so te posameznike odstranili iz enot preko zdravstvenih služb, saj bi lahko med bitko sejali paniko in povzročali zmedo. Med ostalim so tudi takšne odločitve pripomogle k boljšemu izidu, saj bi lahko bilo zaradi takšnih pojavov več ranjenih ali celo mrtvih.

Oceno stanja je na posvetu PO ZVVS za Dolenjsko 17. 10. 2013 podal udeleženec bitke v Krakovskem gozdu, takrat stotnik, danes polkovnik Mirko Ognjenovič.

Meni, da je reorganizacija poveljstev in enot TO tik pred vojno, aprila 1991, negativno vplivala na bojno pripravljenost, in ocenjuje, da je bila to strateška napaka. Namesto da bi se štabi ukvarjali z načrtovanjem delovanja in borbeno pripravljenost enot, so se morali hkrati ukvarjati še z oblikovanjem novih enot, štabov, selitvijo arhivov, namestitvijo na novih lokacijah, ...

Novoustanovljene enote so imele premalo usposabljanja, saj v časovni stiski tudi ni bilo mogoče opraviti več vpoklicev. Je mnenja, da je politika diktirala, kako je potrebno opravljati vojaško dejavnost, namesto da bi to prepustila stroki.

Vzrok nezadostne usposobljenosti za protioklepno borbo je bil med drugim tudi v varčevanju z bojnimi kompleti. Po normah bi morala biti za vsak oklepnik zagoto-

vljena štiri protioklepna sredstva. Bilo je dvanajst oklepnikov, glede na te norme pa bistveno manj sredstev na razpolago. Tega se dobro spominjam. Armbrust sem prvič videl šele v Krakovskem gozdu, zoljo pa kasneje na usposabljanju v Sromljah. Z ročnimi metalci smo se nazadnje srečali pri vojaki, pa še malokdo je znal z njimi rokovati. Povsem drugače je bilo po bitki, saj smo v učnem centru Pečice opravili bojno streljanje z vsemi temi sredstvi, kar nam je močno dvignilo zaupanje v to orožje in povečalo bojno pripravljenost. V bitki sicer preprosta uporaba armbrusta ni v celoti prinesla želenih rezultatov, saj so jih teritorialci prejeli šele pred bitko, brez predhodnega usposabljanja. Če upoštevamo še dejstva, da so se morali merilci ukvarjati z merilno napravo, določati oddaljenost cilja pod nasprotnikovim ognjem, je razumljivo, da je bila glavna škoda narejena s prvim izstreljenim izstrelkom, če je cilj zadel. Če pogledamo netrzajna topova, sta bila usposobljena le merilca, ostala posadka pa ne. Pa tudi tu so bili pritiski preveliki. Kasneje je bilo tudi ugotovljeno, da nekateri zaradi pomanjkanja znanja niso pred izstrelitvijo odstranili zaščitne pokrovčke (varovalke) s kumulativnih tromblonskih min. Moja izkušnja kot pomočnika ročnega metalca merilcu Jožetu Zakšku je podobna, prvič v tej vlogi. Teoretično sem bil z vsem seznanjen, seveda pa to ni pogoj, da v izrednih razmerah opraviš vse, kot je treba.

Polkovnik Mirko Ognjenovič ugotavlja, da je bilo premalo poudarka tudi pri zagotavljanju varnega umika, pri morebitnem helikopterskem desantu za hrbet enotam.

To je bila ena možnost delovanja sovražnika, ki to očitno ni opazil in uporabil, jo je pa uvidel poveljnik vseh enot v Krakovskem gozdu stotnik 1. st. Mitja Teropšič, ko je pred napadom na kolono zahteval še zaščitnico in jo tudi dobil. To je bil 174.

Foto: Jože Grajzl

protidiverzantski vod TO Brežice, ki se je v času napada nahajal v bližini Puntarjeve domačije. To vlogo bi lahko do takrat v kratkem času prevzel Intervencijski vod Krško, ki je 1. julija zjutraj zasedel položaje na začetku barikade ob robu gozda v smeri Krško, ob prvem preletu sovražnih avionov pa se je povlekel v notranjost gozda, zvečer pa približno na sredi kolone v smeri Novega mesta. Verjetno bi bila težava le v prenosu ukaza preko kurirjev, če bi bilo potrebno opraviti premik enote na hitro.

Naslednja velika pomanjkljivost so bila sredstva za zveze. K sreči je bila vsaj ena radijska zveza, ki jo je imel ravno stotnik Mirko Ognjenovič, sicer pa kurirska služba, ki bi bila pri potrebnem hitrem posredovanju informacij in ukazov prepočasna. Tudi zveza s 25. ObmŠTO Brežice po stacionarni telefonski liniji z domačije Puntar je sicer zagotavljala primerno povezavo z enoto, vendar je bil štab enote od položajev oddaljen ca. 500 m, položaji pa razpotegnjeni kakšen kilometer več ob cesti. Ta pomanjkljivost se je pokazala že prvo noč pri prihodu kolone oklepnikov do barikade in odvisnosti poveljevanja od kurirjev.⁵⁵

Na srečo dogodkov, ki so se odvijali po nekem zaporedju, zveze niso vplivale na izid bitke, kakor tudi ne na izgube.

⁵⁵ *Vloga TO Dolenjske v procesu osamosvajanja Slovenije na vojaškem področju: Zbornik prispevkov s posveta PO ZVVS Dolenjska; Mirko Ognjenovič, str. 149-162*

*Ogled bojišča predstavnikov vlade, nekaj dni po bitki in postroju udeležencev
boja v Krakovskem gozdu*

Foto: Jože Gražl

REPUBLIKA SLOVENIJA

REPUBLISKI SEKRETARIAT ZA LO

2. PRITO Novo mesto

Datum: 4. 7. 91

VNAŠKA TAJNOST

STROGO ZAPRANO

BREZ STOPNJE TAJNOSTI

Zadeva: KRONOLOŠKA DOGAJANJA V BITKAH

- MEDVEDJEK

- KRAKOVSKI GOZD

26. 06. 1991

- 0100 Prve informacije o premiku enote iz Karlova
smer Medvedje - Medliha
- 0105 Obveščanje RŠTO
- 0112 Prejeli ukaz RŠTO: Postaviti nemotorno blokado
na mostu preko r. Kolpe pri Medlihi. Položaje
zasedati z najbližjo enoto TO.
- 0115 Prejeli informacijo, da je oklepna kolona
prešla Medliho
- 0116 Por. Gutman odločil: Blokada v Poganeh
b/p enot TO se POB in Okranje
- 0145 Prečkali kolono v Poganeh
- 0145 Postopno dotrajanje enot TO za razoranje
blokade
- 0150 BOV na Mečkoren čehov's ostaneh kolone
- 200 Alarm v vojsčinih v Nozem mostu
- 0300 Prišlo do streljanja kolone BOV iz hribov
se je vrnila v Pogance
- 0400 Danjena vprašila odba prepeljana v bolnico M.m.
- 0530 Odobreno, da se blokada postavi v vsj. Medvedjek

- 10⁴⁵ Odobren premik kolone BOV v smeri Leine
 16⁰⁰ Pribid kolone BOV na Medvedjaku
 16¹² Pogajanje, ne dovoli preboja blazine
 17²⁴ Uhor - kurma: Naproti kolono na Medvedjaku
 19⁴⁵ Poseljniki HL TO na Medvedjaku dobi ukaz:
 Posliti na preboj, če ne zaprejo sferij,
 karotice cikel dnevnoposla medbo ohojce.
 21⁰⁰ Po posredovanju Henigmane ohojce predlozene na
 medvedjaki dan. Zavrženje pravega posredovanja.

27. 06. 91

- 04⁴⁵ Na 21. Območju posredovano preboj. Posliti na preboj
 če ne karotice end na Medvedjaku
 07⁰⁰ Poslan d. bot 26. kn. TO kot skupina HL TO na Medvedjaku
 08⁴⁰ Pogajanje na Medvedjaku meduprime ob 07⁰⁰, dnevni se
 pos. kurma na hotel pogajati.
 09⁰⁰ Reprezentativ bot. na preboj. Reprezentativ na
 TO pred bitko

- Jed TO na prebojne namene 21. Območje	91 k/a
- čete na preb. namene 21. Območje	57 k/a
- interdivizionjske skupine - PŠTO	11 k/a
- 000 na Protidivizionjske skupine 25. Območje	56 k/a
- interdivizionjske skupine 21. Območje	43 k/a
- 1/25. kn TO	126 k/a
- protidivizionjske čete 21. Območje	100 k/a
- čete na preb. namene 21. Območje	60 k/a
- poseljniki ohojce	3 k/a
	504 k/a

- 08⁵⁰ - Pribid oprejenega mlada po koloni s 4
 11⁴⁵ ARMBURAT, reprezentativni toki kapite, topovskim
 oprejen po prebojnih na starih. s primerni
 rešili se zaradi vse sodelstva celice - trije,
 telefonirali drug, obkna roka. Enote TO
 odprazni/2 s tem oprejen. Ko so bili
 izstreljeni redimo PO reprezentativ se Adan uhor
 s prekinjenim opreja. Močan oprejen je bil
 od 25 minut, potem se sledilo se prekinjenim
 steli

BREZ STOPNJE TAJNOSTI

LJUDSKA OBRAMBA
DRŽAVNA TAJNOSTIzvod št. 4

2. P&TO

astr. čas 6.7.1991 ob 23.00

oper. čas D+10 ob 23.00

PM NOVO MESTO

številka: 804-01/15-91
<VAJA> POV-2

P O V E L J E

ZA NADALJNE DEJSTVOVANJE TERITORIALNE OBRAMBE 2. P&TO

KARTA: 1:100.000 Ljubljana, Celje, Ptuj, Kočevje, Novo mesto,
Zagreb, Delnice, Ogulin, Karlovac

1. AGRESOR

Agresor je kljub izraziti premoci v bojni tehniki doživel neuspeh in v preteklih bojih ni dosegal željenega cilja. Ocenjuje, da njegove enote v R Sloveniji niso več bojno sposobne brez popolnitve. Najverjetneje pripravlja popolnitev enot iz sestava mobiliziranih v/o izven R Slovenije. Pričakovati je tudi, da bo izvedel zamenjavo nekaterih ključnih starešin. Najverjetnejša zasedel njegovega delovanja: Prekinitev bojnih dejstev izkoristiti za mobilizacijo rezervne sestave oboroženih sil, popolnitev enot v R Hrvatski z moštvo iz R Srbije in druge gore. Enote opremiti za večdnevne boje z bojnimi sredstvi, strelivom in nebojnimi potrebami. S poveljniško sestavo proučiti načrt dejstevovanja posameznih enot in koordinirati dejstva oklepno mehaniziranih sestavov, pehote, topništva, specialnih dejstev in dejstva letalstva.

Napad na R Slovenijo bo verjetno izvedel v dveh bojnih etapah in rezervno. V prvi etapi s silami I. b/e zasesti črto Celje - Višnja gora - Postojna v cca 5 dneh, ustvariti pogoje za uvedbo sil II. b/e ob uporabi taktičnih desantov v nadaljnjih 5 dneh poskušati v celoti zasesti R Slovenijo.

Angažiranje po smereh: Na območju 2. P&TO je pričakovati prodor sil I. b/e na treh do petih smereh. Glavne sile bodo dejstvovale na smeri Bregana, Brezice, Novo mesto, Ljubljana, ki je hkrati tudi glavna smer napada agresorjevih sil na R Slovenijo. Druga pomembna smer je Karlovac, Dolenjske Toplice, Višnja gora in Metlika - Novo mesto, tretja pomembna smer je Brod na Kolpi - Kočevje - Velike Lašče, četrta pomembna smer je Dobova - Krško - Rateče, peta pomembna smer je Bizeljsko - Artice - Raka - Mokronog - Velika Loka - Radohova vas.

- 2 -

Na glavni smeri bo najverjetneje dejstvoval s 4. oklepno brigado iz Jastrebarskega, 140. mbr iz Zagreba ob podpori dveh artiljerijskih divizionov havbic 122 mm diviziona večcevni metalcev raket letalstva in oboroženih helikopterjev ob zelo verjetni uporabi nekaterih vrst kemienih bojnih sredstev. Napad oklepno mehaniziranih enot ob spremljavi pehote je pričakovati po izvršeni predhodni artiljerijski, raketni in letalski pripravi z glavnimi silami na smeri Bregana - Brezice in pomožnimi silami na smeri Dobova - Brezice. Pričakovati je desant v rejonu Vel. Dolina ali v rejon Sv. Vid nad Čatešem. Cilj agresorja v prvem dnevu bo zavzeti dominantne objekte v rejonu Mokrice - Mrzlava vas - Buševa vas, razbiti blokade in ovire ter zagotoviti uvajanje svežih sil za nadaljna dejstva proti Novemu mestu.

Del sil verjetno jakosti 2 čet (tankovske in pehotne) bo dejstvoval na smeri Brezice - Krško s ciljem zavzeti mesto z mostom in jedersko elektrarno Krško. Del sil verjetno jakosti 3 čet dve tankovski in ena pehotna pa bo verjetno dejstvoval v smeri Čatež - Cerklje s ciljem deblokirati letališče in zavarovati levi bok silam, ki bodo uvedena za nadaljna dejstva ter se povezati z desantiranimi enotami v rejonu Mrzlake vasi in Buševa vasi.

Po zavzetju Čateža in Krškega bodo uvedene močnejše sile verjetno jakosti 2 oklepno mehaniziranih in 1 motoriziranega bataljona za dejstvo proti Novemu mestu. Z oklepno klinom bo dejstvoval na smeri Čatež - Drnovo - Gmajna - Dobruška vas po magistrali z delom sestava pa po vzporedni komunikaciji. Dejstva motorizirane enote je pričakovati na smeri Leskovec - Raka - Škocjan, okrepljene tankovske čete z motorizirano četo pa na smeri Cerklje - Kostanjevica - Šentjernej s ciljem s hitrim in energičnim dejstvom ob močni podpori letalstva, topništva in raket v prvi fazi doseči črto Škocjan - Šentjernej in z delnim pregrupiranjem sil nadaljevati dejstva z glavnimi silam proti Novemu mestu, pomožnimi silami pa na smeri Mokronog. Taktične helikopterske desante je pričakovati v rejon Šmarjeta - Drežje, Štravberk - Paha, Potov vrh - Radež in Stara gora pri Mokronogu.

Na smeri Krapina - Rogaška Slatina - Celje - Trojane bo verjetno dejstvovala 265. mehanizirana brigada, ki bo z delom sil verjetno jakosti do 1 motoriziranega bataljona dejstvovala na smeri Bistrica ob Sotli - Senovo - Sevnica - Radeče. V I. etapi operacij ni pričakovati prodora agresorja na smeri Sevnica - Mokronog temveč šele po dosegu črte Celje - Trebnje - Vel. Lašče, predvsem zaradi oskrbovanja z gorivom iz skladišča pri Mokronogu.

Na smeri Karlovac - Metlika - Novo mesto in Duga resa - Črnomelj - Dolenjske Toplice bo dejstvovala 622. motorizirana brigada verjetno iz Petrinje ob podpori inženirskega polka iz Karlovca predvsem pri pripravi prehodov čez reko Kolpo južno od Metlike najverjetneje s ciljem v prvem dnevu forsirati reko Kolpo in doseči črto Suhor - Sečur. Pričakovati je da bo za zavarovanje sil med izdelavo prehodov čez reko Kolpo spustil desant v rejon Bozka - Krivoglavice - Dobravice - Kučer in agoribiti v rejon Sv. Magdalene pri Adlešicah. Možen je tudi desant v rejon Ogulin tešelj.

- 3 -

Oklepni bataljon brez 1. te in z dvema motoriziranimi črtama bo po prehodu reke Kolpe verjetno dejstvoval na smeri Metlika - Suhor. Pred Vahto bo zastal pregrupiral sile in s temi nadaljeval pot proti Novemu mestu. Ena tankovska četa in dva motorizirana bataljona bodo verjetno delovali na smeri Vinica - Črnomelj - Črmošnjice - Dolenjske Toplice kjer se bo združil s silami, ki bodo dejstvovale na smeri preko Vahte. Združitve obeh kolon je pričakovati v dveh dneh.

šesta planinska brigada, ki bo dejstvovala verjetno na smeri Brod na Kolpi - Kočevje z delom sil pa tudi Dol pri Predgradu po Poljanski dolini mimo Mozlja do Kočevja. V interesu mu bo tudi verjetno zavzetje Kočevske Reke, ki je naše bazno območje. V Kočevju bi se kolone združile po dveh dneh bojev. Desant je možen v sami neposredni bližini Kočevja, kakor tudi v dolini med Dolenjo vasjo in Ribnico. Možna je tudi da bo angaziral del sil za prodor na smeri Delnice - Gerovo - Šabar - Stari trg - Nova vas, kar mu je po eni strani še ugodnejše za hiter prodor proti Ljubljani.

Agresor ima za cilj sile hitreje prodrati po vseh omenjenih komunikacijah, odvrniti naše sile od le-teh in nato po zavarovanih komunikacijah uvesti sveže sile s črte Sevnica - Mokronog - Novo mesto - Kočevje za nadaljno bojno dejstvovanje.

Morala agresorja ni več na visokem nivoju, pojavlja pa se tudi vedno več prebegov, še posebno iz enot, ki so stacionirane na območju naše pokrajine.

Agresor bo imel tudi za cilj sile hitreje doseči blokirane garnizije, jih uporabiti kot bazna območja, iz katerih bo nadalje dejstvoval.

2. STANJE IN NALOGA TO V REPUBLIKI SLOVENIJI

Po srditih spopadih med enotami TO in enotami JA v času od D + 1 (27.06.1991) do D + 7 (03.07.1991) in izrednih rezultatih, ki jih je dosegla TO R Slovenije in organi za notranje zadeve v sodelovanju s preivalstvom, je prišlo do prekinitve ognja in začetka pogajanj med delegacijo države Slovenije in delegacijo vlade Jugoslavije.

Rezultat je bil dosežen edino na sporazumu prekinitve bojnih aktivnosti.

štab Vrhovne komande JA je brez pooblastila Predsedstva SFRJ ocenil razmere in napovedal nadaljnje bojne aktivnosti JA. Prišlo je do večjih premikov oklepno-mehaniziranih enot iz območja Srbije na območje Hrvatske in BiH.

Nasprotnik se je umaknil z območja R Slovenije na izhodiščne položaje in v kasarne z delno poškodovano oklepno mehanizacijo, oslabljenimi in demoraliziranimi pripadniki enot. Vidne so bile

- 4 -

napake agresorja v vodenju in poveljevanju, kar je v več nacionalni sestavi JA močno načelo borbena moralo agresorja. Nasprotnik je utrpel znatnejše izgube predvsem v prebegih in predajah svojih v/o in MTS.

Predsedstvo SFRJ je na seji 04.07.1991 sprejelo sklepe, ki za državo Slovenijo v nobenem primeru niso sprejemljivi in jih tudi ne bomo uresničevali. Prišlo bo do ponovnega zaostrovanja in pritiskov.

Začetna kriza enot TO je prebrodena, samozavest pripadnikov enot in ostalih struktur ter prebivalstva se je močno povečala. Izgube naših sil so presenetljivo majhne, kar dodatno krepi samozavest pripadnikov enot TO. Zaplenjeno je veliko vojaške opreme, katero se uvaja v formacije naših enot. Enote TO R Slovenije se po sporazumu o prekinitvi bojnega delovanja nahajajo na popolnjevanju, opremljanju in usposabljanju moštva ter na nalogah varovanja objektov, varovanja blokad, komunikacij, državne meje itd.

TO R Slovenije v sodelovanju z ONZ, NZ in prebivalstvom ima nalogo zagotoviti delovanje vseh institucij političnega sistema in zagotavljanja samostojnosti, neodvisnosti in varnosti državljanov in prebivalcev Republike Slovenije. Preprečevati poizkuse vdora sil iz območja Republike Hrvaške v državo Slovenijo. Zagotoviti varnost državnih meja.

3. SOSEDI

R Hrvatska do sedaj ni uvedla organiziranih bojnih dejstevanj. Pričakovati je, da se bodo ta bojna delovanja močno intenzivirala, ne samo na obmejnih območjih te republike z R Slovenijo, ampak tudi drugje.

3. P&TO ima v pripravljenosti intervencijske sile za delovanje na območje Dolenjske po odločitvi R&TO na zahtevo poveljnika 2. P&TO.

5. P&TO angazira sile na smereh, ki iz Dolenjske vodijo proti Ljubljani.

6. P&TO angazira svoje sile na smereh Bistrica ob Gotli - Podsrada - Pilatanj in v širšem območju Radece.

4. ODLOČITEV

Odločil sem z glavnimi silami 2. P&TO in v sodelovanju z vsemi obrambnimi subjekti Dolenjske, z aktivno obrambo in delovanjem v boki agresorjevih sil, koncentričnimi napadi zlasti protiklepnih skupin in masovnim oviranjem vzdolž komunikacij preprečevati hiter prodor sil nasprotnika na smereh Bregana - Bresice - Novo

- 5 -

mesto - Ljubljana, s težiščem v rejonu Bregana - Čatež in Dobruška vas - Bela cerkev; Metlika - Novo mesto s težiščem na prehodu r. Krke v Metliki; Vinica - Črnomelj - Žužemberk s težiščem v rejonu Kot pri Senici; Brod na Kolpi - Kočevje - Ribnica s težiščem v rejonu Savski laz - Colnarji, lomiti napadno moč in tempo nastopanja ter mu prizadejati kar največ izgub v sivi sili in materialno tehničnih sredstvih.. Težišče delovanja imeti na smeri Bregana - Novo mesto - Ljubljana.

Hkrati s pričetkom agresije z energičnim napadnim dejstvom zavzeti vojaške objekte na celotnem območju 2. P&TO. Močnejše vojašnice blokirati, preprečiti prodor iz kasarn zaradi spojitve s silami v napadu, v ugodnih okoliščinah pa jih uničiti.

Vse pomembne smeri protitankovsko ovirati po globini in z hitropremosnimi protiočlepnimi skupinami delovati vzdolž komunikacij in na ta način upočasnjevati tempo napada.

Del sil imeti vedno v pripravljenosti za PDB vzdolž glavnih smeri napada in pomembnih objektov.

Težišče PZO imeti na glavnih smereh nastopanja nasprotnika. Nenehno izvajati bojni nadzor ozemlja po globini in pomembnih smereh, odkrivati vrinjene IDS, jih blokirati in uničevati.

Z angaziranjem obrambnih subjektov DPS zavarovati pomembne objekte in s tem sprostiti sile TO za aktivno bojno delovanje.

Na vseh mejnih prehodih in glavnih smereh maksimalno okrepiti izvidniško dejavnost, zlasti tudi opazovanje zračnega prostora.

Del sil imeti v rezervni za intervencijo na smeri Zagreb - Novo mesto - Ljubljana.

Pripravljenost dne 07.07.1991 ob 12.00 uri.

PM - 2. P&TO: NOVO MESTO

5. NALOGE ŠTABOM IN ENOTAM

5.1. 21. ObmočTO glavnino sil v prvi fazi b/d angazira za uničenje kasarne Novo mesto. Nalogo izvrši tako, da z močnimi koncentriranimi ognjenimi udari iz pridodanih sredstev za podporo (MM B2 mm, in lara 128 mm in voden BOV 20/3 mm) in naskokom pehotnih enot na vitalne objekte uniči posadko v kasarni. V pripravljenosti imeti dovolj sil in prevoznih sredstev za razselitev sredstev iz skladišč po zavzetju kasarne.

V drugi fazi angazirati sile na smereh Straza - Žužemberk, s težiščem v Soteski, Senici - Dolenjske Toplice z rušenjem ceste v rejonu Stare zage, Šentjanj - Novo mesto s težiščem v rejonu Šerjavin in Trebnje - Bis v rejonu Korenitka.

- 6 -

Obrambo smeri izvajati z oviranjem, rušenjem in močnimi bočnimi udari s PO sredstvi z nalogo lomiti napadno moč in upočasnjevati tempo napada.

Bojna dejstva usklajevati s 25. br. TO.

Stalno izvajati kontrolo ozemlja, odkrivati IDS, varovati bazno območje in onemogočiti delovanje organov naše oblasti in vojno proizvodnjo.

V boju z nasprotnikom izvajati predvsem zasedno in prepadno delovanje, ognjene udare, diverzije, naskoke po vseh silah in sredstvih nasprotnika. Po izvedeni akciji, izvesti hiter izmik v vnaprej točno določene rejdne in iz le-teh preiti na nove položaje ali pa se glede na razmere vrniti na prvotne položaje.

PM - Novo mesto

NPM - določi pov. 21. ObašTO

5.2. 23. ObašTO izvaja z nočnim protiočlepnim oviranjem prehodov na r. Kolpi in koncentričnimi napadi PO sredstev aktivna obramba dejstva s težiščem na prehodih Metlika in Vinica, z nalogo preprečiti hiter prodor nasprotnikovih sil preko r. Kolpe v smeri Novo mesto oz. Dolenjske Toplice.

Ostale prehode in rejone preko r. Kolpe ovirati z PTM in MES.

V drugi fazi z močnim oviranjem in z uporabo hitro preničnih protiočlepnih skupin upočasnjevati tempo napada na smereh Metlika - Vahta - Novo mesto s težiščem v rejonu Jugorje - Vahta in smeri Vinica - Črnomelj - Semč - Dolenjske Toplice s težiščem v rejonu Kot - Gaber.

Z delom sil nadaljevati blokado kasarne Črnomelj in varovanje meje po dosedanjih načrtih.

Stalno izvajati kontrolo ozemlja, odkrivati IDS, varovati bazno območje in onemogočiti delovanje organov naše oblasti in vojno proizvodnjo.

V boju z nasprotnikom izvajati predvsem zasedno in prepadno delovanje, ognjene udare, diverzije, naskoke po vseh silah in sredstvih nasprotnika. Po izvedeni akciji, izvesti hiter izmik v vnaprej točno določene rejone in iz le-teh preiti na nove položaje ali pa se glede na razmere vrniti na prvotne položaje.

PM: Črnomelj

NPM: določi pov. 23. ObašTO

5.3. 25. ObašTO z glavnino sil, z protiočlepnim oviranjem, koncentričnimi napadi PO sredstev izvajati aktivno obrambo smeri Bregana - Brezice - Drnovo - Novo mesto s ciljem onemogočiti nasprotniku hiter prodor v smeri Novo mesto in prizadejati z največje izgube v MTS in z/s ter onemogočiti njegov borbeni razvoj. Težišče imeti v rejonu Bregana - Čatež in v rejonu Vel. vas.

Z močnim oviranjem in z ustrezno razporeditvijo enot upočasnjevati tempo napada nasprotnika na smeri Čatež - Kostanjevica - Šentjernež s težiščem v rejonu Prekopa.

- 7 -

Z delom sil izvajati aktivna obrambna dejstva smeri Krško - Sevnica s težiščem v rejonih Pljavsko - Arto s ciljem preprečevati hiter prodor nasprotnika proti Zidanemu mostu.

Z delom sil braniti smer Sevnica - Trebnje s težiščem v rejonu Jalovec z nalog opreprečiti hiter prodor nasprotnikovih sil iz Savske v Novomeško kotlino.

Z delom sil do moči voda na posameznem prehodu braniti ovire na reki Sotli.

Del sil (intervencijska četa okrepljena z Pdiv v) imeti v pripravljenosti za PDB in intervencijo na posameznih smereh.

Nadaljevati z blokado garnizona Cerklje v dosedanjih rejonih.

Stalno izvajati kontrolo ozemlja, odkrivati IDS, varovati bazno območje in omogočiti delovanje organov naše oblasti in vojno proizvodnjo.

V boju z nasprotnikom izvajati predvsem zasedno in prepadno delovanje, ognjene udare, diverzije, naskoke po vseh silah in sredstvih nasprotnika. Po izvedeni akciji, izvesti hiter izmik v vprirej točno določene rejone in iz le-teh preiti na nove položaje ali pa se glede na razmere vrniti na prvotne položaje.

PM: Sromlje

NPM: določi pov. 25. Obm&TD

5.4. 27. Obm&TD z glavnino sil

Z močnim oviranjem, božnimi udari in prepadi upozorjevati tempo napada na smeri Brod na Kolpi - Kočevje - Ribnica s težiščem na dominantnih položajih v rejonih Most na Kolpi in Savski Laz - Colnarji.

Z delom sil braniti smer Črnomelj - Livold - Kočevje v rejonu Knezja Lipa.

Stalno izvajati kontrolo ozemlja, odkrivati blokirati in uničevati IDS, varovati bazno območje in omogočiti delovanje organov naše oblasti in vojno proizvodnjo.

Nadaljevati z blokado kasarne v Ribnici biti v pripravljenosti, da posamezne objekte JA v ugodnih okoliščinah zavzamete. V ta namen imeti pripravljeno dovolj sil in sredstev za izveze MTS in disperzijo le-teh.

Stalno izvajati kontrolo ozemlja, odkrivati IDS, varovati bazno območje in omogočiti delovanje organov naše oblasti in vojno proizvodnjo.

V boju z nasprotnikom izvajati predvsem zasedno in prepadno delovanje, ognjene udare, diverzije, naskoke po vseh silah in sredstvih nasprotnika. Po izvedeni akciji, izvesti hiter izmik v vprirej točno določene rejone in iz le-teh preiti na nove položaje ali pa se glede na razmere vrniti na prvotne položaje.

PM: Mozelj

NPM: določi pov. 27. Obm&TD

- 8 -

5.5. 25. br. TO izvede premik po bataljonih iz rejonov razmestitve v smeri: Novo mesto - Otočec (stara regionalna cesta) - Dobruška vas - posede obrambne položaje v rej. Dobruška vas - Tomasja vas z nalogo z močnim božnim ognjem, predvsem iz sredstev za podporo, preprečevati hiter prodor nasprotnikovih sil v smeri Novo mesto. Ena četa imeti v rezervi v pripravljenosti za PDB v rejonu Vinica. En bataljon imeti v pripravljenosti, da pred prodorom nasprotnikovih sil sodeluje pri uničenju kasarne v Novem mestu.

Po izvedenem ognjenem udaru zbrati enote brigade v naprej določenih rejonih in izvesti premik v širši rejon v. Poljana, posesti položaje za aktivna obrambna dejstva z nalogo preprečevati hiter prodor nasprotnika v smeri Trebnje, mu prizadejati čim več izgub v z/s in MTS.

PM: v. Orešje
NPM: v. Rihpovec

6. VSEBINA OBOROŽENEGA BOJA

6.1. Protiklepní boj in topništvo

Z zaselenim orožjem dodatno okrepiti enote za protiklepní boj in oviranje. Tesišče protiklepnega boja imeti na smereh Bregana - Brežice, Dobruška vas - Družinska vas, Otočec - Karateljovo, Suhor - Vahta, dolina reke Krke. Oblikovati premične skupine za protiklepní boj ter jim zagotoviti vozila za premike po stranskih poteh od položaja do položaja. 21. ObčTO formira skupino za PDB kot rezervo 2. PÁTO. Okrepljene enote za PDB se vključujejo za izvajanje aktivnih bojnih dejstev: z boka in po globini nasprotnika v času, ko bo obstal pred blokado, manjše enote za PDB pa imeti na razpolago za vodenje boja ob vseh glavnih prometnicah, za katere se predvideva, da bo po njih prodiral agresor.

Najmočnejši udarec enot protiklepnega boja je treba zadati ob prvem stiku z agresorjem.

V času nasprotnikovih letalskih priprav za preboj blokad je potrebno enote za PDB zavarovati pred njimi.

Po prodoru nasprotnikovih sil močnejše enote PDB hitro premestite v novi rejon, s katerega se je možno braniti.

Iz razpoložljivih artilerijskih orožij formirati topniške enote. Z orožji večjih kalibrov MM 120 mm LRL 128 mm. formirati vode in čete za ognjeno podporo. Omenjene enote uporabiti za nevtraliziranje in uničevanje stacioniranih sil in objektov, uničevanje sive sile in transportnih sredstev pri poskusih izpadov iz vojašnic, napadih na letališča, kolone in druge elemente bojne razporeditve agresorja.

- 9 -

6.2. Protidesantni boj

Težišče protidesantnega boja imeti v rejonu Šejno - Cerina - Mrzliava vas, Kuritno - Cirknik v prvi fazi, v nadaljevanju pa v rejonih Šmarjeta - Orešje, Trška gora - Medvedjek, Čerovec - Vinja vas - Konec, Blatnik - Rožni dol - Pribišje, Boška - Dobravice - Kuder, Banja Loka in Stara gora pri Mokronogu.

Vse enote naj imajo del sil v pripravljenosti za PDB. Po desantih delovati v ukrcnih rejonih, v fazi preleta in v desantnih rejonih. Okrepiti opazovanje zračnega prostora in sistem javljanja.

Pripravite protidesantne ovire, kjer je verjetnost večjih desantov.

Ob spuščanju desanta uporabite najbližje enote za blokiranje in razbijanje desanta.

6.3. Protizračna obramba

Z razpoložljivimi sredstvi PLO in z avtomatskim ognjem s pehotne oborožitve zagotovite dejstva po nisko letečih letalih in helikopterjih. Organizirajte opazovanje in pravočasno obveščanje o preletu letal. Organizirajte maskiranje položajev v območju dejstevanja z preiskanjem enot ne dovolite efektne uporabe letalskih sil. Enota PZO 2. PZO bo težišče svojih dejstev izvajala na smeri Brezice - Novo mesto - Trebnje.

7. OSKRBA BOJNEGA DELOVANJA

7.1. Obveščevalno-izvidniška zagotovitev

Obveščevalno-izvidniško zagotovitev organizirati s posebnim poudarkom na hitrem pretoku podatkov in obveščanju podrejenih enot in nadrejenih štabov. Po potrebi organizirati dodatne opazovalnice. O premikih enot JA na območju Hrvaške bomo pravočasno obveščali.

7.2. PJKBZ

Težišče izvajanja PJKBZ imejte na zagotovitvi osebnih zaščitnih sredstev enotam, ki delujejo iz taktičnih topografskih objektov ob smereh prodiranja nasprotnika. Posebno skrb namenite taktičnim ukrepom za zmanjšanje izgub osebnih zaščit in primarni dekontaminaciji. Zmanjšujte možnosti napada s kemičnimi orodji z aktivnim delovanjem enot TO in njihovim zadrževanjem v neposredni bližini nasprotnikovih sil.

7.3. Inženirijska zagotovitev

Nadaljujte z oviranjem na glavnih smereh prodora. Ovire okrepite z MES in miniranjem širšega območja. Izdelajte MP na najbolj izpostavljenih smereh in jih povežite z naravnimi ovirami.

- 10 -

Pripravite za miniranje vse možne prehode na r. Kolpi. Oviranje po globini izvajajte kombinirano.

Izdelujte PD ovire in jih postavite v območje helikopterskih desantov. Formirajte lovce tankov in izdelujte tankovske minske zapore.

Vse možne izhode iz objektov JA ovirajte z PT ovirami in jih minirajte. To uskladite z dejstvom enot in manevrov. Nalogo izvedite tajno.

Za kompletno oviranje izdelajte načrt oviranja. Na ravni ObašTO formirajte premične skupine za oviranje in za rušenje.

Uporabiti naslednja sredstva:

1. vsa razpoložljiva sredstva, ki jih ObašTO imajo
2. 25. br. TO dodeliti 400 PTM in 1000 kg eksploziva

V sistemu utrjevanja izdelujte objekte poljskega tipa za kar uporabite mehanizacijo. Vse objekte prilagodite za ognjeno dejstvo.

Zavarujte vse izdelane prehode in bodite v pripravi za takojšnje zapiranje. Na rekah pripravite plovila.

Za ureditev komunikacij uporabite cestna podjetja, v okviru teh pa formirajte skupine za razvoj ovir, postavitev ovir, za razvoj minsko eksplozivnih ovir, za rušenje dela komunikacij oz. za izdelavo fugas.

Dovoljeno je uporabiti PTM in eksploziv, ki vam je dodeljen. Pripravljenost za oviranje D + II do 04.00.

7.4. Organizacijsko-mobilizacijska zagotovitev

Organiziranost TO prilagodite obstoječemu mobilizacijskemu razvoju, nalogam in razpoložljivim kadrom in sredstvom. Dovoljenje so spremembe tega razvoja v omejenih štabih TO v smislu zagotovitve učinkovitega vodenja in poveljevanja podrejenim enotam. Idrusevanje - preformiranje enot obvezno izvršite na osnovi obstoječih vojnih formacij.

Skupine lovcev tankov, protiklepne skupine, premične protiklepne skupine, premične skupine za oviranje, skupine ostrostrelcev in podobne organizacijske tvorbe, formirajte glede na potrebe in možnosti mimo formacije.

Organiziranost štabov TO se ne spreminja.

Osnova za ObašTO je vojna formacija OšTO, ki jo lahko prilagodite svojim potrebam. Starešine OšTO-jev ki niso v funkciji lahko uporabite za formiranje poveljniških jeder.

Pri popolnjenju VE TO vključite tudi vojaške obveznike, ki so iz JA pristopili v TO kot tudi prostovoljce, ki so usposobljeni za bojno delovanje.

- 11 -

V sodelovanju z upravnimi organi pristojnimi za obrambne zadeve so vsi štabi TO dolžni imeti pregled kritičnih VES (zveze, merilci MM, merilci NTT, protioklepni sistemi, protiletalski sistemi, častniki - inženirije, PJKBZ, artilerijske, protiletalske, oklepno-mehaniziran, ipd.).

Glede na pridobljena zaplenjena sredstva (vojni plen, ki so še uporabna po začasnih formacijah) formirajte ustrezne enote oz. posadke.

O vseh spremembah oz. predlogih sprememb nob. razvoja obvestite P&TO v okviru rednih bojnih poročil.

Predvidite postopno zamenjavo enot.

7.5. Maskiranje

Maskirajte poveljniška mesta, borbene položaje, zagotovite raztresen borbeni raspored enot na počitku. V nočnem času izvršite premik s ciljem taktičnega maskiranja.

7.6. Varnostni ukrepi in zavarovanja

Zavarovanje enot, poveljstev in štabov za TO in organov oblasti določite odgovorjajočo stopnjo ukrepov. Posebno pozornost posvetite možnim presenečenjem posebej ponoci in v času počitka.

Posebno pozornost in skrb posvetite načrtovanju in izvajanju premikov enot TO. Zaradi varnega, hitrega in tajnega premika obvestite o nalogi le izvajalce, pripadnike enote pa s pričetkom priprav na pohod. V načrtu pohoda natančno opredelite naloge zavarovanja v času pohoda, način in smer prevažanja, počitek, izvidnico in naloge enote v bližinskem boju.

Zavarovanje usklajujte z enotami in drugimi subjekti SLO in organi oblasti v skupnih rajonih razmestitve.

V pripravljenosti imejte izurjene enote (1-2 voda) za hitro in učinkovito bojevanje z vrinjenimi nasprotnikovimi skupinami.

S pravočasnim in natančnim obveščanjem vseh pripadnikov TO preprečujte organizirano sovražno delovanje, nosilce takega delovanja onemogočajte z vzgojnimi, disciplinskimi, protiobveščevalnimi ali s kazenskimi ukrepi.

Zagotavljajte tajnost sprejetih odločitev, ukazov, načrtov in priprav za aktivnosti TO. Z zaupnimi dokumenti seznanite le izvajalce danih nalog in to le z najpotrebnejšo vsebino.

Sumljive osebe, ki ste jih zaletili na storjenih dejanjih zadržite in po zaslišanju predajte organom za notranje zadeve.

7.7. Protielektronsko delovanje

Protielektronsko bojno delovanje izvajajte z usmerjanjem akcij na posamezne centre zvez, onemogočajte vzpostavitev RR vozlišč. Z vsemi razpoložljivimi silami zaščititi telefonske centrale PTT podjetij.

- 12 -

Obveščevalno delovanje usmerjajte na odkrivanje sil in sredstev za EI in EM.

7.8. Dosoljubno moralna vzgoja

V vseh štabih in enotah TO Dolenjske tekoče seznanjajte pripadnike TO z razvojem vojaškopoličnega položaja in z namerami nasprotnika. Povdarjajte zlasti velike vojaške uspehe naših enot, ki so prisilile nasprotnika, da je zpustil ozemlje R Slovenije ali pa se je umaknil v vojašnice. Povdarjajte tudi, da naš boj za neodvisno in samostojno Slovenijo dobiva vedno večjo podporo pri javnem mnenju evropskih držav in ta javnost bo prisilila njihove vlade, da bodo posredovale in priznale našo državo. Čas dela za nas, z vsakim dnem smo bolj oboroženi in bolj izkušeni, vedno več imamo orožja za PZO in POB ter vedno večjo podporo v svetu uživamo.

Poveljstva enot morajo posebno pozornost nameniti enotam, ki so doživele šok od letalskih napadov na Medvedjeku in tisin, ki so oborožene z trofejnim orožjem ter še niso doživele ognjenega krsta.

Enotam zagotovite počitek, osebno higieno in obisk sorodnikov. Še naprej vzdržujte neposredne stike z organi oblasti tej krepite zaupanje v lastne sile in možnost uspešnega oboroženega boja.

Proti kasarnam nasprotnika, ki so v blokadi izvršite psihološko-propagandne ukrepe s ciljem, da bo čim več vojakov prebegnilo na našo stran.

7.9. Zaledna oskrba

Oskrbo enot z borbenimi in neborbenimi MTS vršiti iz lastnih rezerv in vojaškega plena po načelih, po katerih smo delovali v dosedanjih borbenih dejstvih. Posebno skrb posvetiti pravočasnemu planiranju materialnih potreb za predstoječa borbena dejstvovanja, in to najmanj za obdobje dva do tri dni.

Zahteve za popolnitev z MES dostavljajte pravočasno, kar pomeni najmanj 24 ur preden sredstva potrebujete.

Upoštevajte, da razen minimalnih količin protiklepnih sredstev streliva za PA topništvo in raket za PLO iz vojnega plena, ne obstajajo republiške rezerve in se še naprej zanašajte na lastne vire. Vitrajte na racionalni uporabi MTS, posebno pehotnega streliva in sredstev za POB in PZO.

30 % sredstev, ki se nahajajo v vaših skladiščih in ste jih pridobili kot vojni plen, se smatra kot republiška in pokrajinska rezerva in jih poveljstvo 2. PŠTO lahko uporabi za intervencijo in popolnitev enot oziroma štabov v kritičnih situacijah.

Zagotovite zamenjavo perila in kopanje pripadnikov TO vsaj enkrat tedensko, glede na možnosti in vremenske pogoje pa tudi pogostejše.

- 13 -

Zagotovite kontrolo pri pripravi in razdelitvi hrane ter zadostne količine pitne vode. Sanitetno oskrbo enot organizirajte v skladu z ukazom, ki je bil priloga prejšnjemu ukazu za borbena dejstvovanje.

Vse objekte, straznice, skladišča in podobno, ki jih zasežete, takoj zavarujte in preprečite plenjenje in nenacrtno izvzemanje MTS s strani civilnega prebivalstva.

8. SPOŠTOVANJE DOLOČIL MEDNARODNEGA VOJNEGA PRAVA

Vsi štabi, poveljstva in enote so dolžni dosledno spoštovati predpise o uporabi pravil mednarodnega vojnega prava v DS SFRJ (PrV-2, 1989).

9. POVELJEVANJE IN ZVEZE

a) PM 2. P&TD je v Novem mestu, Kidričev trg 2

b) Poročanje:

- dnevna borbena poročila pošiljajte s stanjem ob 06.00 do 07.00
- izredna poročila pošiljajte po potrebi
- poročila s preteklih enot JA sporočajte takoj.

c) zveze z P&TD vzdržujte po dosedanjih načrtih.

SIGNALI:

	telefon	radio
- NEVARNOST NAPADA	POZOR	111
- IZVRŠITE NAPAD NA STACIONIRANE OBJEKTE IN USTANOVE	UDAR	333
- IZREDNA NEVARNOST	LETALO	555
- IZREDNI DESANT	DESANT	666
- NEVARNOST ABK B/S	STRUPI	777

Albin Gutman
POVELJNIK

[Handwritten signature]

- 14 -

PRILOGE:

1. Priloga za obveščevalno zagotovitev
2. Angaziranje sil izven mej R Slovenije
3. PJBK zagotovitev

Izdelano v 7 izvodih in dostavljeno:

- 2. P&TO arhiva izvod št. 1
- 21. Ob&TO izvod št. 2
- 23. Ob&TO izvod št. 3
- 25. Ob&TO izvod št. 4
- 27. Ob&TO izvod št. 5
- 28. br.TO izvod št. 6
- R&TO izvod št. 7

Priloga št. 1

PRILOGA ZA OBVEŠČEVALNO ZAGOTOVITEV

Sile na območju Republike Slovenije

Enote	ljudi	Tankov	OT	Topov
Pov. 14. K in prišt. enote	900		20	
14. petbr	950	20		
228. mtbr	2700	24		16
345. plbr	2900			16
14. sap	800			36
635. lap PZO	700			
1. okl. br.	2000	66	50	12
mejne enote	500			
	11.450	110	70	80
Pov. 31. K in prišt. enote	400		7	
195. mtbr	2500	18	1	36
417. poad	600			
522. inž. p.	500			
mejne enote	400			
	4400	18	8	3
13. petbr	1200	25	10	18
SKUPAJ:	17.050	153	88	144

Priloga št. 2

ANGAŽIRANJE SIL IZVEN MEJ REPUBLIKE SLOVENIJE

1. borbeni esalon

Enote	ljudi	Tankov	OT	Topov
32. mtb/32. K	4500	32	1	18
73. mtb/32. K	4500	32	1	18
32. inz.p./32 K	4500			
140. mtbr/10.K	4500	32	1	18
622. mtbr/13.K	4500	32	1	18
6. brbr/13.KK	4500			
	24.200	128	4	120

2. borbeni esalon

573. mtbr/32.K	4500	32	1	18
236. mtbr/13.K	4500	32	1	18
	9.000	64	2	36

Oklepna ali mehanizirana brigada Banja Luka

Sile razporejene na območju R Slovenije

Priloga št. 3

PJKB ZAGOTOVITEV

1. JČ ima po podatkih, ki jih imamo KČr, predvsem pa BSt za začasno onesposobitev. Možna je uporaba KČr, manj verjetna pa je uporaba smrtonosnih BSt (živčno paralitičnih, mehurjevcev in dušiljivcev), toda verjetnejša je uporaba BSt za začasno onesposobitev (kloracetofenon in CS).
2. Vse enote pripraviti za bojno delovanje v takih pogojih, jih opremiti z osnovnimi zaščitnimi sredstvi ter zagotoviti vse elemente bojne zagotovitve, predvsem pa:
 - a) JKB kontrola:
 - JKB opazovanje organizirati v vseh enotah s težiščem na opazovanju KU na opazovalnicah PČTO in ObeČTO. Težišče imeti na pravočasnem obveščanju vseh enot in prebivalstva v rajonih in smereh premika KČr. Povezati se s štabi za ČZ.
 - JKB izvidovanje: s kemičnim izvidovanjem ugotoviti vrsto BSt, ki ga je sovražnik uporabil pri napadu in velikost zastrupljenega ozemlja. Mejo ozemlja, ki je kontaminirano s kapljicami BSt ustrezno zaznamovati in organizirati kontrolno zaščitno službo.
 - b) JKB zaščita
 - Težišče imeti na organizaciji primarnih ukrepov zaščite. Postopati na način prikazan v ukrepih priloge tega ukaza.
 - Izuriti vse enote o metodah in sredstvih zaščite. Manjkajoča sredstva v enotah TO nadomestiti v sodelovanju z DPS. Imeti pripravljena tudi priročna sredstva zaščite.
 - Obrambne položaje prilagoditi pogojem uporabe KČr.
 - c) RKB dekontaminacija:
 - Težišče imeti na organizaciji primarne kemične dekontaminacije z uporabo OPD ali priročnih sredstev ter v sodelovanju z organi ČZ.
 - V rajonih ObeČTO organizirati tudi popolno dekontaminacijo v sodelovanju z ČZ oziroma enotami RKB zaščite.

SD/MM

PRILOGE:

- Pregled nekaterih fizično-kemičnih lastnosti BSt
- znaki, ki opozarjajo, da so na bojišču upor. BSt
- ukrepi ob uporabi BSt

NAPREDAK: vse ObeČTO in 25. in 26. TO

Albin Gutman
POVELEŽ

Enote TO v Krakovskem gozdu

Ob spopadu so bila na položajih naslednje enote:

- Četa za posebne namene TO Sevnica,
- Intervencijski vod TO Krško,
- Skupina za protiolepn boj TO Krško,
- 174. protidiverzantski vod TO Brežice,
- skupina enajstih teritorialcev z ročnimi metalci iz Črnomlja,
- Šentjernejska četa TO Novo mesto.

Četa za posebne namene TO Sevnica

Četa je bila vpoklicana 21. 6. 1991 na vojaške vaje. Oblikovana je bila tik pred vojno iz vojaških obveznikov slovenske narodnosti, ki so imeli razpored v rezervnih enotah JLA. Za komandirja čete je bil pred odhodom v Krakovski gozd določen stotnik Jože Košir, komandir 1. voda in namestnik komandirja čete podporočnik Bojan Flajs, komandir 2. voda podporočnik Vinko Kovšček, komandir 3. voda poročnik Vojko Kotnik. Nastanjena je bila v samskem domu na Planinski cesti v Sevnici. Izvajali so urjenje s pehotnim in protiolepnim orožjem, razdelali taktiko napada in obrambe, bližnje borbe iz zasede in protidiverzantski boj. Častniki enote so želeli doseči kar se da uigrano enoto, s hitrimi prenosi ukazov, ustvariti medsebojne odnose in disciplino, doseči borbeno pripravljenost. Morala in pripravljenost je bila dobra, kar se je pokazalo v dveh načrtovanih preplahih. Enota je imela v Krakovskem gozdu položaje na čelu kolone in je bila po ognjeni moči najbolj udarna in tudi najbolj izpostavljena. Koloni BOV-ov je prizadejala tudi največ škode, imela je tudi oba ranjenca. Po uspešnem umiku je prispela v Sevnico ob 6.50.

Enota je bila napotena na nekajdnevni domači počitek. V zbirnem centru v Srednji tekstilni šoli v Sevnici je stotnik Jože Košir opravil razgovor z dvema vojakoma JLA, ki sta zapustila kolono v Krakovskem gozdu. Izjavila sta, da sta vozilo BOV, ki je bilo med zadnjimi v koloni, zapustila po boju, pod pretvezo, da gresta na stranišče. Po krajšem postanku sta skočila v gozd, odvrгла orožje in nato ju je ujela TO. Pripeljali so ju v zbirni center za prebegle in ujete vojake v Sevnico. Izjavila sta tudi,

da so bili v koloni večinoma mladi vojaki, ki še niso končali usposabljanja, in da se je po odhodu iz vojašnice Karlovac, nekako po 20 km vožnje, kolona ustavila. Dobili so ukaz, naj gredo vojaki v vas po vodo. Ko so prišli nazaj, je bil na tleh mrtev vojak, ustreljen v tilnik. Po narodnosti naj bi bil Albanec. Zelo kmalu je prispel rešilni avto JLA in truplo odpeljal.

Po prihodu vojakov s počitka nazaj v Učni center na Planinsko cesto v Sevnici so se ČPN TO Sevnica, ČPN TO Krško in ČPN TO Brežice združili v Odred za posebne namene 25.ObmŠTO Brežice s sedežem na Motelu Petrol Čatež. ČPN TO Krško in ČPN TO Sevnica sta varovali komunikacijo Zagreb – Ljubljana od mejnega prehoda Obrežje do mosta čez reko Krko pri Brežicah. ČPN TO Brežice pa je bila v zaledju Gorjancev. Poveljstvo odreda je bilo sprva na Motelu Petrol Čatež, nato v Budičevi zidanici nad vasjo Čatež.

Enota je bila dokončno razpuščena 18. 7. 1991.

Intervencijski vod TO Krško

Ustanovljen je bil novembra 1990, sestavljali pa so ga preverjeni prostovoljci in usposobljeni teritorialci. Enota je bila visoko bojno in moralno pripravljena za posebne namene. Poveljeval ji je stotnik Jože Arh, komandirji oddelkov so bili: podporočnik Andrej Špan, desetnik Jure Oštir in višji vodnik Andrej Jenžur. Dobro oborožena je bila v glavnem z avtomatskim orožjem. Pripadniki so že v decembru 1990 prejeli orožje in ostro strelivo na dom ter bili sposobni le v nekaj urah bojno delovati. Enota je bila vpoklicana 21. 6. 1991 ob 1. zjutraj. Od začetka delovanja pa vse do odhoda v Krakovski gozd je opravljala različne naloge: preverjanja, varovanje skladišč TO, varovanje Sekretariata za ljudsko obrambo Krško, varovanje telekomunikacijskih objektov na Vidmu (pošta, oddajnik, telefonska centrala), opazovanje železniških postaj in vlakovnih kompozicij, gibanje transportov po cestah in železnici, ... Nastanjena je bila poleg Intervencijskih vodov TO Brežice in Sevnica v OŠ Brežice. Zaradi nenehnih provokacij preletavanja helikopterjev JLA in spopada v Rigoncah je bila do odhoda v Krakovski gozd na različnih lokacijah v Brežicah in okolici. Noč pred odhodom je bila nastanjena v menzi Tovarne pohištva Brežice.

Po bitki je bila nastanjena v OŠ Artiče vse do odpusta 20. 7. 1991. Po diverzantskih akcijah JLA, ko so z miniranjem zrušili nekaj daljnovodov na Sremiču in Krškem polju, je bila enota ponovno sklicana 2. 10. 1991. Nastanjena je bila v stavbi Cestnega podjetja Krško z namenom varovanja daljnovodov na Sremiču. Enota je uspešno delovala do 25. 10. 1991 in bila po izgonu zadnjega vojaka JLA iz Slovenije dokončno razpuščena.

Skupina za protioklepni boj TO Krško

Enota je bila vpoklicana 24. 6. 1991 na zbirnem mestu Vinske kleti Krško. Komandir prvega oddelka je bil stotnik Branko Slivšek, kasneje tudi komandir skupine v Krakovskem gozdu, komandir drugega oddelka je bil višji vodnik Franc Butkovič in tretjega podporočnik Ivo Kink.

Najprej so bili nastanjeni na podstrešju Transporta Krško, nato v objektu Cestnega podjetja Krško, kjer je bilo skladiščeno veliko eksploziva. Izvajali so stražo v okolici Jedrske elektrarne Krško.

27. 6. 1991 je bil tretji oddelek poslan na Medvedjek, kjer je sodeloval v spopadu. Ob vdoru oklepnih vozil na Rigoncah so naredili zasedo na krškem mostu. Vozila so

Srečanje enote aprila 2013

se zaustavila v Dobovi, zato posredovanje ni bilo potrebno.

Intervencijsko so bili poslani v Gaberje pri Dobovi in se nastanili v novem nedograjenem objektu pri Peterkočevih. Iz Gaberja so jih 1. 7. 1991 poslali na položaje v Krakovski gozd, kjer je bila zaustavljena kolona samohodnega mehaniziranega diviziona protizračne obrambe JLA. Po bitki so se umaknili in iz naselja Straža pri Raki opazovali letalski napad na položaje bitke.

Vrnili so se v Gaberje Peterkočevim, kjer so lastniku podarili izstreljen armbrust iz Krakovskega gozda, nanj so se vsi podpisali. Kot suvenir je krasil lastnikovo lovsko sobo. Zadnji premik je bil k Mežičevim v Veliko vas. Enota je bila razpuščena 18. 7. 1991.

174. protidiverzantski vod TO Brežice

Vod je bil vpoklican 25. 6. 1991. Prvi dan je bil stacioniran v OŠ Kapele, nato pa v Dijaškem domu Milke Kerin v Krškem. 27. 6. 1991 dopoldan so se odpeljali na Med-

Srečanje ob 20. obletnici osamosvojitve

vedjek. Položaje so imeli kakšnih 200 m od magistrale. Po spopadu so se umaknili preko Velikega Gabra proti Krškemu, sledil je letalski napad. Na pogrebu padlega teritorialca Jerneja Molana so izvajali varovanje in izstrelili častne salve. V Krakovski gozd so prispeli 2. 7. 1991 okoli 3. ure zjutraj. Po spopadu so se zadnji umaknili in opazovali letalski napad iz Velike vasi. Enota je bila odpoklicana 18. 7. 1991 z Rucman vrha, kjer so izvajali varovanje. Vod je bil v različnih sestavah še večkrat vpoklican: od 10. 8. do 25. 8. – 15 dni, od 5. 9. do 20. 9. – 15 dni in od 10. 10. do 30. 10. 1991 – 20 dni. V tem obdobju so opravljali različne naloge, med ostalim so sodelovali pri prevzemu Tehnično remontnega zavoda Bregana.

Skupina RM iz Črnomlja

Skupino so sestavljali pripadniki 23. ObmŠTO Črnomelj. Enota je bila 19. 6. 1991 vpoklicana na sedemdnnevne vojaške vaje. Stacionirali so se v lovski koči v Vinomeru, kjer so jih oborožili in usposabljalie. Po dobrem tednu so jih prestavili v Metliko, kjer so varovali most. Enajst teritorialcev je bilo iz enote določenih za merilce in pomočnike ročnih metalcev. Iz Metlike so se odpeljali 1. 7. 1991 okoli 15. ure v smeri

Črmošnjice, Dolenjske Toplice, Novo mesto in po usposabljanju nadaljevali pot v Krakovski gozd. V skupini so bili Robert Agnič, Jože Broz, Mladen Filak, Nikola Furjanič, Anton Težak, Peter Urh, Branko Obzetič, Marjan Veselič, Božidar Plut, Leopold Grahek in Tomaž Čemas. Tudi posamezniki iz te skupine so pripomogli k uspešnemu napadu na kolono, saj so bili na najbolj izpostavljenih položajih.

Četa TO Šentjernej (Šentjernejska četa)

Šentjernejska četa je bila v celoti mobilizirana 28. 6. 1991 in je štela 72 teritorialcev. Poveljeval ji je major Franc Planinc, njegov namestnik je bil stotnik 1. st. Boris Petančič. Njihova prva naloga je bila zasesti TV stolp na Gorjancih, ki so ga varovali pripadniki JLA. Še pred napadom je bila akcija s strani 21. ObmŠTO Novo mesto preklicana. Enota se je 29. 6. 1991 premaknila v okolico hotela Putnik v Trebnje, kjer je imela nalogo varovanja pri pogajanju med TO in JLA. Po dveh dneh so enoto razdelili na dva dela. En se je premaknil v Šentrupret, kjer so prevzemali vojake iz JLA, ki so prestopili v TO, drugi del enote pa se je priključil 2. bataljonu 52. br. TO, ki je zasedlo položaje ob avtocesti v smeri Medvedjeka.

30. 6. 1991 se četa ponovno združi v Mirni, kjer poveljnik čete postane stotnik Boris Petančič.

1. 7. 1991 dobijo ukaz o premiku v smeri Dobruške vasi, kjer zasedejo položaje pred Krakovskim gozdom.

Po spopadu se umaknejo preko Rake, Bučke, Škocjana in Vinjega vrha v Šentjernej.

3. 7. 1991 še zadnji premik v skladišče Žabja vas z namenom varovanja zaplenjenih BOV-ov. 18. 7. 1991 je bila enota razpuščena.⁵⁶

⁵⁶ Vloga TO Dolenjske v procesu osamosvajanja Slovenije na vojaškem področju: Zbornik prispevkov s posveta PO ZVVS Dolenjska; Boris Petančič, str. 371-377

Prejemniki visokih odlikovanj

Red generala Maistra 2. st. z meči

Albin Gutman, polkovnik TO, poveljnik 2. PŠTO Novo mesto, Novo mesto. Za izjemno uspešno poveljevanje štabom in enotam, zlasti za uspešno izvedbo bojnih akcij na Medvedjeku in v Krakovskem gozdu ter za zavračanje oklepni kolon sovražnika s Hrvaške.⁵⁷

Red generala Maistra 3. st. z meči

Mitja Teropšič, major TO, načelnik 25. ObmŠTO Brežice, Brežice. Za uspešno poveljevanje vsem enotam v Krakovskem gozdu in s tem zavrnitve agresije JLA.⁵⁸

⁵⁷ *Obranili domovino*, Janez J. Švanjcar, Ljubljana 1993, str. 246

⁵⁸ *Obranili domovino*, Janez J. Švanjcar, Ljubljana 1993, str. 248

Zlata medalja generala Maistra

Ernest Breznikar, podpolkovnik TO, poveljnik 25. ObmŠTO Brežice, Senovo. Za organiziranje MSNZ v Posavju leta 1990 in za poveljevanje enotam v bojih pri Dobovi, v Krakovskem gozdu in na Prilipah, pri čemer je pokazal izjemno odgovornost in sposobnost.

Rado Klisarič, major TO, načelnik 2. PŠTO Novo mesto, Novo mesto. Za sodelovanje pri vodenju in poveljevanju štabom in enotam TO Dolenjske v Pogancih, na Medvedjeku in v Krakovskem gozdu. Uspešno je organiziral akcijo zaplenitve BOV-ov v Krakovskem gozdu, njihovo ponovno usposobitev in oblikovanje samostojne enote PZO.

Marko Špiler, stotnik 1. st. TO, načelnik sanitetne službe 2. PŠTO Novo mesto, Novo mesto. Za osebni pogum in uspešno delovanje na Medvedjeku in v Krakovskem gozdu. Za odlično organizacijo sanitetne oskrbe in osebni trud, ko je v prvih bojnih vrstah reševal življenja ranjencev.⁵⁹

Mirko Ognjenovič, stotnik 1. st. TO, pomočnik za učne zadeve 25. ObmŠTO Brežice, Sevnica. Za uspešno opravljanje dolžnosti namestnika poveljnika vseh enot TO v Krakovskem gozdu. Osebno je organiziral napad na začelje kolone BOV-ov in s tem sovražniku preprečil umik proti Novemu mestu.

Mihael Ogorevc, stotnik TO, pomočnik načelnika 25. ObmŠTO Brežice za inženirstvo, Brežice. Za organiziranje uspešnega oviranja vseh pomembnih prometnih smerih na meji in letališča Cerklje ob Krki. Poseben pogum in požrtvovalnost je pokazal pri postavljanju protitankovskih min na mejnih prehodih in barikadah.

Igor Prah, poročnik TO, komandir protidiverzantskega voda TO Brežice, Krška vas. Za uspešno sodelovanje v bojih na Medvedjeku, v Krakovskem gozdu, v blokadah letališča Cerklje ob Krki in za druge operativne naloge. Izkazal se je kot pogumen in požrtvovalen komandir.

⁵⁹ Obranili domovino, Janez J. Švanjcar, Ljubljana 1993, str. 250-252

Srebrna medalja generala Maistra

Marjan Grabnar, major TO, načelnik operativnega odseka 2. PŠTO Novo mesto, Novo mesto. Za operativno vodenje štabov in enot TO Dolenjske ter za neposredni nadzor enot na bojnih položajih na Medvedjeku in v Krakovskem gozdu.

Andreja Kapušin, višja vodnica TO, načelnica administrativnega odseka 2. PŠTO Novo mesto, Metlika. Prostovoljno je odšla k bojnim enotam na položajih v Mokronogu, Krakovskem gozdu in Bršljinu. S svojim pogumom je bila zgled častnikom in teritorialcem.

Jože Arh, stotnik TO, komandir Intervencijskega voda TO Krško, Leskovec pri Krškem. Za uspešno poveljevanje svoji enoti, zlasti v boju v Krakovskem gozdu.

Franc Kene, stotnik 1. st. TO, referent za varnost 25. ObmŠTO Brežice, Globoko. Za uspešno organiziranje in izvajanje varnostne dejavnosti ter za osebno sodelovanje v boju v Krakovskem gozdu.

Boris Petančič, stotnik 1. st. TO, komandir Šentjernejske čete TO Novo mesto, Novo mesto. Za osebni pogum v boju v Krakovskem gozdu in za pripravo bojne akcije proti objektu JLA na Gorjancih.⁶⁰

⁶⁰ *Obranili domovino, Janez J. Švanjcar, Ljubljana 1993, str. 252-254*

Bronasta medalja generala Maistra

Branko Urbanč, poročnik TO, referent za učne zadeve v 2. PŠTO Novo mesto, Leskovec pri Krškem. Za sodelovanje pri zajetju BOV-ov v Krakovskem gozdu in njihovo ponovno usposobitev in oblikovanje samostojne enote PZO.

Tine Filip, vodnik TO, komandir voda vojaške policije pri 2. PŠTO Novo mesto, Novo mesto. Za poveljevanje enoti vojaške policije, zlasti za pogum in prizadevno izpolnjevanje nalog v Pogancah in Krakovskem gozdu.

Srečko Petrič, vodnik 1. st. TO, komandir oddelka za tehnično preskrbo, Novo mesto. Za zasluge pri usposobitvi BOV-ov v Krakovskem gozdu in pri njihovem organiziranju v bojno enoto.

Tomaž Rajk, vojak TO, vojaška policija 2. PŠTO Novo mesto, Dolenjske Toplice. Za zanesljivo opravljanje nalog kot vojaški policist v Pogancah in Krakovskem gozdu.

Alojz Šribar, stotnik TO, komandir Čete za ognjeno podporo TO Krško, Leskovec pri Krškem. Za uspešno poveljevanje v Krakovskem gozdu.⁶¹

⁶¹ Obranili domovino, Janez J. Švanjcar, Ljubljana 1993, str. 254-257

Nosilci bojnega spominskega znaka Krakovski gozd

Prejemniki so pripadniki Teritorialne obrambe Republike Slovenije za zasluge pri spopadu v Krakovskem gozdu 2. julija 1991.

Abram Dragutin	Cizerle Jože	Gusak Luka
Agnič Robert	Cvelbar Danijel	Gutman Albin
Ambrožič Jože	Cvelbar Darko	Henigman Žare
Andrejaš Darko	Čemas Tomaž	Hočevar Milan
Andrejčič Boris	Češek Darko	Hočevar Simon
Antončič Jožko	Dobršek Vinko	Hribar Bojan
Arh Jože	Dračar Sandi	Hrvatini Boris
Ban Boštjan	Dulc Alojz	Imperl Anton
Bajc Bojan	Filak Mladen	Ivanec Jože
Barbič Franc	File Ivan	Jakopič Darko
Bec Slavko	Filip Tine	Jakše Jožko
Beg Andrej	Fink Iztok	Jankovič Robert
Benedik Igor	Fink Janez	Jarc Franc
Berk Viktor	Flajs Franc	Jazbinšek Ivan
Bizjak Ivan	Flajs Bojan	Jenžur Andrej
Blažič Jože	Furjanič Nikola	Jordan Milan
Borsan Jože	Godina Jože	Judež Slavko
Borse Alojz	Godler Mirko	Juršič Aleš
Bosina Vinko	Gorenc Valentin	Juvan Roman
Bratkovič Jože	Gornik Jožko	Kajtna Rudi
Bregar Stanislav	Goršin Jože	Kapušin Andreja
Brilej Vojmir	Gošte Drago	Kastelic Martin
Brinovar Franc	Grabnar Marjan	Kavšek Ivan
Brodnik Jože	Grahek Leopold	Kene Franc
Broz Jože	Grajžl Jože	Kink Ivo
Brlogar Anton	Gregorič Vili	Kirn Bojan
Butkovič Franc	Gričar Franc	Klemenčič Ivan

Klisarič Rade	Mlakar Miran	Pust Martin
Knez Silvo	Mrak Jože	Pustavrh Andrej
Kobal Janko	Muhič Franc	Radej Andrej
Kolman Zvonko	Murn Alojz	Rajk Franc
Konajzler Marjan	Muslinovič Suad	Rajk Tomaž
Končina Peter	Noč Branko	Ribič Darko
Koračin Darko	Novak Anton	Rotar Robert
Kos Lojze	Novak Franc	Salmič Branko
Kosmač Tonček	Novak Jurij	Senica Branko
Košir Jože	Novšak Drago	Seničar Janez
Kotar Alfonz	Novšak Franc	Simončič Jure
Kotnik Jože	Obrč Janez	Simončič Marjan
Kotnik Vojko	Obzetič Branko	Simončič Marjan
Kovačič Anton	Ognjenovič Mirko	Simončič Peter
Kovačič Ivan	Okršlar Roman	Simonšek Franc
Kovšek Vinko	Omrzu Ivan	Slivšek Branko
Kozole Silvo	Ostrovršnik Aleksander	Smodič Rudi
Kralj Božidar	Oštir Jurij	Smole Srečko
Kralj Martin	Oštir Milan	Sopčič Miroslav
Kranjc Matjaž	Pavlič Drago	Stopar Jože
Krhin Jože	Pavlin Darko	Šinigoj Matjaž
Krznar Vinko	Pavlin Tomaž	Škedelj Vinko
Lesjak Bogdan	Penca Igor	Škoda Robert
Lindič Franc	Perše Andrej	Škofljanc Franc
Lončar Slavko	Petan Marjan	Šobar Aleš
Longo Franc	Petančič Boris	Špan Andrej
Luzar Janko	Peterski Daniel	Špiler Marko
Luzar Jernej	Plantarič Anton	Štih Jože
Luzar Niko	Plut Božidar	Štular Franc
Markl Bine	Poreber Marjan	Šušterič Zlatko
Medvešek Martin	Povše Andrej	Teropšič Mitja
Miencin Milan	Povšič Bojan	Težak Anton
Metelko Štefan	Požun Franc	Trkaj Silvester
Mlakar Dejan	Prijatelj Ivan	Turk Silvo
Mlakar Janez	Pungerčič Miran	Turk Srečko

Tutim Martin
Udovč Franc
Udovč Karl
Udovič Marjan
Urana Stanislav
Urbanč Branko
Urbanč Stanko
Urh Peter
Veselič Marjan

Vide Ivan
Vidrih Stane
Vilič Stjepan
Vintar Bojan
Vizler Stanislav
Zabasu Boris
Zakšek Jože
Zakšek Stanislav
Zamida Jože

Zaplatar Matjaž
Zidar Slavko
Zupan Leon
Zupančič Štefan
Žnidar Jože
Žunec Franc
Župan Drago
Žveglič Karel⁶²

⁶² *Obranili domovino*, Janez J. Švanjcar, Ljubljana 1993, str. 66-68

Nosilec medalje za ranjence

Rudi Kajtna, vojak TO, Loka pri Zidanem mostu, ranjen 2. julija 1991 v Krakovskem gozdu.⁶³

Nosilci medalje za hrabrost

Ivan File, desetnik TO, komandir oddelka, Loka pri Zidanem mostu. V boju v Krakovskem gozdu je pogumno in odgovorno vodil svoj oddelek. Po umiku enot TO se je kot prostovoljec še enkrat vrnil na položaj in s protiklepnim orožjem ponovno napadel kolono BOV-ov JLA.⁶⁴

Bojan Flajs, podporočnik TO, komandir 1. voda in namestnik komandirja ČPN TO Sevnica, Šentjanž. V boju v Krakovskem gozdu je pokazal izjemen pogum, z osebnim zgledom spodbujal svoje vojake, zadel in onesposobil BOV JLA.

⁶³ Obranili domovino, Janez J. Švanjcar, Ljubljana 1993, str. 248

⁶⁴ Obranili domovino, Janez J. Švanjcar, Ljubljana 1993, str. 249-250

Simon Hočevan, desetenik TO, komandir oddelka, Loka pri Zidanem mostu. V boju v Krakovskem gozdu je bil s svojim oddelkom na najbolj izpostavljenih bojnih položajih. Z osebnim pogumom je prispeval k zmagi nad sovražnikom.

Vojko Kotnik, podporočnik TO, poveljnik 3. voda ČPN TO Sevnica, Sevnica. V boju v Krakovskem gozdu je onеспособil dva BOV-a. S svojim pogumom je dajal vzgled vsem podrejenim. Po umiku enot TO se je kot prostovoljec še enkrat vrnil na položaj in s protiklepnim orožjem ponovno napadel kolono BOV-ov JLA.

Posttravmatske posledice

Posttravmatsko stresno reakcijo in motnjo so prvič opisali kot vojno nevrozo po prvi svetovni vojni pri vojaki, ki so se vračali s fronte in doživljali občutke nemoči, panične napade in imeli težave z razmišljanjem, hojo ali govorom. Ponovno so se je spomnili pri obravnavi vojnih veteranov iz vietnamske vojne, ki je dobro prikazana v filmu *Rojen četrtega julija*. V teh primerih gre za težave, ki jih po travmatičnem dogodku doživljajo odrasle osebe, ki so bile izpostavljene visokim psihičnim pritiskom. Podoživljanje travme je posledica tega, da se ob travmi spomin okvari in se travmatskih dogodkov spominjamo drugače, do spominov ne moremo dostopati tako, kot smo vajeni, z voljo: spomini se »vključijo«¹ nenapovedano in brez naše volje in jih čutimo kot podoživljanje, ne kot spominjanje nečesa, kar je že minilo. Žrtev lahko o dogodku sanja mučne sanje ali pa doživlja prebliske travmatičnih spominov (slike, misli, telesne občutke). Ko jo notranji ali zunanji sprožilci spomnijo na dogodke, lahko podoživi intenziven psihološki stres in ob tem zelo močno reagira. Spomini se obudijo spontano, v sanjah ali pa ob izpostavljenosti sprožilcem. Travmatske sanje so v marsičem drugačne od ostalih: zdijo se zelo resnične in dogodki se ponavljajo v nespremenjeni obliki. Z določenimi psihoterapevtskimi metodami lahko spomine varno obudimo in dosežemo, da se povežejo z avtobiografskimi spomini ter postanejo dostopni ter nemoteči del osebne preteklosti. Prisilno ponavljanje in odigravanje travme ima v sebi nekaj grozljivega in demonskega. Verjetno gre v osnovi za adaptivno vedenje, ko sistem kot pokvarjena plošča poskuša najti rešitev iz travmatske nemoči, pri čemer se vanjo vse globlje pogreza. Spomini, ki niso integrirani v preostalo osebnost, lebdiyo nekje pod ravno zavesti in se vsake toliko časa obudijo v poskusu, da bi se travmatska izkušnja povezala z ostalimi deli spomina. Kadar se to posreči, rečemo, da je travma razrešena, in takrat simptomi izginejo. Vztrajno izogibanje sprožilcem in vsemu, kar spominja na travmo, ter otopelost doživljanja sta drugi diagnostični znak posttravmatske motnje. Žrtve travme se nočejo pogovarjati in niti misliti na to, kar se je zgodilo, izogibajo se krajem in prostorom, kjer se je dogodek zgodil, ne morejo se spomniti pomembnih aspektov dogodka, ob tem pa se počutijo odtujene od ljudi in čustveno otopele. Ne morejo se prepustiti ljubečim mislim in imajo močen občutek, da je zanje prihodnost le omejena in kratka. Vedno bolj se izolirajo od ljudi in omejujejo svoje aktivnosti. Zdi se, da vsi obrambni mehanizmi odpovedo in oseba se vda v usodo in pripravi na smrt. Sistem obrambe se povsem izključi. Nemočna oseba »pobegne iz svojega

telesa« tako, da spremeni stanje zavesti in otrpne. Navzven se zdi, kot da je postala ravnodušna do tega, kar se dogaja, v resnici pa se počuti, kot da se to ne dogaja njej in da se je ne tiče. Ob tem je okvarjen tudi občutek za minevanje časa. Včasih ima občutek, kot da gleda na dogodke s ptičje perspektive ali kot bi dogajanje snemala kamera nekje pod stropom. Neha se boriti, prevzame jo globoka pasivnost. Simptomi povečane vznemirjenosti se kažejo v tem, da preživeli težko zaspijo, se pogosto prebujajo, so razdražljivi in včasih jezo izbruhnejo, težave imajo s koncentracijo in močno se zdrznejo. Gre za stanje stalne pozornosti, kot da bi pričakovali, da se bo nevarnost vsak hip vrnila. Ob najmanjšem zvoku se zdrznejo in eksplozivno reagirajo. Imajo simptome splošne tesnobe in specifične strahove pred vsem, kar jih spominja na travmo (sprožilci). Tudi ko nevarnosti ni, je njihov splošni občutek vznemirjenosti višji kot pri drugih ljudeh. Značilno je tudi, da se na pogoste intenzivne dražljaje ne privadijo, ampak vsakič znova reagirajo, kot da bi bili v nevarnosti. Stalna vznemirjenost ne mine niti med spanjem, zato imajo pogosto težave z nespečnostjo. Večino simptomov posttravmatske stresne motnje je mogoče razumeti kot preklapljanje med »normalnim« in »travmatičnim« stanjem zavesti, ki se začne dogajati nenadzorovano v prisotnosti sprožilcev. Dela imata vsak svoj spomin in celovrednote, kot da bi šlo za dve različni osebnosti, in s preklapljanjem lahko pojasnimo nenavadno menjavanje izgube spomina in nenadzorovanih spominskih prebliskov. Opisani simptomi vztrajajo in počasi postanejo os, okoli katere se vrti žrtvino življenje. Zaradi njih imajo preživeli resne težave na vseh področjih svojega življenja: telesnem, duševnem, socialnem in duhovnem. Da bi simptome omilili in zmanjšali grozno napetost, se pogosto zatečejo k zlorabi alkohola ali drugih substanc.⁶⁵

Po nekaterih podatkih se po travmatskih izkušnjah ta motnja pojavi pri desetih odstotkih populacije, drugi viri navajajo razpon od treh do štirinajst odstotkov. Najvišje stopnje posttravmatske stresne motnje pa so pri osebah, ki so preživele posilstvo, vojne spopade in ujetništvo ter narodnostno ali politično motivirane genocide. Stopnja je višja tudi v populaciji vojnih veteranov in pri poklicih, za katere je značilno povečano tveganje za izpostavljenost travmatskim dogodkom, na primer policisti, gasilci in reševalci.

Posebnih študij, ki bi obravnavale posttravmatske posledice na teritorialce osamosvojitvene vojne 1991 ni zaslediti. Več takšnih primerov zasledimo v sosednji Hr-

⁶⁵ www.viva.si/Psihologija-in-odnosi/13848/Posttravmatska-stresna-reakcija-in-motnja

vaški, pri duševnih stiskah veteranov domovinske vojne, saj so bili izpostavljeni daljši vojni, ujetništvu, pokolom, ... Kot pravimo, se tu pa tam komu »strga film« in z orožjem ali bombo ogroža bližnje ali nastopa proti tistim, ki mu po njegovem kratijo kakšno pravico. Splošno znano po celem svetu pa je, da smo vojni veterani in še posebno vojni invalidi državi v breme in v večini primerih socialna kategorija prisiljena na životarjenje, če nam zdravstveno stanje po vojni ne omogoča normalne vključitve v življenje.

Povsem realno lahko iz naših enot, ki so se borile na Medvedjeku in v Krakovskem gozdu, ugotovimo, da je kar nekaj naših soborcev umrlo mladih zaradi težjih bolezni, še bolj tragično pa zaradi samomorov. Prepričan sem, da so hudi psihološki pritiski marsikomu pustili posledice, saj se je konec koncev v danih trenutkih borilo za življenje in smrt. Tudi sam ne bom nikoli pozabil občutka iz bitke v Krakovskem gozdu, ko nekdo s takšno ognjeno močjo strelja nate.

Vrsta orožja, uporabljena v Krakovskem gozdu

BOV-3

Bojno oklepno vozilo je jugoslovanske proizvodnje, namenjen za delovanje ciljev v zračnem prostoru. Uspešno se ga lahko uporabi tudi za oklepna in lahka oklepna vozila na zemeljske cilje in cilje na vodi. Vozilo je dolgo 5,7 m, široko 2,53 m, visoko 3,21 m in težko 9,4 t.

Oklepnik je oborožen s trocevnim protiavijskimi topovi M55A4M1 kalibra 20 mm. Teoretična hitrost streljanja je 1950 do 2250 nabojev v minuti. Dovoljena dolžina rafala je 180 nabojev po cevi, kjer se cev segreje do 250°C, nakar je zaradi hlajenja potrebna prekinitev streljanja za 5 do 10 minut. Začetna hitrost projektila je 850 m/s, a čas leta do dolžine 1000 m je 1,69 sekunde. Uporablja se strelivo s trenutno sledljivim, trenutno zažigalno sledljivim in pancirno zažigalnim nabojem. Najboljše rezultate doseže do 1000 m po višini in 1500 m po dolžini. Na oklepni cilji na zemlji se strelja do 2000 m, lahka oklepna

vozila od 600 do 1000 m, odvisno od debeline oklepa. Polje delovanja po elevaciji je od -5° do +83°, v smeri pa neomejeno. Za merjenje se uporablja optična namerilna naprava J171, ki omogoča sledljivost ciljev hitrosti od 0 do 350 m/s. Oklepno vozilo BOV-3 ima konfiguracijo 4 x 4. Trup je izdelan iz zvarjenega jekla (oklep 15 mm), ki omogoča določeno stopnjo zaščite pred pehotnim orožjem. Posadko sestavljajo štirje vojaki. Voznik in poveljnik se nahajata v sprednjem delu oklopnika, na sredi je kupola z orožjem in prostor za dva člana posadke, motor se nahaja v zadnjem delu. Dizelski motor deutz F GL 413 razvije 111 KW pri 2650 vrt/min. Menjalnik ima pet stopenj, štiri naprej in eno za vzvratno vožnjo. Za terensko vožnjo ima vgrajen izboljšan sistem za centralno regulacijo tlaka v pnevmatikah. Maksimalna hitrost

po cesti je 94 km/h, po suhem terenu pa 40-45 km/h. Domet vozila je 150 km. Ne spada med amfibijska vozila.

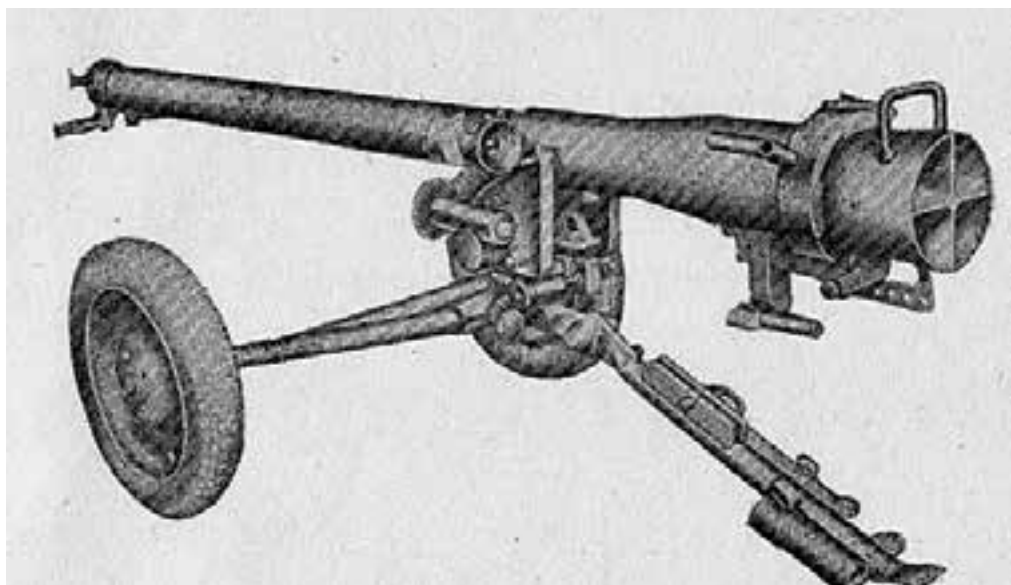
Ostala oprema so: sredstva za zveze, metalec dimnih bomb, ogrevanje in IC reflektorje za vožnjo. Pomanjkljivost oklepnika je, ker nima sodobnega sistema upravljanja z ognjem, ima majhen domet topov 20 mm, kar omejuje učinkovitost delovanja pri sodobnih avionih in helikopterjih.⁶⁶

Netrzajni top M60

Netrzajni top kalibra 82 mm je protioklepno orožje pešadije, namenjeno za borbo proti tankom in oklepnim vozilom na razdalji do 1000 m.

Top uporablja štiri vrste min:

- kumulativna M60P2R,
- reaktivno-kumulativno M72,
- reaktivno-kumulativno M91 in
- trenutno M93.

⁶⁶ Vir: (<https://pl.wikipedia.org/wiki/BOV-3>)

Top je opremljen z mehansko in optično namerilno napravo M60. Možna je tudi uporaba pasivno nočno namerilne naprave PN 5x80. Pnevmatike na modelu M60 so polnjene z zrakom. Netrzajni top lahko premikamo s hitrostjo 50 km/h.

Značilnosti:

- kaliber topa 81,8 mm,
- posadka petih vojakov,
- masa pri transportu 123 kg,
- masa v borbenem položaju 120 kg,
- horizontalno delovanje z utrjevanjem 10°,
- horizontalno delovanje z utrjevanjem 360°,
- vertikalno polje delovanja – 20° do +35°,
- hitrost streljanja 4 mine/min,
- učinkovit domet proti oklepnim vozilom 1000 m,
- učinkovit domet proti utrjenim objektom 1500 m,
- masa reaktivno-kumulativne mine 4,63 kg,
- začetna hitrost projektila 390 m/s,
- prebojnost mine M 72 300 mm,
- prebojnost mine M 91 400 mm.⁶⁷

Ročni metalec RM M57

Je netrzajno protioklepno orožje pešadije, namenjeno za uničevanje borbenih vozil v neposredni bližini. Uspešno se uporablja pri uničevanju sovražne žive sile, bunkerjev in utrjenih zgradb.

Za streljanje uporablja kumulativne mine, ki prebijejo 320 mm debelo jekleno ploščo. Masa s smodniško polnitvijo in optičnim merilnikom je 13,87 kg. Sam metalec je težak 8,145 kg, mina pa 2,44 kg. Teža nahrbtnega nosilca min (tri mine in dve smodniški polnitvi) je 12 kg. Hitrost streljanja je 4 mine v minuti. Učinkovitost orožja je do 400 m, domet mine je okoli 1300 m. Z njim rokuje merilec in pomoč-

⁶⁷ Vir: (www.mycity-military.com/.../Bestrzajni-top-82mm-M-60-M-60A.html)

nik merilca. Merilec prenaša ročni metalec, pomočnik pa nosilec min s smodniško polnitvijo.

Deli RM M57:

- cev z naslonom za rame,
- mehanizem za streljanje,
- mehanična in optična namerilna naprava,
- nogice.

Na zadnjem delu ustja cevi se sprostijo segreti smodniški plini. V času uporabe ne smejo biti za njim ljudje, kakor tudi nobena prepreka. Zaradi nevarnosti zažiga in rušenja se lahko vroči smodniški plini odbijejo od ovire in poškodujejo merilca in pomočnika. Področje nevarnosti v času streljanja je 50 m po dolžini in širini za njim.⁶⁸

Armbrust

Je nemški ročni netrzajni minomet, ki so ga razvili ob koncu šestdesetih let prejšnjega stoletja v nemškem podjetju Messerschmitt Bölkow-Blohm. Izdelava raketometa se je začela v Belgiji, uporabljale pa so ga predvsem enote ZR Nemčije ter armada Kameruna ter nekaj azijskih držav. Pri nas je raketomet postal znan med slovensko osamosvojitveno vojno, ko je TO z njim uničila kar nekaj oklepnikov JLA.

Prednosti tega orožja pred ostalimi do tedaj znanimi raketometri so bile:

- iz cevi ni sproščal plamenov ali dima,
- počí manj kot pištola,
- je enostaven za uporabo ter
- ne zahteva posebnega vzdrževanja.

Zaradi teh lastnosti je raketomet mogoče uporabljati v zaprtih prostorih, v bližini vnetljivih snovi oz. povsod. Strelec lahko kjerkoli zavzame strelni položaj, ne da bi ga skrbelo, da bi ga dim minometa izdal. Njegova dobra lastnost je tudi enostavna uporaba in usposabljanje. Minomet omogoča zadevanje ciljev do 300 metrov. Orožje ima poleg dobrih lastnosti tudi nekaj slabih, kot so teža, prebojnost in cena.

⁶⁸ Vir (www.mycity-military.com/.../Rucni-bacac-RB-M-57.html)

Deli:

- cev,
- namerilna naprava,
- sprožilec in
- pribor za nošenje.

Cev vsebuje izstrelek, pogonsko smodniško polnitev, dva bata in protiutež. Smodniška polnitev se nahaja na sredini cevi med dvema batoma. Pred sprednjim batom je izstrelek, za zadnjim batom pa je protiutež v obliki bloka plastičnih ploščic. Cev je na obeh koncih zožena, kar preprečuje izhod batov iz cevi, to pa zagotavlja, da smodniški plini po izstrelitvi ne zapustijo cevi. Ti se sproščajo počasi zato je pok minimalen, sliši se le gibanje premičnih delov. Netrzajnost je posledica gibanja mine naprej in protiuteži nazaj. Merilna naprava je refleksnega tipa in je nameščena v ohišju na levi strani cevi. Med prenašanjem je zložena v ohišju, pred uporabo pa jo strelec zasuje navzven. Merilna naprava nima povečave, na desnem robu vidnega polja so označene strelne daljave 150-500 m, v sredini pa so namerilni križci. Sprožilni mehanizem vsebuje piezoelektrični element, ki pri pritisku na sprožilec generira električni tok, potreben za vžig pogonske polnitve. Sprožitev je možno ponoviti če prvi poskus ne uspe. Za nošenje oz. držanje ima minomet pištolski ročaj, oporo za ramo, sprednjo oporo, ročaj za nošenje in jermen. Ti deli tudi omogočajo streljanje iz stoječega, klečečega, sedečega in ležečega položaja. Armbrust je orožje za enkratno uporabo, zato ga uporabnik po uporabi odvrže. Strelec s telesom ne sme zakrivati zadnjega konca cevi, 80 cm za cevjo pa tudi ne sme biti ovir. Minomet je potrebno varovati pred zunanjimi vplivi okolja ter se ga ne da razstaviti na manjše dele.⁶⁹

⁶⁹ Vir (<https://sl.wikipedia.org/wiki/Armbrust>)

Avtomatska puška AP M70 7,62 mm

Zastava M70 je jurišna puška jugoslovanskega izvora, ki je bila zasnovana na osnovi sovjetskih pušk AK-47 in AKM, ki ju je oblikoval Mihail Kalašnikov. Od sovjetskih

in drugih kalašnikovk jo lahko hitro ločimo po treh luknjah za hlajenje v kopišču. Na puško je mogoče namestiti dušilec poka, na starejše modele tromblon M60, na novejšje pa podcevni bombomet BGP 40 mm.

Različice

	Kopito	Zaklepišče	Skupna dolžina	Teža (brez nabojnika)	Dodatno
M70	fiksno, leseno	rezkano	950 mm	3,75 kg	merek za tromblon
M70A	preklopno, jekleno	rezkano	915 mm (640 mm)	3,7 kg	merek za tromblon
M70A1	preklopno, jekleno	rezkano	915 mm (640 mm)	3,7 kg	merek za tromblon
M70B1	fiksno, leseno	štancano	950 mm	3,75 kg	merek za tromblon
M70B1N	fiksno, leseno	štancano	950 mm	3,75 kg	merek za tromblon, nastavek za daljnogled ali nočno optiko
M70AB2	preklopno, jekleno	štancano	915 mm (640 mm)	3,7 kg	merek za tromblon
M70AB2N	preklopno, jekleno	štancano	915 mm (640 mm)	3,7 kg	merek za tromblon, nastavek za daljnogled ali nočno optiko
M70AB3	preklopno, jekleno	štancano	915 mm (640 mm)	3,7 kg	nastavek za pritrditev pod cevne bombometa BGP 40 mm

Značilnosti

Leto zasnove: 1959 – 1968

Dolžine cevi: 415 mm

Naboj: 7,62 x 39 mm

Hitrost streljanja: praktično 120 strellov/min, teoretično 600 strellov/min

Hitrost na ustju cevi: 720 m/s

Efektivni doseg: 200 – 600 m

Največji doseg: okoli 2000 m

Sistem polnjenja: 30 – nabojni okvir⁷⁰

Puškomitraljez PM M72 7,62 mm

Poleg jurišne puške je bil v Jugoslaviji proizveden in v uporabi tudi puškomitraljez zastava M72, ki je deloval na enakem principu in uporabljal isti naboj (7,62x39) kot AP M70.⁷¹

Značilnosti

Variante: M72A, M72B1

Leto izdelave: 1972

Dolžina: 1025 mm

Dolžine cevi: 542 mm

Naboj: 7,62 x 39 mm

Hitrost streljanja: praktično 120 strellov/min, teoretično 600 strellov/min

Hitrost na ustju cevi: 745 m/s

Efektivni doseg: 400 m

⁷⁰ Vir (<https://sl.wikipedia.org/wiki/M70>)

⁷¹ Vir: (https://hr.wikipedia.org/wiki/Zastava_M72)

Največji doseg: okoli 2000 m

Sistem polnjenja: 30 – nabojni okvir

Teža: 5,5 kg

Polavtomatska puška PAP M59 7,62 mm

V JLA se jo je prijelo ime papovka, je polavtomatska puška z nabojem 7,62 x 39. Po 11 letih je v JLA zamenjala dotedanjo vojaško repetirko zastava M48, po 11 letih pa je papovko zamenjala jurišna puška zastava M70.

Puška M59 je licenčna kopija, oziroma izboljšana različica sovjetske karabinke SKS (Simonov SKS-45, rusko самозарядный карабин Симонова, samopolnitveni karabin Simonova, indeks GRAU 56-A-231). Prve primerke sovjetske puške so začeli dobavljati v bojne enote Rdeče armade v začetku leta 1945. To je bil edini primer rabe naboja 7,62 x 39 v 2. svetovni vojni, puška pa je bila druga po vrsti s tem nabojem. Puško SKS je skonstruiral Sergej Gavrilovič Simonov, v redno oborožitev SSSR pa je prešla leta 1949.

Različice:

M59: Zelo podobna ruski SKS, cev ni kromirana.

M59/66: Dodan nesnemljiv tromblon M60 in tromblonski merek. Dvig tromblonskega merka povzroči, da puška iz polavtomatskega preide v način ročnega repetiranja. Tromblon je izdelan po NATO standardu za 22 mm tromblonske mine. Cev ni kromirana, kopito je izdelano iz bukovega lesa.

Puška M48 - repetirka 7,9 mm

Zastava M48 (uradni naziv: *Puška 7,9 mm M48*) je jugoslovanska puška iz družine Mauser, zasnovana po belgijsko-jugoslovanski puški mauser M24 in nemški karabiner 98k. Bila je osnovno orožje JLA od leta 1948 do uvedbe PAP M59 in se

je uporabljala do razpada Jugoslavije. Na M48 zgornji del lesa sega od prednjega obročka mimo mehanskih merkov do zaklepišča za razliko od nemške karabiner 98k, kjer sega le do mehanskih merkov; tako ju lahko hitro ločimo. V Jugoslaviji so se jo srednješolci učili razstavljati in z njo streljati pri predmetu obramba in zaščita.

Različice

M48: Izdelava 1948 - 1952. To je prva različica, vsi kovinski deli so rezkani.

M48A: Izdelava 1952 - 1956. Pocenjena in pohitrena proizvodnja zaradi "štancanja" dna nabojnika.

M48B: Izdelava 1956 - 1965. Več "štancanih" delov, kar je še dodatno pocenilo proizvodnjo. Na tej različici je prav tako napis M48A.

M48BO: Izdelava 1956 - 1965. »BO« pomeni *brez oznake*, saj ta različica na zaklepišču nima grba SFRJ, ker je bila namenjena izvozu. Nekaj jih je bilo prodanih v Sirijo, kjer so dobile nove sirске grbe.

Dodatna oprema

Bajonet

Na puško je mogoče nasaditi bajonet tipa M24/48, ki je prav tako kompatibilen s puško mauser M24.

Bajonet in nožnica za M48

Daljnogled

Ostrostrelne puške mosin-nagant M91/30 (te so v Jugoslavijo prispele še med drugo svetovno vojno) so poskušali nadomestiti z M48. Izdelanih je bilo nekaj prototipov ostrostrelnih pušk M48 s kopijo ruskega daljnogleda »PU«, imenovanega **TOS M52** (izdelovali so ga v Tovarni optičnih sredstev v Ljubljani), a ti niso prešli v uporabo JLA. Daljnogled je bil montiran na levo stran tako, da je onemogočal polnjenje s 5-strelnim okvirčkom, zato je bilo potrebno polniti vsak naboj posebej. Ostrostrelno puško mosin-nagant M91/30, ki je bila do takrat v uporabi, je komaj leta 1969 nadomestila puška zastava M69.

Tromblon

Na ustje cevi je mogoče pritrditi tromblon M60 s posebnim merkom. Za izstrelitev tromblonskih min je potreben tromblonski naboj (brez krogle), ki je spravljen na dnu tromblonske mine.

Značilnosti

Leto zasnove: 1948

V uporabi: 1948–1992

V proizvodnji: 1949–1965

Različice: M48, M48A, M48B, M48BO

Teža: 4,1 kg

Dolžina: 1095 mm

Dolžine cevi: 590 mm

Naboj: 7,92 x 57 mauser

Način delovanja: repetiranje valjastega zaklepa

Hitrost streljanja: približno 15 strelav/min

Hitrost na ustju cevi: 730 m/s

Efektivni doseg: 400-1000 m

Največji doseg: 5000 m

Sistem polnjenja: 5 nabojev z okvirčka v fiksen nabojnik

Merki: mehanski, 200-2000 m⁷²

⁷² Vir: (https://sl.wikipedia.org/wiki/Zastava_M48)

Pištola zastava M57

Je polavtomatska pištola bivše Jugoslavije. To je kopija sovjetske pištole tokarev TT-33. Pištola je zasnovana leta 1957, masovna proizvodnja se je začela leta 1960. Bila je službeno orožje v vojski in policiji. Tehnične razlike so neznatne, najznačilnejša razlika je v tem, da ima M 57 malo večji ročaj, ker ima v nabojnem okvirju devet nabojev, medtem ko jih ima TT-33 osem.

Variante:

- M57 osnovni model
- M57A je nadgradnja osnovnega modela M57
- M70A 9 mm različica
- M70AA je nadgradnja osnovnega modela M70
- M88 krajša različica M70A
- M88A

Značilnosti

Leto zasnove: 1957

V uporabi: 1957–1992

Teža: 854 g

Dolžina: 194 mm

Dolžine cevi: 116 mm

Naboj: 7.62 × 25mm

Hitrost na ustju cevi: 480 m/s

Efektivni doseg: 50 m

Sistem polnjenja: 9 nabojev v šaržer⁷³

⁷³ Vir: (https://en.wikipedia.org/wiki/Zastava_M57)

Postavitev spomenika v Krakovskem gozdu

V tistih vročih julijskih dneh leta 1991 mi še na misel ni prišlo o kakem spomeniku, ko sem dva dneva kot teritorialec ležal na bojnih položajih v Krakovskem gozdu.

Še danes se zahvaljujem vsem, ki so pripomogli, da med nami ni bilo smrtnih žrtev, še posebej našim radioamaterjem in enoti za zveze, ki so na improvizirani tehniki prisluškovali majorju JLA Prodanoviću ter njegovim nadrejenim v Karlovcu in Zagrebu. Le zaradi njihove sposobnosti prisluškovanja, načrtovanju in umika poveljujočih po napadu s položajev takoj po boju so letala JLA sejala smrtonosni tovor po izpraznjenih položajih TO. To je tudi razlog, da danes ob spomeniku v Zalokah ni kamna z vklesanimi našimi imeni: »Za samostojno Slovenijo so padli...«

Enota JLA, ki je bila uničena in onеспособljena v Krakovskem gozdu in del nje zajet na Planini, Orehovcu..., ni opravila svoje naloge zaradi dejstva, ki je zapisano na spomeniku: **»Tu jo je ustavil slovenski vojak!«**

Kakih deset let po boju so se začele porajati različne ideje o spominskem obeležju v Krakovskem gozdu. Na začetku je bila to prava utopija. Kje bi bila lokacija, kakšen bi bil ...? Krakovski gozd je kot pragozd zaščiten, druga ovira je bila lastništvo in proces denacionalizacije, tretja pa načrtovanje izgradnje avtoceste. Kaj malo možnosti za uresničitev ideje!

Nekega dne prinese Mitja Teropšič osnutek spomenika, ki je bilo delo arhitekta Karla Filipčiča iz Brežic, avtorja več vojnih spomenikov v Posavju. Idejna zasnova mi je takoj prirasla k srcu. To je bil začetek, takrat nismo imeli samo ideje, imeli smo osnutek. Naslednje vprašanje je bilo, kje. Na Občini Krško smo dobili prve načrte izgradnje avtoceste in se seznanili z izgradnjo skozi Krakovski gozd. Prva ideja in zasnova je bila, da bi spomenik stal na jasi sredi gozda, kjer bi do njega vodila ozka gramozna pot, obdana z mogočnimi hrasti. Kje bi bilo parkirišče, je možen prehod skozi ograjo ob cesti, soglasja...? Pozneje se je kot edina varianta in priložnost pokazala izgradnja v sklopu počivališča Zaloke - sever ob avtocesti Krško - Ljubljana.

Za začetek aktivnosti izgradnje lahko štejemo, ko sva z Mitjo Teropšičem 11. septembra 2003 obiskala župana Občine Krško Franca Bogoviča. Mitja je bil v tem času

predsednik Pokrajinskega odbora Zveze veteranov vojne za Slovenijo za Posavje (v nadaljevanju: POZVVS Posavje), jaz pa predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Krško (v nadaljevanju: OZVVS Krško). Predstavila sva mu idejo in dobila tako moralno podporo kot tudi obljubo o finančni pomoči. S pomočjo poslanca v Državnem zboru RS Braneta Janca je generalni sekretar Zveze veteranov vojne za Slovenijo (v nadaljevanju ZVVS) Jože Kuzman 24. novembra 2003 organiziral sestanek na Petrolu v Ljubljani. Na sestanku sta se mi pridružila še Jože Kuzman in Mitja Teropšič. Sprejel nas je predstavnik Petrola Bojan Kapl, ki smo ga seznanili z idejo in se dogovorili o nadaljnjih možnostih umestitve spomenika na počivališče Zaloke v občini Krško.

Ker so bile s tem postavljene prve osnove za nadaljnje aktivnosti, smo na naslednji seji PO ZVVS Posavje 17. februarja 2004 sprejeli prva izhodišča:

- Imenovati moramo projektno skupino za izgradnjo spomenika.
- Organizirati sestanek na Petrolu o določitvi gabaritov in potencialnem sponzoriranju gradbenega dela.
- Izdelati finančno konstrukcijo in vložiti vlogo na Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS za pridobitev sredstev iz naslova izgradnje spomenikov (ZVVS).
- Ogled lokacije in predvideti udarniška dela.

V projektno skupino smo imenovali vojne veterane in arhitekta, člani smo bili: Mitja Teropšič, Rudi Smodič, Jože Kuzman, Mirko Ognjenovič, Jože Košir, Ernest Breznikar, Vlado Bezjak - predsednik Policijskega veteranskega društva Sever Posavje (v nadaljevanju: PVD Sever Posavje) in arhitekt Karel Filipčič. Takoj so bile določene posamezne naloge: Mitja Teropšič za koordinacijo, Jože Kuzman za povezavo in organizacijo sestankov na Petrolu, Rudi Smodič za operativno izgradnjo, Karel Filipčič za tehnične rešitve in Mirko Ognjenovič za organizacijo proslave.

Naslednji sestanek na Petrolu je bil 8. junija 2004, na katerem mso bili prisotni: Jože Kuzman (ZVVS), Rudi Smodič (OZVVS Krško), Karel Filipčič - arhitekt in snovalec spomenika, David Oitzl (Petrol), Breda Merhar (Petrol), Suzana Simič (ACER prostorsko načrtovanje, projektiranje in varstvo okolja, Novo mesto, d.o.o.), Arabella Križ (DARS – Družba za avtoceste Republike Slovenije, d. d.) in Darko Potočnik (PNZ svetovanje, projektiranje, d.o.o.). Sestanek se je začel z raznimi vprašanji. Ali je spomenik lahko del projekta počivališče? Do katere faze je postopek za pridobitev

biro A

PROJEKTIRANJE NADZOR SVETOVANJE
KARL FILIPČIČ, UNIV. DIPL. ING. ARH.
ŽUPELEVEC 44, 8256 KAPELE, SI SLOVENIJA
TELEFON 07-4523006 FAXS 07-4523007
MOBTEL 041 421 402
ELEKTRONSKA POŠTA:
karl.filipcic@sioi.net

Datum: januar 2003

Objekt: **Spomenik v krakovskem gozdu**

Št. proj.: **2/03**

Faza: **Idejni načrt**

TEHNIČNO POROČILO

LOKACIJA

Natančna lokacija še ni določena; groba lokacija pa je krakovski gozd ob avtocesti Ljubljana – Zagreb, kjer je slovenska vojska zaustavila prodiranje sovražne vojske proti Ljubljani. Spomenik naj bi stal v bližini počivališča; nikakor pa ne ob samem počivališču, ker bi se njegov pomen bistveno zmanjšal.

Iz počivališča se naredi steza po gozdu do samega spomenika; mikrolokacija se bo določila naknadno.

IDEJA

SLOVENSKA VOJSKA JE LETA 1991 Z OBKOLITVIJO IN ZMAGO V BOJU ZAVAROVALA KOMAJ NASTALO DRŽAVO REPUBLIKO SLOVENIJO PRED VDOROM SOVRAŽNE VOJSKE. OBKOLITEV-OBROČ SIMBOLIZIRA TEMELJNA ZASNOVA SPOMENIKA, KI JE OBLIKOVANA IZ DVEH OKROGLIH PLATOJEV, KI STA VELIKA PO 36 CM, SKUPAJ 72 CM. NA PLATOJU JE POSTAVLJEN SIMBOL SLOVENSKE DRŽAVE V OBLIKI TRIGLAVA; SESTAVLJEN JE IZ TREH PIRAMID, KI SO MED SEBOJ SPOJENE V ENO TELO.

IZDELAVA IN MATERIALI

Materiali so tako izbrani in vkomponirani v celotno spominsko obeležje, da si sledijo v izrazitih kontrastih; tako po barvi in strukturi. Na ta način bo dosežena izrazitost, lepota materialov in spomenika. Dohodna steza naj bo izdelana iz naravnega uvaljenega sekanca. Celoten spomenik pa je predviden iz trajnih materialov.

Stopnice in obrobe platojev so iz svetlega granita, sam plato je tlakovan s sivimi žaganimi granitnimi ploščami (možne so tudi granitne kocke drobnega formata). Sam spomenik simbolizira med drugim tudi obdobje, v katerem je bila borba, zato je vrhnji del predviden iz modernega in trajnega materiala, to je iz svetle nerjaveče pločevine. Svetla nerjaveča pločevina bo dobro vidna med drevjem in bo med drugim spominjala na svetel trenutek v zgodovini Slovencev.

Napis je predviden na čelni obrobi zgornjega platoja.

Avtorske pravice pridržane.

Projektant: Karl Filipčič, univ.dipl.ing.arh.

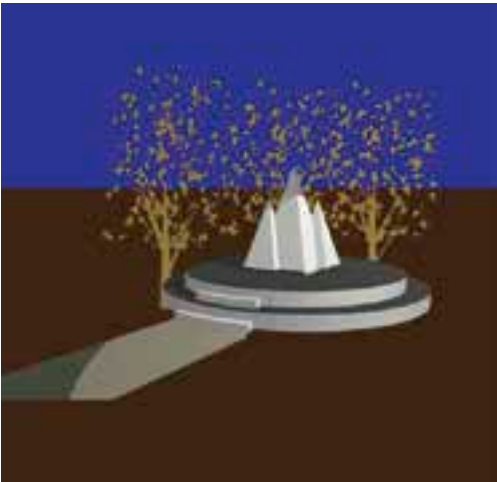
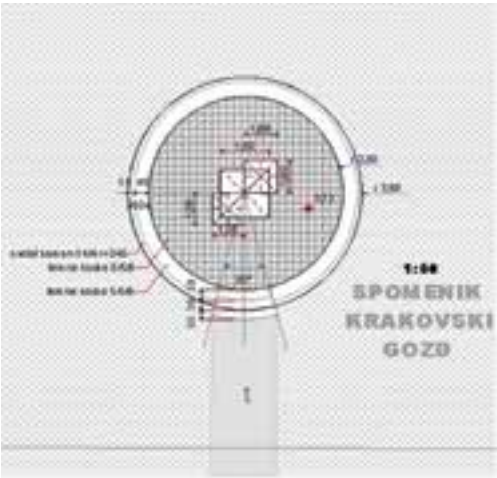
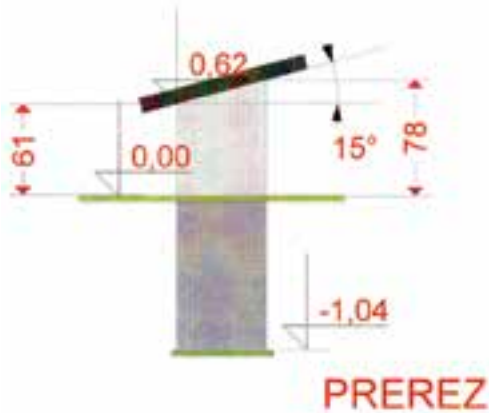

Foto: Rudi Smodič

Z leve: Jože Kuzman, Dragutin Abram, Rudi Smodič in Andrej Sotošek

Arhiv: Rudi Smodič

OBMOČNO ZDRUŽENJE VETERANOV VOJNE ZA SLOVENIJO KRŠKO

tel.: 07 482 17 25; 041 452 478; ozvvs.krsko@vsoja.net

CKZ 30 p.p. 24 8279 KRŠKO

ZAPISNIK

Projektne skupine PO ZVVS Posavje, za izgradnjo spomenika v Krakovskem gozdu

Projektna skupina se je sestala, 7.7.2004 ob 17.00 uri v pisarni OZVVS Krško. Na seji so bili prisotni: Teropšič Mitja, Filipčič Karel, Namestnik Albin (Sever), Kastelic Bojan in Smodič Rudi.

Upravičeno odsotni: Ognjenovič Miro, Košir Jani, Kuzman Jože, Breznikar Ernest, Bezjak Vlado (Sever).

Dnevni red:

1. Dosedanje aktivnosti na projektu.
2. Problematika in tehnične rešitve.
3. Finančna konstrukcija.

Ad.1

Aktivnosti na projektu »Spomenik Krakovski gozd« so se začele s sestankom pri županu Občine Krško, g. Francu Bogoviču. Na sestanku so bili prisotni: Teropšič, Filipčič, Smodič in vodja odd. za okolje in prostor ga. Simona Lupšina. Županu smo predstavili idejni projekt spomenika, delo arhitekta g. Karla Filipčiča. Ker ideja o samostojnem spomeniku sredi Krakovskega gozda ne bi bila uresničljiva zaradi celo vrsto ovir, kot n.p. zaščiten območje (naravovarstveniki), lastništvo, dovoljenja... smo se odločili, da skušamo projekt izpeljati v okolici ali znotraj počivališča bencinskega servisa Zaloke – sever na obrobju Krakovskega gozda. Dobili smo moralno podporo župana in zagotovilo, da nam ga. Lupšina zagotovi kopijo dispozicijskega načrta za omenjeno počivališče in bencinski servis, kar je bilo tudi dostavljeno. ZVVS g. Kuzman je, 28.10.2003 na DARS naslovil vlogo o postavitvi spomenika na bencinskem servisu Zaloke sever, 4.11.2003 smo vlogo dopolnili še z idejnim projektom in dispozicijskim načrtom. Za proučitev vloge in dodatna pojasnila smo dobili termin na DDC, 14.11.2004, kjer smo bili prisotni: za DDC ga. Arabela Križ in ga. Zalka Florjančič, SCP g. Vlado Žerjav, za ZVVS pa Teropšič Mitja, Kuzman Jože in Smodič Rudi. Na sestanku smo se dogovorili o naslednjih pogojih:

- DARS soglašala s postavitvijo spomenika na počivališču Zaloke-sever, na območju, ki je predviden za rekreacijo.
- Spomenik ne sme ogrožati prometne varnosti.
- Detajle, postavitev in lokacijo je potrebno uskladiti z najemnikom bencinskega servisa Petrol d.d. Ljubljana ter s projektantom servisa.
- Končno usklajene rešitve jim moramo ponovno poslati v pregled in potrditev.

Ga. Arabela Križ se je dogovorila za naslednji sestanek na Petrolu (g. Kapelj). Sestanek je bil 24.11.2003, prisotni so bili: Petrol: g. Kapelj, DDC: ga. Križ, ZVVS: Kuzman, Teropšič M., Smodič. Izročili smo jim idejni osnutek in se dogovorili sledeče:

- Petrol se strinja s postavitvijo spomenika.
- Najbolj primerna lokacija je na območju prostora za rekreacijo.
- Petrol naroči svojim projektantom vključitev spomenika v projekt počivališče Zaloke – sever.
- Glede končne parcelacije, se pridobi mnenje pravne službe DARS.

V nadaljevanju sta g. Filipčič in Smodič zbirala ponudbe za izgradnje spomenika.

Na Sestanku PO ZVVS Posavje, 17.2.2004 na Čatežu ob Savi, so bili prisotni: Teropšič Mitja, Kuzman Jože, Breznikar Ernest, Filipčič Karel, Jeršič Silvo, Košir Jani in Smodič Rudi. Določili smo smernice in nadaljnje aktivnosti izgradnje spomenika. Imenovana je bila projektna skupina PO ZVVS Posavje, v sestavi:

Predsednik - Mitja Teropšič; člani - Smodič Rudi, Kuzman Jože, Ognjenović Miro, Košir Jani, Breznikar Ernest, Filipčič Karel, Bezjak Vlado (kasneje potrjeno s strani PVD Sever Posavje). Dogovorili smo se:

- da bo spodnji del spomenika iz kamna (G. Kuzman in g. Filipčič nadaljujeta z iskanjem najugodnejšega materiala in cene),
- zgornji del bo iz peskanega Prokroma (nerjaveče pločevine),
- na Petrolu se je potrebno dogovoriti za naslednji sestanek, kjer bo znana točna lokacija spomenika, možni gabariti, koliko je Petrol pripravljen sponzorirati... (sestaneke organizira g.Kuzman).

Naslednji sestanek na Petrolu je bil, 8.6.2004. Prisotni: Petrol: ga.Merhar Breda, g.Oitzi David, PNZ g.Potočnik Darko, ACER: ga. Hudoklin, ga.Simič Suzana, DDC ga.Križ Arabela, ZVVS: Kuzman, Smodič, Filipčič.

Na sestanku smo uskladili spremembo lokacije ostale spremembe v projektu in uskladili nekaj novih projektnih rešitev.

Izgradnja počivališča se lahko prične po dveh variantah: po prvi začetek v septembru (manj verjetna) in druga, začetek izgradnje konec leta 2004. Čas izgradnje je tri mesece. Dogovorjeno je bilo sledeče:

- Petrol vključ kot del njihovega projekta spodnji del spomenika, ureditev okolice in ostalo infrastrukturo, brez zgornjega kovinskega dela. Materiali, izvedba in cena ne smejo izstopati iz povprečja. Sidra za spomenik dostaviti g Oitzi.
- Načrte spodnjega dela (temelje...) spomenika naj g.Filipčič dostavi na podjetje ACER do 20.6.2004.
- Vsa koordinacija se naj vrši med ACER ga. Simič in arhitektom g.Filipčičem.

Dokumentacija je bila na ACER poslana v roku, koordinacija med ga.Simič in g.Filipčičem vzpostavljena.

Ad.2

G. Filipčič je predstavil spremembe in nove ideje izvedbe spomenika. Pri iskanju ustreznega kamna je vse predračune in predloge poslal ga. Simičevi v odločitev. Kar se tiče kovinskega dela smo še enkrat potrdili peskano izvedbo, brez sidranja - vijačenje okvirja s sidrnimi vijaki. O detajlih se sestaneta g. Filipčič in Smodič in rešitve posredujeta ga.Simičevi. V nadaljevanju so bili dani še naslednji predlogi:

- na čelu spomenika vgraditev letnice 1991, vklesano v kamen z velikimi številkami (v zlati barvi),
- čim prej je potrebno določiti napis za spomenik, zadolžen Teropšič – rok: 16.7.2004,
- posaditev avtohtonih hrastov (iz Krakovskega gozda) okoli spomenika,
- postavitev droga za zastavo,
- v bližini spomenika postavitev elektroomarice, možnost osvetlitve,
- za razmislek še dani ideji o priložnostni zloženki, spominskem kovancu.

Za hraste, drog in el.omarico se naj poveže g.Filipčič z ga Simič.

Ad.3

Po do sedaj zbranih (najugodnejših) ponudbah je finančna konstrukcija sledeča:

Naziv	Ocenajponudbe	PETROL	ZVVS
I. DOKUMENTACIJA - PROJEKT	1.200.000,00 SIT	500.000,00 SIT	700.000,00 SIT
Urbanistični del za dajalca pogledov			
Arhitektura			
Statika			
Dovoljenja in soglasja			
II. ZEMELJSKA DELA	60.000,00 SIT	60.000,00 SIT	
III. BETONSKA DELA + ARMATURE	400.000,00 SIT	400.000,00 SIT	
IV. ZUNANJA UREDITEV	300.000,00 SIT	300.000,00 SIT	
V. KAMINOSKESKA DELA	2.500.000,00 SIT	2.500.000,00 SIT	
VI. UDELEVA KOVINSKE PIRAMIDE	1.430.000,00 SIT		1.430.000,00 SIT
Iskaleva piramide			
Postanje			
Prevoz			
VII. MONTAŽA	100.000,00 SIT		100.000,00 SIT
VIII. NAPISI, OOLITRO, GRAVIRANJE	100.000,00 SIT		100.000,00 SIT
IX. OTVORITEV	1.100.000,00 SIT		1.100.000,00 SIT
Kulturni program			
Pogostitev			
Ostali stroški			
X. SKUPAJ	7.190.000,00 SIT	3.760.000,00 SIT	3.430.000,00 SIT

V mesecu septembru in nadalje v jesenskem delu, mora Projektna skupina zagotoviti manjkajoča sredstva z naslednjimi aktivnostmi:

- obiskati vse tri župane Posavja,
- pridobiti namenska sredstva iz državnega proračuna,
- vključiti zveze: ZVVS in PVD SEVER,
- vključiti SV,
- iskati sponzorje in donatorje.

Zapisal:
Rudi Smodič

gradbenega dovoljenja? Kako je opredeljena parcelacija in vzdrževanje spomenika? Kakšen je terminski načrt izgradnje? Rok otvoritve? Na koga se mora OZVVS obrniti na Petrolu za vključitev stroškov spomenika v projekt?

Tu smo se dogovorili o dokončni umestitvi spomenika na počivališče Zaloke sever, v območje počivališča in parka:

- Lokacija ostane po novi shemi – Zaloke sever.
- Roki - julija projektno gradbena-dokumentacija (detajle izdelal Karel Filipčič):
- I. varianta - zaradi posedanja terena začetek izgradnje konec leta,
- II. varianta - če teh težav ne bo, začetek izgradnje tri mesece prej (čas izgradnje je tri mesece).
- Rok izdelave dokumentacije je 20. junij 2004 (Karel Filipčič).
- Izdelati in dostaviti sidra vodji projekta Davidu Oitzlu.

Pogovor Filipčič – Smodič 22. junij 2004: »Karel Filipčič me je seznanil, da je v kontaktu s Suzano Simič (ACER), ki je bila odgovorna za izdelavo projekta. Po elektronski pošti mu je poslala načrte bencinskega servisa, kamor je vrisal lokacijo spomenika in predvidel vgradne materiale. Vzporedno sva že pridobila ponudbe za izdelavo spomenika in prišla do spoznanja, da bo kamnita varianta predraga. Pri iskanju ugodnejše rešitve sva prišla do zaključka, da bo kovinska varianta spomenika sprejemljivejša, temelj in podstavek pa ostane v kamnu.«

Projektna skupina se je sestala 7. julija 2004. Prisotni: Mitja Teropšič, Rudi Smodič, Karel Filipčič, Albin Namestnik (namesto Vlada Bezjaka), PVD Sever Posavje, in Bojan Kastelic, namestnik predsednika OZVVS Krško.

S Karlom Filipčičem sva seznanila projektno skupino, da s Suzano Simič rešujemo tehnične zadeve:

- temelj, detajli, sidranje,
- mini sprememba lokacije - sedaj je še boljša, saj je na sredini počivališča,
- za napis temelj 60 x 60, Karel Filipčič je poslal skico, osnovna tabla bi bila debela 12 cm, dimenzije 1000 x 1100 mm (lahko tudi manjša),
- za podstavek je najustreznejši pohorski granit,
- okvir spomenika po zadnji varianti vijačimo na temeljno ploščo, pečarji položijo kamen do okvirja.

Zaključki:

- Filipčič in Smodič oblikujeta okvir spomenika (najti rešitve, izdelati načrt kovinskega dela, material samo peskati),
- Teropšič je predlagal, da se ob spomeniku posadijo avtohtoni hrasti kot simbol Krakovskega gozda,
- Teropšič zadolžen za napis na ploščo,
- Filipčič odgovoren za drogove (za zastave),
- ozemljitev določita Filipčič in Simič,
- osvetlitev: kje naj stoji električna omarica,
- razmisliti o zloženki (opis dogodkov boja v Krakovskem gozdu) v povezavi s Podjetniškim centrom Krško,
- vklesana letnica 1991 z zlato barvo.

Finančni del:

- obisk županov občin Krško, Sevnica in Brežice,
- pridobiti sredstva državnega proračuna,
- prispevek Zveze veteranov vojne za Slovenijo,
- prispevek Policijskega veteranskega društva Sever,
- stroški otvoritve (vojska, ZVVS, ...),
- izdati spominski kovanec.

Za izdelavo kovinskega dela spomenika je bil 27. julija 2004 organiziran sestanek v Metalni Senovo, d. o. o., kjer smo bili prisotni: vodja proizvodnje Ivan Umek, vodja kontrole kakovosti Zdravko Kadivnik (veteran vojne za Slovenijo) in Rudi Smodič. Dogovorili smo se za izdelavo kovinskega dela spomenika. Spomenik bomo izdelali udarniško, z zaposlenimi veterani v Metalni. Na sestanku pri županu Občine Krško Francu Bogoviču sem 21. oktobra 2004 dobil zagotovilo o finančni pomoči občine v višini 700.000 SIT, in sicer na osnovi vložene vloge. V decembru 2004 sva z generalnim sekretarjem ZVVS Jožetom Kuzmanom še enkrat obiskala Metalno Senovo, kjer smo se dokončno dogovorili, da bo začetek del v Metalni 1. februarja 2005. Rok izdelave je 1. april 2005. Plačilni pogoji: naročilo iz ZVVS, plačilo izvedemo na 6 obrokov, račun zmanjšati za udarniške ure veteranov. Peskanje bomo izvedli v Kemokovini Krško (za peskanje nerjavečega jekla je poseben postopek, to je peskanje s steklenimi zrnci), kar smo se brez težav dogovorili z direktorjem Francem Unetičem.

Otvoritev spomenika v Zalokah, 22. oktober 2005

Foto: Robert Gregorič

Otvoritev spomenika v Zalokah, 22. oktober 2005

Foto: Robert Gregorič

DARS

Številka: 351-3/16-NK-040

Datum: 20. april 2016

Povezava: D11160014614

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo

Cesta krških žrtev 30

pp. 24

8270 Krško

Zadeva: Info tabla na počivališču Zaloke sever za potrebe Informiranja o spomeniku v spomin na bitko v Krakovskem gozdu

Zveza: dopis OZ veteranov vojne za Slovenijo, z dne 11.4.2016 – s prilogami

V zvezi z vašo zgoraj omenjeno prošnjo glede postavitve info table ob spomeniku v spomin na bitko v Krakovskem gozdu (obeležje), ki je postavljen na počivališču Zaloke – sever, vam sporočamo:

- Zakon o cestah (ZCes-1) Uradni list RS šte. 109/2010, z dne 30.12.2010, vsebuje naslednje omejitve glede postavljanja različnih informacij in tudi objektov v varovalnem pasu ob avtocestah:
 - o V 66. Členu je podana definicija varovalnega pasu ob cesti, kjer je med drugim navedeno, da je uporaba tega prostora omejena. Nato so navedene izmere varovalnega pasu, ki znaša pri avtocesti 40 m. Varovalni pas državne ceste se meri od zunanje roba cestnega sveta v smeri prečne in vzdolžne osi, pri premostitvenih objektih pa od tlorisne projekcije najbolj izpostavljenih robov objekta na zemljišče.
 - o V 78. Členu pa je navedeno, da je postavljanje objektov za obveščanje v območju ceste izven naselja prepovedano.

Ob že obstoječem spomeniku je možno vzpostaviti informacijsko tablo z navedbo osnovnih vsebin, ki so povezane s spomenikom, pri čemer predlagamo, da tablo postavite tako, da ne bo vidna iz avtoceste. Tabla naj ne presega površine več kot 2 m², postavljena pa mora biti tako, da je odporna na veter. Ne sme biti osvetljena in uporabljena folija ne sme biti odsevana. Drugih pogojev glede same oblike table nimamo.

Vzdrževanje celotnega kompleksa Zaloke sever je obveznost Petrola, prosimo pa vas, da se z najemnikom (Petrolom) dogovorite glede vzdrževanja obeležja in predlagane obvestilne table, saj ste dolžni obeležje in tablo vzdrževati v dobrem stanju. V nasprotnem primeru / slabem oz. zanemarjenem stanju / bo potrebno na poziv DARS-a le to odstraniti.

Lep pozdrav !

Pripravila :

Mag. Nataša Kovše

Bojan Barli

Svetovalec uprave

DARS

DARS
DRUŽBA ZA AVTOCESTE
V REPUBLIKI SLOVENIJI

Dr. Tomaž Vidic
Predsednik uprave

V vednost:

G. Bizjan, ga. Kejžar, ga. Osterc Jančič, g. Dragan, ga. Kovše

PETROL

Petrol, Slovenska energetska družba, d.d., Ljubljana
 Dunajska c. 50, 1027 Ljubljana
 tel.: 01 47 14 234
 www.petrol.si
 Področje investicije

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Krško
 Cesta krških žrtev 30
 pp. 24

Ljubljana, 31.5.2016
 JZ-350

8270 Krško

Zadeva: **Soglasje za vzdrževanje spomenika v spomin na bitko v Krakovskem gozdu**

Zveza: dopis OZVVS veteranov vojne za Slovenijo, z dne 20.5.2016

Sporočamo vam, da nam je, kot najemniku dela zemljišča in vzdrževalcu celotnega kompleksa počivališča Zalokve sever, poznana situacija glede vzdrževanja okolice spominskega obeležja in namera postavitve informativne table in soglašamo pod pogoji:

- da se informativna tabla postavi skladno z izdanimi pogoji DARS št.: 351-3/16-NK-040, z dne 20.4.2016
- da se tabla temelji in pritrdi skladno s predpisi ter nadalje primarno vzdržuje
- da OZ veteranov vojne za Slovenijo na lastne stroške vzdržuje hortikulturo v pasu cca 2m okoli spominskega obeležja
- da se opravi odvoz smeti v širši okolici spominskega obeležja po prireditvah, vezanih na dogodke osamosvojitvene vojne
- da se pred pričetkom del kontaktira pristojne službe na PETROL d.d., Ljubljana in si pridobiti navodila za varno delo na območju bencinskega servisa. Navodila za varno delo izdela Petrol d.d., Ljubljana, Področje za obvladovanje sistema varnosti in zdravja g. Tomaž Juriševič (tomasz.jurisevic@petrol.si; GSM 040 218 410)
- da se v času gradnje zagotovi nemoteno opravljanje registrirane dejavnosti družbe Petrol d.d., Ljubljana oz., da se v primeru oviranega poslovanja poravnava ustrezna odškodnina
- da vse stroške v zvezi z omenjenim posegom in vso morebitno škodo, ki bi nastala zaradi omenjenega posega, nosi OZ veteranov vojne za Slovenijo
- da se med izvajanjem del organizira sprotno čiščenje dovoznih poti.

Lep pozdrav!

Razvoj prodajnega mesta
 David Korošec, direktor

PETROL

33

Petrol, Slovenska energetska družba, d.d., Ljubljana
 Dunajska c. 50, 1027 Ljubljana, Slovenija

V vednost: - Področje za obvladovanje sistema varnosti in zdravja
 g. Tomaž Juriševič (tomasz.jurisevic@petrol.si)

**Arhitekt Karel Filipčič prejema spominsko
plaketo PO ZVVS Posavje**

Foto: Robert Gregorič

Gradbena dela na območju prihodnjega počivališča so se začela. Prvi sestanek na gradbišču je bil 5. aprila 2005, drugi pa dva dni pozneje, ko sem se sestal z vodjem gradbišča Marjanom Ivanjkom. Tema sestanka je bila popolnitev projekta s popisom: definirati moč električne omarice, tip, namen uporabe, vrsta vtičnic ..., izdelati drog za zastave, locirati mesto temelja za zastavo ter projekt popolniti s popisom gradbenih, obrtniških in inštalacijskih del. Dogovorila

sva se tudi, da bom koordinator med gradbincem in izvajalcem polaganja kamna - Kamnoseštvom Jakše iz Krškega.

Projektna skupina se je ponovno sestala 7. julija 2005, ko smo bili prisotni: Jože Kuzman, Mitja Teropšič, Rudi Smodič, Jože Košir, Mitja Jankovič, Mirko Ognjenovič, Albin Namestnik in Alojz Kerin, predsednik Sveta Krajevne skupnosti Raka. Na sestanku smo potrdili scenarij za izvedbo proslave in določili datum otvoritve spomenika. Proslava bi bila 22. oktobra 2005, stočasno z državno slovesnostjo ob izgonu zadnjega vojaka JLA iz Slovenije. Predvideli smo naslednje udeležence proslave: predsednik vlade z vladno delegacijo Janez Janša, general Slovenske vojske Albin Gutman, župani Posavja, udeleženci boja v Krakovskem gozdu pod vodstvom Mirka Ognjenoviča, praporščaki OZVVS iz Posavja s prapori, skupina oklepnikov iz boja (BOV-3), častna enota garde in orkester Slovenske vojske. Za logistiko, oder 5 x 3 m, šotore, mizo in klopi za 1000 ljudi, za prehrano je poskrbela vojska, koordinatorja sta bila Mitja Teropšič in Mirko Ognjenovič. Vabila za vlado in VIP goste pošlje ZVVS, lokalna vabila iz OZVVS in PVD Sever Posavje, vojska pa poskrbi za svoje. Povezovalka bo domačinka Bernarda Žarn, prireditelj bo prijavil PVD Sever Posavje, predsednik Sveta KS Raka Alojz Kerin bo uredil dovoljenje lastnika za uporabo zemljišča zunaj ograje.

Postavitev spomenika smo 19. oktobra 2005 opravili veterani, zaposleni v Metalni Senovo: Dragutin Abram, Andrej Sotošek, Rudi Smodič in voznik Martin Lužar. Pri prenosu spomenika s tovornjaka na podstavek so pomagali pripadniki Poklicne gasilske enote Krško.

Spominski pano sta 30. septembra 2016 odkrila Jože Arh in Jože Košir.

**Marjan Grabnar, podpredsednik ZVVS na
otvoritvi spominskega panoja v Zalokah**

Foto: Rudi Smodič

Na osrednji slovesnosti ZVVS in SV v organizaciji 32. vojaško-teritorialnega poveljstva smo 22. oktobra 2005 odkrili spomenik na počivališču Zaloške v Krakovskem gozdu, v počastitev izгона zadnjega vojaka JLA iz Slovenije. Slovesnosti se je udeležilo več kot 1500 ljudi. S prihodom in nagovorom nas je počastil predsednik vlade RS Janez Janša z močno vladno delegacijo, prisoten je bil vojaški vrh, ministri, poslanci DZ, župan občine Krško Franc Bogovič. Iz njegovih

besed je bilo mogoče razbrati, kako dobro se spominja vseh dogodkov, povezanih s kolono oklepnih vozil, ki je 27. junija v zgodnjih jutranjih urah prestopila meje mlade slovenske države in z njo povezanih imen Poganci, Medvedjek in Krakovski gozd. Spomenik smo odkrili Janez Janša, Albin Gutman, Ernest Breznikar, Mitja Teropšič, Rudi Kajtna in Rudi Smodič. Na prireditvi smo arhitektu g. Karlu Filipčiču podelili spominsko plaketo Obranili Posavje za nesebično pomoč pri snovanju in izdelavi spomenika. Po odkritju je bilo nekaj negodovanja s strani krajanov Rake in teritorialcev, ki so bili udeleženci bitke v Krakovskem gozdu, ker niso bili obveščeni o odkritju spomenika. Dogovor na POZVVS Posavje je bil, da obveščamo le člane OZVVS, za katere smo imeli naslove. Smatrali smo, da je dovolj, če je v organizacijskem odboru predsednik Sveta Krajevne skupnosti Raka, vendar je bilo očitno, da informacija o odprtju spomenika ni prišla do krajanov, za kar nam je žal.

30. 9. 2016 smo spomenik dopolnili s prvim informativnim panojem v Posavju, na katerem so opisani podatki o poteku bitke.

Spomenik je na dominantni lokaciji počivališča bencinskega servisa Petrol Zaloške-sever v občini Krško. Vsakdo, ki se bo tu ustavil, ga ne bo mogel spregledati.

Vsako leto gostimo skupine in izletnike veteranskih organizacij, predstavniki OZVVS Krško ali Posavskega muzeja Brežice pa jim predstavijo aktivnosti v Posavju leta 1991, kakor tudi potek boja v Krakovskem gozdu. Za spomenik vzorno skrbimo vojni veterani OZVVS Krško.

Kratice:

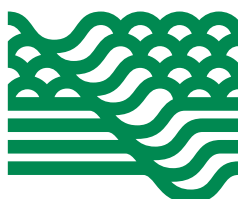
AP	avtomatska puška
BOV	bojno oklepno vozilo
ČPN	četa za posebne namene
JLA	Jugoslovanska ljudska armada
LRL 128mm	lahki raketni lanser
MIG 21	sovjetsko letalo, jurišni lovec prestreznik
MIG 29	sovjetsko lovsko letalo
M57	jugoslovanska pištola zastava
NT M60	netrzajni top
ObmŠTO	Območni štab teritorialne obrambe
OŠ	osnovna šola
OZVVS	Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo
PAP	polavtomatska puška (priljubljena kot papovka)
PM	postaja milice
POZVVS	Pokrajinski odbor zveze veteranov vojne za Slovenijo
PŠTO	Pokrajinski štab Teritorialne obrambe
PVD Sever	Policijsko veteransko društvo Sever
RACAL	radijska postaja
RM	ročni metalec (bolj poznan iz JLA pod kratico RB - <i>ručni bacač</i>)
RS	Republika Slovenija
RT 20 TC6	radijska postaja
STRELA 2-M	lahki sistem za protizračno obrambo
SV	Slovenska vojska
TO	Teritorialna obramba
TT 33	sovjetska pištola tokarev
UNZ	Uprava za notranje zadeve
ZVVS	Zveza veteranov vojne za Slovenijo

Izzid knjige so omogočili

ZVEZA VETERANOV VOJNE ZA SLOVENIJO

občina krško

VARCO, BORIS PIPAN s. p.

*Knjigo posvečam soborcem in 20-letnici
ustanovitve Območnega združenja veteranov
vojne za Slovenijo Krško in Brežice ter 18-letnici ustanovitve
Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Sevnica.*

Rudi Smodič

A handwritten signature in white ink, appearing to be 'Rudi Smodič', is located below the printed name. The signature is stylized with a large, sweeping initial 'R'.